

Zoo Brno a stanice zájmových činností, příspěvková organizace

Brno Zoo and the Environmental Education Centre,
semi-budgetary organization

Výroční zpráva 2017 The Annual Report 2017

ZOO
BRNO

Obsah

Summary

Vedení Zoo Brno a stanice zájmových činností

Management of the Brno Zoo and the Environmental Education Centre

Úvodní slovo ředitele Zoo Brno

Director's Foreword

Chovatelský úsek

Animal Breeding Department

Stav chovaných zvířat k 31. 12. 2016 – bezobratlí, ryby, paryby, obojživelníci

Stav chovaných zvířat k 31. 12. 2016 – plazi

Stav chovaných zvířat k 31. 12. 2016 – ptáci

Stav chovaných zvířat k 31. 12. 2016 – savci

Veterinární péče

Veterinary Care

Organizační úsek

Organizational Department

Akce pro veřejnost

Programmes for our Visitors

Zahraniční kontakty

Foreign Contacts

Technický úsek

Technical Department

Stanice zájmových činností

Environmental Education Centre

Obchodně ekonomický úsek

Marketing Department

Seznam adoptivních rodičů a sponzorů

List of Adoptive Parents and Sponsors

Vedení Zoo Brno k 31. 12. 2017

Management of the Brno Zoo

MVDr. Martin Hovorka, Ph.D.
ředitel
Director

Ing. Miroslav Janota
zástupce ředitele, vedoucí technického úseku
Vicedirector, Head of Technical Department

Bc. Jana Hadová
vedoucí organizačního úseku
Head of Organizational Department

Ing. Miroslava Piškulová
vedoucí chovatelského úseku
Head of Animal Breeding Department

Mgr. Jana Kratochvílová
vedoucí stanice zájmových činností
Head of Environmental Education Centre

PhDr. Miroslav Křivánek
vedoucí obchodně ekonomického úseku
Head of Marketing Department

Počet zaměstnanců k 31. 12. 2017: 99
The number of employees on the 31. 12. 2016: 99

Úvodní slovo ředitele Zoo Brno

Vážení přátelé a příznivci brněnské zoologické zahrady!

Ředitel Zoo Brno MVDr. Martin Hovorka, Ph.D., rozmlouvá 29. 6. 2017 s redaktorkou České televize při reportáži ze stavby expozice lvů. / MVDr. Martin Hovorka, Ph.D., the Brno Zoo's Director, talks 29. 6. 2017 with an editor of Czech Television when reporting from the new lion exposure building.

Slavnostní otevření záchranné stanice mořských želv Kura Kura, které se uskutečnilo 9. května 2017, považuji za největší událost, která v naší zoo nastala během toho roku. Dokonce si myslím, že význam této události zmíněné období přesahuje. Na ostrově Nusa Penida v Indonésii stanici zřídila naše zoologická zahrada společně s česko-indonéskou nadací Kura Kura Nusa Penida. Nic jsme nedali na řeči škarohlídů, podle nichž v místě natolik vzdáleném od mateřské zoo nic podobného vybudovat nelze.

Projekt „Kura Kura – zachraň želvu“, podle něhož stanice vznikla, jsme začali připravovat v roce 2004, kdy Evropská asociace zoo a akvárií vyhlásila kampaň Shellshock, informující o světové krizi želv. Přípravné práce a vlastní stavba trvaly deset let, peníze na stavbu a vybavení centra pocházejí od sponzorů, přispělo i město Brno, část financí pochází z veřejné sbírky. Stanice se zabývá léčbou a rehabilitací mořských želv, které utrpěly různá poranění při odchycích a transportech spojených s nelegálním obchodem. Vyléčené želvy vypouštíme zpět do moře, kde –

vzhledem k jejich dlouhověkosti – mohou ještě přivést na svět několik dalších generací.

V naší zoo během roku 2017 přibyl jedno zbrusu nové a významné chovatelské zařízení – 26. srpna, na Den adoptivních rodičů a sponzorů, jsme otevřeli expozici lvů konžských. Král zvířat se tak do Brna vrátil po čtrnácti letech. Nová expozice se stala další částí budovaného komplexu Kalahari, který představí zvířenu ze suchých částí jihozápadní Afriky, v jejímž středu leží polopouštní oblast Kalahari.

I na události chovatelského rázu byl rok 2017 v naší zoo bohatý, neboť se například rozmnožily dva druhy velkých koček. Levhartice Nayana v listopadu porodila dvojčata, samičku a samečka, a lvice Kivu v prosinci přivedla na svět rovněž samičku a samečka. Z mláďat máme v zoo radost všichni a věříme, že na své si během nastávající sezony přijdou i návštěvníci. Avšak ze zoologického hlediska možná významnější bylo narození kriticky ohrožené suchozemské želvy pavoukovité, původem z Madagaskaru, které jsme zaznamenali v červnu 2017.

Naše zahrada začala během roku 2017 budovat náročnou stavbu nové venkovní expozice šimpanzů, která bude dokončena na jaře 2019. Rovněž jsme pokračovali ve stavbě nové expozice Žijí tu s námi, která představí některé zástupce savců, ptáků i plazů fauny České republiky. Vyrůstá hned na začátku návštěvní trasy a dokončena bude v roce 2018.

Jelikož každý záchranný projekt by měly doprovázet informace, které veřejnost seznámí s významem ochrany vybraných druhů i jejich životního prostředí, hodláme v příštím období centrum Kura Kura, vybavené ordinací a rehabilitačními bazény, rozšířit o prostory využitelné k výuce a osvětě.

MVDr. Martin Hovorka, Ph.D.,
ředitel Zoo Brno

Director's Foreword

Dear Friends and Supporters of Brno Zoo!

The opening ceremony of the Kura Kura Sea Turtle Rescue Station, which took place on 9th May 2017, is the biggest event that took place in our zoo during that year. I think that the significance of this event goes even beyond the year. On the island of Nusa Penida in Indonesia, this station has been set up by our zoo together with the Kura Kura Nusa Penida Czech-Indonesian Foundation. We ignored the pessimists, who said it is impossible to build such a place so far away from the zoo.

The 'Kura Kura – Save the Tortoise' project, which set up the station, was launched in 2004 when the European Zoo and Aquarium Association launched the Shellshock campaign to focus on the world turtle crisis. The preparatory work and construction lasted 10 years; the money for construction and equipment was provided by sponsors and by Brno, and part of the funds came from the public collection. The station deals with the treatment and rehabilitation of sea turtles that have suffered various injuries due to the trapping and transport techniques associated with their illegal trade. The healed turtles are returned to the sea, where because of their longevity, they can still reproduce and further their species.

In 2017, we added a brand new, and significant, breeding facility at our zoo; on August 26th, on the Day of Adoptive Parents and Sponsors, we opened the Katanga lion exposition. This king among animals returned to Brno after 14 years. The new exhibition has become another part of the Kalahari complex, which features fauna from the dry parts of southwest Africa, at the centre of which lies the Kalahari semi-desert area.

The year 2017 also witnessed several breeding events at our zoo; for example, two species of large cats reproduced. The leopard female Nayana gave birth to twins, a female and male, in November, and the lioness Kivu gave birth to twin cubs, a female and male, in December. All of us at the zoo enjoy interacting with the kittens, and we believe that visitors will be very happy to see them in the coming season. However, from a zoological point of

view, perhaps the most significant was the birth of critically endangered spider tortoises (*Pyxis arachnoides brygooi*) originating in Madagascar that occurred in June 2017.

Our zoo began a demanding project of building a new outdoor chimpanzee exhibition in 2017, which will be completed in the spring of 2019. We have also begun to build the exhibit 'They live with us', which will house some representative mammals, birds and reptiles from among the fauna of the Czech Republic. This area is being built right at the beginning of the hiking trail and will be completed in 2018.

As each rescue project should be accompanied with information to familiarise the public with the importance of protecting certain species and their environment, we intend to extend the Kura Kura Centre and equip it with surgeries and rehabilitation pools in the next few years as well as provide spaces for teaching and education.

MVDr. Martin Hovorka, Ph.D.,
Director of the Brno Zoo and the Environmental
Education Centre

Chovatelský úsek

Animal Breeding Department

K poslednímu dni roku 2017 brněnská zoo chovala 1 840 zvířat 397 druhů. Počty druhů a jedinců (rozdělených do sedmi tříd, které Zoo Brno chovala na začátku a na konci roku 2017, uvádí následující tabulka:

Počty zvířat chovaných v Zoo Brno na začátku a na konci roku 2017

	1. 1. 2017		31. 12. 2017	
	Druh Species	Jedinec Specimen	Druh Species	Jedinec Specimen
Bezobratlí (Invertebrata)	93	210	98	469
Paryby (Chondrichthyes)	1	1	1	1
Ryby (Pisces)	91	473	109	564
Obojživelníci (Amphibia)	1	3	2	8
Plazi (Reptilia)	39	122	39	148
Ptáci (Aves)	54	239	52	207
Savci (Mammalia)	89	509	96	443

Příjmy a výdaje zvířat za rok 2017

Doplňování druhové skladby chovaných zvířat probíhalo v souladu s naším dlouhodobým konceptem, Strategii rozvoje Zoo Brno. Následující tabulka ukazuje souhrn příjmů a výdajů zvířat za rok 2017.

Souhrn příjmů a výdajů zvířat ke dni 31. 12. 2017¹⁾

	Příjem (ex)		Výdej (ex)	
	Narození ¹⁾	Jiný příjem ²⁾	Úhyn ³⁾	Jiný výdej ⁴⁾
Bezobratlí (Invertebrata)	1	258	94	56
Paryby (Chondrichthyes)	0	0	0	0
Ryby (Pisces)	3	267	89	90
Obojživelníci (Amphibia)	0	7	1	1
Plazi (Reptilia)	6	40	12	8
Ptáci (Aves)	34	169	44	191
Savci (Mammalia)	149	220	73	349

¹⁾ Veškeré údaje jsou včetně údajů o příjmech a výdejích zvířat ze záchrané stanice

¹⁾ Narození = včetně narození deponátu

²⁾ Jiný příjem = nákup, výměna, dar, deponace do Zoo Brno, návrat deponátu do Zoo Brno, jiný způsob

³⁾ Úhyn = úhyn, úhyn mláďete, zabití škodnou, úhyn zvířete deponovaného v Zoo Brno, úhyn našeho zvířete, deponovaného u jiného subjektu

⁴⁾ Jiný výdej = prodej, výměna, deponace ze Zoo Brno, reintrodukce, návrat deponátu, eutanazie, zkrmení, jiný způsob

Chovatelský úsek

Animal Breeding Department

V kolekci zvířat brněnské zoologické zahrady se k poslednímu dni roku 2017 nacházelo 29 taxonů savců, ptáků a plazů, jejichž chov řídí Evropské záchovné programy pro ohrožené druhy (EEP):

Český název	Latinský název	Stav v zoo	Celkem exemplářů
klokánek králíkovitý	<i>Bettongia penicillata</i>	2, 2, 0	4
klokán žlutonohý	<i>Petrogale xanthopus xanthopus</i>	1, 1, 0	2
lemur tmavý	<i>Eulemur macaco</i>	2, 1, 0	3
vari černobílý	<i>Varecia variegata variegata</i>	0, 2, 0	2
lvíček zlatohlavý	<i>Leontopithecus chrysomelas</i>	0, 1, 0	1
tamarín pinčí	<i>Saguinus oedipus oedipus</i>	1, 1, 0	2
kotul veverovitý	<i>Saimiri sciureus</i>	2, 4, 0	6
dželada	<i>Theropithecus gelada</i>	3, 0, 0	3
šimpanz	<i>Pan troglodytes</i>	1, 2, 0	3
vlk hřivnatý	<i>Chrysocyon brachyurus</i>	1, 1, 0	2
medvěd lední	<i>Ursus maritimus</i>	1, 2, 0	3
rosomák sibiřský	<i>Gulo gulo gulo</i>	2, 3, 0	5
panda červená	<i>Ailurus fulgens</i>	1, 1, 0	2
kočka pouštní	<i>Felis margarita harrisoni</i>	1, 1, 0	2
margay	<i>Leopardus wiedii</i>	1, 1, 0	2
manul	<i>Otocolobus manul</i>	2, 2, 0	4
levhart cejlonský	<i>Panthera pardus kotiya</i>	1, 1, 2	4
tygr sumaterský	<i>Panthera tigris sumatrae</i>	0, 1, 0	1
kůň Převalského	<i>Equus przewalskii</i>	0, 2, 0	2
zebra Grévyho	<i>Equus grevyi</i>	1, 4, 0	5
tapír jihoamerický	<i>Tapirus terrestris</i>	1, 1, 0	2
vikuňa	<i>Vicugna vicugna</i>	1, 2, 0	3
žirafa síťovaná	<i>Giraffa camelopardalis reticulata</i>	1, 5, 0	6
jeřáb mandžuský	<i>Grus japonensis</i>	1, 1, 0	2
kakadu palmový	<i>Probosciger aterrimus aterrimus</i>	1, 0, 0	1
majna Rothschildova	<i>Leucopsar rothschildi</i>	0, 2, 0	2
hroznýšovec kubánský	<i>Epicrates angulifer</i>	1, 0, 0	1
korovec mexický	<i>Heloderma horridum horridum</i>	1, 1, 0	2
varan komodský	<i>Varanus komodoensis</i>	1, 0, 0	1
Celkem			78

Chovatelský úsek

Animal Breeding Department

K poslednímu dni roku 2017 vedly Evropské plemenné knihy (ESB) 16 druhů či poddruhů savců, ptáků a plazů chovaných v Zoo Brno:

Český název	Latinský název	Stav v zoo	Celkem exemplářů
klokan bažinný	Wallabia bicolor	1, 1, 0	2
lemur kata	Lemur catta	5, 0, 0	5
tamarin žltoruký	Saguinus midas	2, 2, 0	4
kuandu obecný	Coendou prehensilis	1, 0, 0	1
aguti Azarův	Dasyprocta azarae	3, 2, 0	5
medvěd kamčatský	Ursus arctos beringianus	2, 1, 0	3
buvolec běločelý	Damaliscus pygargus phillipsi	2, 1, 0	3
takin indický	Budorcas taxicolor taxicolor	4, 3, 0	7
nestor kea	Nestor notabilis	2, 0, 0	2
orel východní (syn. orel kamčatský)	Haliaeetus pelagicus	1, 1, 0	2
korunáč Sclaterův	Goura sclateri	0, 1, 0	1
leguán nosorohý	Cyclura cornuta	1, 1, 0	2
orlície bornejská	Orlitia borneensis	2, 0, 0	2
želva amboinská	Cuora amboinensis	0, 1, 0	1
želva paprscitá	Geochelone radiata	0, 2, 0	2
želva pavoukovitá	Pyxis arachnoides brygooi	6, 1, 1	8
Celkem			50

V polovině roku 2017 nahradil MVDr. Radka Ficka ve funkci provozního zoologa MVDr. Aleš Podhorský, Ph.D. Ve funkci vedoucí záchrané stanice nahradil MVDr. Radek Ficek Mgr. Janu Švaříčkovou. Z pozice specialisty pro vědu a granty odešla Mgr. Vendula Sychrová. Jinak zůstalo složení úseku beze změn.

Odchovy zvířat

V Zoo Brno se v roce 2017 narodilo 193 mláďat. Z opakovaných odchovů je možné zmínit narození **0.1 zebra Grévyho** (*Equus grevyi*), **0.0.35 sysel obecný** (*Spermophilus citellus*), **2.1 rosomák sibiřský** (*Gulo gulo*), **1.1 takin indický** (*Budorcas t. taxicolor*), **1.4 vlk arktický** (*Canis lupus arctos*), **1.1 tamarin žltoruký** (*Saguinus midas*), **1.1 los evropský** (*Alces alces*), **1.1 klokánek králikovitý** (*Bettongia penicillata*), **1.2 turako šedý** (*Crinifer piscator*), **4.0 sýček obecný** (*Athene noctua*),

1.1 holub zelenokřídlý (*Chalcophaps indica*), **1.1.1 ara ararauna** (*Ara ararauna*), nebo **0.0.6 želva uhlířská** (*Chelonoidis carbonaria*). Z odchovů nově sestavených chovných párů nebo skupin pak narození **1.1 levhart cejlonský** (*Panthera pardus kotiya*) a **0.0.2 lev konžský** (*Panthera leo bleyenberghi*). Poprvé v historii Zoo Brno se narodili **0.1 lemur tmavý** (*Eulemur macaco*) a **1.0 pásovec kulovitý** (*Tolypeutes matatus*) a **2.0 ledňák obrovský** (*Dacelo novaeguineae*).

Chovatelský úsek

Animal Breeding Department

V Brně se narodila kriticky ohrožená želva pavoukovitá

V Zoo Brno se v roce 2017 narodila kriticky ohrožená želva pavoukovitá. / A critically endangered spider tortoise is born in Brno Zoo .

Mláďe severního poddruhu želvy pavoukovité (*Pyxis arachnoides brygooi*) se v Zoo Brno vylíhlo v květnu 2017. V českých a slovenských zoologických zahradách je toto mláďe prvním odchovem poddruhu jedné z nejkrásnějších, ale také kriticky ohrožených suchozemských želv.

Želva pavoukovitá žije v suchých řídkých lesích a křovinách na jihozápadě Madagaskaru, kde se vyskytuje ve třech poddruzích. Zoo Brno chová severní poddruh. Všechny tyto poddruhy ohrožuje ztráta biotopu, protože domorodci lesy kácí a přeměňují na plantáže. Další nebezpečí představují nelegální obchodníci, kteří želvu pavoukovitou odchyťávají a vyvážejí z ostrova jako teraristickou raritu. Nádherný krunýř rovněž slouží k výrobě ozdob.

Šest samců želvy pavoukovité, které Zoo Brno chová od roku 2004, pochází z kontrabandu zabaveného ve zmíněném roce na letišti ve Vídni. Seřadit pár nebylo snadné, například v roce 2015 se v evropských zoologických zahradách nenacházela ani jediná samice severního poddruhu. Naše zahrada se proto obrátila na Severoamerickou asociaci zoo a akvárií (AZA), kde běží záchranný program želvy pavoukovité, a jeho koordinátor přesun vhodné samice do Brna schválil. Na dobu neurčitou nám ji v roce 2015 zapůjčila Zoo Toronto v Kanadě. V následujícím roce se želvy pavoukovité v Brně poprvé pářily a samice, která dosud nemě-

la žádné mláďe, snesla dvě vejce. Obě jsme vložili do inkubátoru, přičemž inkubace trvá zhruba půl roku a pro její zdárný průběh je nutné specifické kolísání inkubační teploty. Zárodek v jednom vejci vývoj nedokončil, z druhého vejce se vylíhlo mláďe, které jsme úspěšně odchovali.

Želva pavoukovitá dorůstá do maximální délky těla 15 cm. Požírá různé druhy trav, sukulenty, opuncie, bodláky a trus skotu včetně mušicích larv. Dožívá se 50 až 70 let, ale možná i sta let – délku věku tohoto klenotu mezi želvami přesně neznáme. Návštěvníci Zoo Brno mláďe želvy pavoukovité během roku 2017 ještě nemohli spatřit, protože bylo umístěno v chovatelském zázemí.

Levharti cejlonští se rozmnožili po 17 letech

Mláďata levharta cejlonského narozená 21. listo-

Mláďata levhartů cejlonských, narozená v listopadu 2017, na snímku z března 2018 / Pups of Sri Lankan leopards, born in November 2017, pictured in March 2018.

Chovatelský úsek

Animal Breeding Department

Losice s mládětem narozeným 27. dubna 2017 / The female elk with her young born on 27 April 2017

Po 16 letech se v Zoo Brno podařilo odchovat velké papoušky, ary ararauny / In 2017, we managed to also breed the popular blue-and-yellow macaws.

Samice rosomáka sibiřského s trojčaty narozenými 6. ledna 2017 / The female wolverine with her triplets born on 6 February 2017.

Holubi zelenaví (vlevo samice, vpravo samec) / Common emerald doves (female on the left, male on the right)

Skupina takinů indických se v roce 2017 rozrostla o dvě narozená mláďata, samičku a samečka. / In 2017, a group of Mishmi takins grew by two born babies, a female and a male.

Zoo Brno rozmnožuje vlky arktické od roku 2008. Dominantní samice, která se u nás narodila v roce 2012, v květnu 2017 porodila jednoho samečka a čtyři samičky. / Our zoo has been breeding Arctic wolves since 2008. The dominant female that was born in our zoo in 2012, gave birth in May 2017 to one male and four females.

Chovatelský úsek

Animal Breeding Department

padu 2017 dobře prospívala od prvních dnů života. Při veterinární prohlídce 5. ledna 2017 jsme zjistili, že se jedná o samce a samici. Sameček vážil 2,18 kilogramu, samička jen o něco méně, přesně 2,1 kilogramu. Na dvojčata jsme nesmírně hrdí a dělají nám opravdu radost. Tu má také koordinátor Evropského záchovného programu levhartů cejlonských, který sídlí v Zoo Cerza Lisieux ve Francii, odkud nám pogratoval k chovatelskému úspěchu. Poslední úspěšný odchov tohoto poddruhu zaznamenala Zoo Brno v roce 2000. Od té doby se na Mniší hoře vystřídalo celkem devět levhartů, ale až samice Nayana a samec Daan vytvo-

Nové druhy

Kolekci zvířat chovaných v brněnské zoologické zahradě obohatil v roce 2017 příchod 55 nových živočišných druhů (38 druhů obratlovců a 17 druhů bezobratlých). K nejvýznamnějším novým savcům patřili: 1.1 lev konžský (*Panthera leo bleyenberghi*), 1.1 pásovec kulovitý (*Tolypeutes matacus*), 3.0 klokánek krysí (*Potorous tridactylus*), 1.1 klokan bažinný (*Wallabia bicolor*) a 1.1 vačice krysí (*Monodelphis domestica*). Kolekci ptáků jsme obohatili mj. o tyto druhy: 0.1 korunáč Sclaterův (*Goura sclateri*), 2.0 holub dvoubarvý (*Ducula bicolor*), 2.0 straka modrá (*Cyanopica cyanus*). Z plazů přibyl např. 0.0.5 leguán pustinný (*Dipsosaurus dorsalis*) a z ryb 0.0.15 hladinovka čtyřoká (*Anableps anableps*), 0.0.8 skalára vysoká (*Pterophyllum altum*), 0.0.4 muréna sladkovodní (*Gymnothorax tile*), 0.0.5 dlouhoocaska zelenavá (*Eigenmannia virescens*) a 0.0.2 širokohlavec bičoočasný (*Platystacus cotylephorus*). Mezi novými druhy roku 2017 byli i bezobratlí, např. větevník útlý (*Acropora tenuis*) a rak modrý (*Cherax quadricarinatus*).

Nové expozice

Slavnostní otevření nové rozsáhlé expozice pro lvy konžské se uskutečnilo v srpnu. Dokončena byla také rekonstrukce hrzení u velbloudů dvouhrbých. Pokračovaly práce na expozici Žijí tady s námi, v níž chceme chovat některé představitele savců, ptáků i plazů fauny České republiky. Byla zahájena stavba nového výběhu pro šimpanze, která by měla být dokončena v roce 2019, a začali jsme stavět i nové ubikace v expozici skalních

řili stabilní a harmonický pár. Daan se narodil 19. září 2011 v Burgers' Zoo v nizozemském Arnhemu. Do Brna přicestoval 25. února 2013. Samice Nayana přijela pět dnů před Daanem z bratislavské zoo, kde se narodila 24. června 2011. Ve volné přírodě se levharti cejlonští vyskytují na ostrově Srí Lanka, podle odhadů Mezinárodního svazu ochrany přírody (IUCN) jich tam zbývá jen něco mezi 750 a 900 jedinci a poddruh je proto v červeném seznamu IUCN veden jako ohrožený. Chov levhartů cejlonských je v rámci Evropské asociace zoologických zahrad a akvárií (EAZA) řízen jako Evropský záchovný program (EEP), ve kterém je

klokanů. Vedle klokanů žlutonohých, chovaných od roku 2014, tam během roku 2017 přibyl další druh, klokan bažinný.

Lvi konžští v nové expozici / Katanga lions in a new exposition

Doplňování chovných skupin

Ze savců, které zahrada dovezla, aby doplnili stávající chovné skupiny či vytvořili páry, byli nejdůležitější tito jedinci: 0.1 buvolec běločelý (*Damaliscus pygargus phillipsi*), 1.0 zebra Chapmanova (*Equus quagga chapmani*), 0.2 kozorožec sibiřský (*Capra sibirica*), 0.1 tapír jihoamerický (*Tapirus terrestris*), 1.0 jaguarundi (*Herpailurus yagouaroundi*), 1.0 kočka pouštní (*Felis margarita harrisoni*), 1.0 margay (*Leopardus wiedii*), 1.1 liška polární (*Vulpes lagopus*), 0.1 surikata (*Suricata suricata*), 0.1 klokan žlutonohý (*Petrogale x. xanthopus*), 1.0 klokánek králikovitý (*Bettongia penicillata*). Rovněž z ptáků, které naše zoo do-

Chovatelský úsek

Animal Breeding Department

Holub dvoubarvý / Pied imperial pigeon

Hlava koronáče Sclaterova / Head of Scheepmaker's crowned pigeon

Klokan bažinný / Swamp wallaby

K novým druhům Zoo Brno patří od roku 2017 i hladinovky čtyřoké. Jejich oči většinou vyčnívají nad hladinu, zbytek těla bývá ponořen / For the new species of the Brno Zoo, since 2017, the four-eyed fish have been included. Their eyes mostly protrude above the surface, while the rest of the body is submerged.

vezla, aby doplnili chovné skupiny či vytvořili páry, byli významní: 0.2 hoko červený (*Crax rubra*), 1.0 puštík vousatý (*Strix nebulosa*), 1.0 ledňák obrovský (*Dacelo novaeguineae*), 1.0 vousák červenožlutý (*Trachyphonus erythrocephalus*) a 0.1 leskoptev purpurová (*Lamprotornis purpureus*).

Ochrannářská činnost

Ochrana sýčků obecných (*Athene noctua*) na jižní Moravě

Na víceletém projektu Ochrana sýčků obecných na jižní Moravě se naše zoo v roce 2017 nadále podílela především pravidelným monitoringem populace sýčků obecných v zájmovém území projektu, výrobou i instalací speciálních budek a propagací ochrany sýčků mezi širokou veřejností. Partnerskou organizací zmíněného projektu je Český svaz ochránců přírody, základní organiza-

ce 56/02 Břeclav, jejíž kontaktní osobou je Mgr. Libor Opluštil, člen Mezinárodní pracovní skupiny pro výzkum a ochranu sýčků obecných ILOWG (International Little Owl Working Group). K realizaci projektu také přispěli pracovníci Záchrané stanice živočichů v Bartošovicích na Moravě.

Ochrane sýčků obecných se Zoo Brno věnovala ve třech hlavních oblastech: 1) monitoring přirozeného výskytu sýčků, 2) zajištění bezpečných hnízdních podmínek, 3) management vybraných lokalit obsazených sýčkem obecným za účelem podpory dalšího nárůstu populace.

Monitoring přirozeného výskytu probíhal od března do srpna metodou přímého průzkumu lokalit, především areálů zemědělských podniků. Hledali jsme pobytové stopy (vývržky, trus), případně se snažili sýčky přímo pozorovat. Nalezli jsme pouze jedinou lokalitu výskytu, na níž ptáci vyhnízdlí a

Chovatelský úsek

Animal Breeding Department

Budky pro sýčky, vyvěšené v jihomoravské lokalitě s potvrzeným výskytem druhu / Nesting boxes for little owls, posted in the area of South Moravian confirmed occurrence of the species. Photo by Libor Opluštil

Mláďata sýčků obecných / Young little owls Photo by Miluše Krauseová

vyvedli dvě mláďata. Přes veškeré úsilí nebyl ve sledovaném území bohužel prokázán výskyt sýčků na jiných lokalitách. Potvrdila se známá skutečnost, že populace sýčků obecných v současné době v České republice vykazuje velmi nízkou hustotu, což existenci druhu na území našeho státu ohrožuje.

V roce 2017 bylo vyrobeno a před hnízdní sezónou instalováno 15 budek pro sýčky na devíti lokalitách. Pro letošní rok byl zvolen typ budky, který vychází z konstrukce budky, ve které sýčkové úspěšně vyhnízдили. Byl ale přizpůsoben pro umís-

tění na betonových sloupech elektrického vedení, kam se za ptáky nedostanou kuny ani kočky. Budka je navíc konstrukčně řešena tak, aby mohla mláďata sýčků před vylétnutím vylézat z budky až na střechu a v případě nebezpečí se opět vrátit zpět.

Pro zajištění dostupnosti potravní nabídky jsme i letos pokračovali v managementu potravních ploch na dvou lokalitách, na nichž jsme udržovali nízký travní porost pravidelným sekáním. Jedna z lokalit byla přímo v hnízdním okrsku páru sýčků. Udržování nízkého travního porostu má význam pro zachování vhodných biotopů v místech potvrzeného výskytu sýčků, ale také v místech jejich potenciálního výskytu.

Ochrana dudka chocholatého (*Upupa epops*) na jižní Moravě

V roce 2017 pracovníci Zoo Brno připravili také nový projekt na ochranu přírody, jehož vlajkovým druhem je dudek chocholatý. V České republice je početnost tohoto druhu odhadována na 70 – 140 párů a je hodnocen jako silně ohrožený.

Dudek chocholatý obývá otevřenou krajinu pastvin a luk s občasnými skupinkami vzrostlých stromů nebo i řídiších lesů, které mu poskytují potřebné dutiny ke hnízdění. Vzhledem k tomu, že jeho zobák není uzpůsoben k tesání dutin, je dudek při rozmnožování odkázán pouze na to, aby obsazoval dutiny, které v krajině nalezne. Příležitostně je schopen hnízdit i v děrách zdí či dutinách jiných částí lidských staveb. Za potravou, kterou tvoří bezobratlí, potom létá na krátkostébelné louky, na kterých může bezobratle lovit snáze než ve vysoké vegetaci. Zároveň je pro něj důležité, aby vzdálenost hnízdních a potravních lokalit nebyla příliš velká. V ideálním případě by k hnízdní lokalitě měla přiléhat krátkostébelná louka. Takový typ stanoviště je však po ústupu tradičních zemědělských technik, zejména pasení, vzácností. Louky zarůstající náletem dřevin nejsou již pro druh, jako je dudek chocholatý, atraktivní. Dudek také sdílí biotop s mnoha dalšími druhy rostlin a živočichů (lvcetné bezobratlých), které jsou rovněž ohrožené.

Cílem tohoto projektu je podpora hnízdních příležitostí a údržba potravních lokalit vhodných pro dudka chocholatého. Ochrana takových lokalit

Chovatelský úsek

Animal Breeding Department

může podpořit i další druhy zvláště chráněných živočichů a rostlin.

Naše zoo společně se dvěma neziskovými organizacemi (ČSOP Morava v Brně a ČSOP Jaro v Jaroměři) vytvořila v roce 2017 metodiku a výhledový plán ochrannářského projektu na další roky. V první sezoně projektu jsme vyrobili 15 hnízdních budek pro dudky [jejich funkčnost se osvědčila v obdobných projektech realizovaných v Rakousku]. Budky jsme instalovali na pěti vybraných lokalitách stepního charakteru a během hnízdní sezony jsme provedli dvě kontroly. V jedné budce jsme našli hnízdo obsazené dudkem. Samice v téže sezoně vyvedla čtyři mláďata.

Záchranný program sysla obecného (*Spermophilus citellus*) v České republice

Sysel obecný je příkladem původně běžného druhu označovaného dokonce za „škůdce“, který se vlivem člověka dostal na pokraj vyhubení. V červeném seznamu ohrožených druhů obratlovců ČR je sysel obecný klasifikován jako kriticky ohrožený druh. V roce 2007 byl výskyt sysla obecného zaznamenán na 34 více či méně izolovaných lokalitách. Právě izolovanost populací a jejich většinou malá početnost jsou hlavními příčinami ohrožení sysla obecného v ČR.

K dosažení cílů záchranného programu je nutné přistoupit k zakládání nových populací sysla

Sysel obecný ve voliére Zoo Brno / A ground squirrel in the aviary of the Brno Zoo

obecného. V současné době není žádná populace na území České republiky natolik početná, aby mohla sloužit k odběru většího množství (až stovek) jedinců pro přímé repatriace. Proto je nutné zvládnout metodu úspěšného množení tohoto druhu v člověkem podporovaných polopřirozených chovech, které by byly zdrojem jedinců pro případné repatriční akce.

V roce 2017 tak i nadále pokračovala úspěšná spolupráce na projektu vedeném Agenturou ochrany přírody a krajiny České republiky s názvem „Založení nových odchovů sysla obecného a osvětová činnost v rámci realizace jeho záchranného programu“.

Do voliéry v zázemí Zoo Brno byla v roce 2015

vypuštěna skupina 39 syslů, kteří pocházeli z odchytů ve volné přírodě západního Slovenska. Tak jako první zimu (2015/16) proběhlo i přezimování syslů na přelomu let 2016 a 2017 úspěšně. Svědčí o tom počty dospělých jedinců, které byly na jaře 2017 zjištěny kontrolními odchty. Bylo při nich navíc evidováno i 35 mláďat s vyrovnaným poměrem pohlaví.

Vzhledem k vysokému počtu jak dospělých, tak mladých zvířat v brněnském chovu mohla naše zoo na začátku srpna 2017 poprvé ve své historii vypustit dvacet odchovaných syslů do české přírody. Jako nejvhodnější lokalita byla vybrána přírodní rezervace Písečný vrch v Českém středohoří. Včetně jedinců odchovaných v Zoo Hluboká bylo na lokalitu vypuštěno 42 syslů. Jedná se o

Chovatelský úsek

Animal Breeding Department

první vypuštění tohoto kriticky ohroženého hlodavce na místa, kde dříve žil.

Program repatriace dvou druhů jeřábů

Zoo Brno se od roku 2015 podílí na repatriačním programu jeřábů mandžuských (*Grus japonensis*), řízeném státní přírodní rezervací Chinganskij zapovednik (Хинганский заповедник, Khingansky Nature Reserve) v Amurské oblasti Ruské federace. V letech 2015 a 2016 jsme v Rusku úspěšně vypustili pět jeřábů mandžuských a jednoho jeřába daurského (*Antigone vipio*), jedinci pocházeli z odchovu v Zoo Brno, Zoo Olomouc a Zooparku Chomutov.

V roce 2017 bylo území České republiky postiženo ptačí chřipkou stejně jako mnohé další země Evropy. Z tohoto důvodu byl vydán zákaz exportu a importu ptáků. Nebylo tedy možné vézt vejce na Dálný východ. Přesto ředitel Zoo Brno MVDr. Martin Hovorka, Ph.D., a kurátor ptáků RNDr. Petr Suvorov, Ph.D., absolvovali pracovní cestu do Chinganské rezervace, aby dále rozvíjeli spolupráci s tamními ochranáři a aby viděli celý proces adaptace mláďat jeřábů na jejich přirozené prostředí.

Dále jsme v projektu pokračovali aspoň na evropském území, a to především v oblasti propagace a osvěty. Vyrobili jsme naučnou tabuli, kterou hodláme instalovat u expozice jeřábů mandžuských v Zoo Brno. Uskutečnily se též přednášky o výsledcích z projektu. Na Zoologických dnech 2017, které proběhly v Zoo Brno, přednášel na dané téma kurátor ptáků RNDr. Petr Suvorov, Ph.D., který rovněž promluvil na semináři katedry zoologie Přírodovědecké fakulty Univerzity Palackého v Olomouci, ve Stanici přírodovědců Domu dětí a mládeže hlavního města Prahy (v rámci cyklu S přírodovědcem na cestách) i na schůzi Klubu chovatelů měkkožravého ptactva v prostorách Zoo Brno. Na konferenci EAZA 2017 naše zoo prezentovala poster s názvem „Reintroduction program for Red-crowned Crane (*Grus japonensis*) and White-naped Crane (*Antigone vipio*) in the Far East“.

Mezinárodní záchranný program pro orla kamčatského

Brněnská zoo vede již od roku 2014 vícestranná jednání, jejichž cílem je realizace záchranného programu pro orla kamčatského na Dálném východě. Trilaterální smlouvu mezi Zoo Brno, EAZA a Moskevskou státní univerzitou M.

V. Lomonosova se podařilo podepsat v roce 2017. Předmětem smlouvy je zejména monitoring divoké populace a příprava repatriačního procesu. Ředitel Zoo Brno MVDr. Martin Hovorka, Ph.D., a kurátor ptáků RNDr. Petr Suvorov, Ph.D., absolvovali pracovní cestu k jezeru Udyl v Chabarovském kraji, které je významným hnízdištěm orlů kamčatských. Tam obhlédli hnízdní lokality a vyřešili případné personální zajištění monitorovacího a repatriačního procesu. V následujících letech očekáváme další rozvíjení spolupráce s našimi ruskými partnery.

Záchranná stanice pro volně žijící živočichy v Jinačovicích při Zoo Brno

Stejně jako v předchozích letech i v roce 2017 pocházela výrazná většina zvířat přijímaných do stanice v Jinačovicích z oblasti Kuřimska a Rosicka, tedy z oblasti zajišťované v rámci Národní sítě záchranných stanic.

Zvířatům v nouzi jsme poskytli pomoc v 266 případech, což představovalo 314 jedinců reprezentujících

Vypuštění netopýra hvízdavého, odchyceného s dalšími 196 netopýry, kteří uvízlí v málo využívané ubytovně v centru Brna. / The release of the common pipistrelle which was captured along with 196 other bats which got stuck in little-used quarters in Brno downtown. Photo by Pavel Karas

cích 46 živočišných druhů. Během roku 2017 jsme nepřijali žádnou větší skupinu (kolonii) netopýrů, proto jsou celkové počty přijatých jedinců nižší. Ke konci roku zůstávalo v naší péči 18 jedinců. Nejčastěji jsme přijímali savce, zejména pak ježky západní a netopýry zavazé, z ptáků nejčastěji kosy černé, poštolky obecné a drozdy zpěvné. Přijali jsme devět zvláště chráněných druhů, z toho tři druhy patřily k netopýřům. Zdravá, ale dosud nesamostatná a matkou opuštěná mláďata tvořila zhruba 30 % všech přijatých zvířat, přibližně stejně bylo

Chovatelský úsek

Animal Breeding Department

Opuštěná mláďata ježků každoročně končí v záchrané stanici. Po přezimování je vypouštíme zpět do přírody. / The desolate pups of the hedgehog end each year at the rescue station. After hibernating, we are releasing them back to nature. Photo by Pavel Karas

Vysíleného lejska bělokrkého jsme po několikadenním zotavení ve stanici vypustili do přírody. / A collared flycatcher, which was exhausted when it came to us, was released back into the wild after several days of recovery. Photo by Martina Karasová

zvířat zraněných, v asi 10 % se jednalo o zvířata vysílená, zbytek tvořily příjmy způsobené různými jinými důvody. Zhruba 15 % příjmů nastalo po odchytu provedeném pracovníky stanice.

V roce 2017 jsme uskutečnili několik osvětových akcí v areálu zoo i mimo ni. Proběhly přednášky pro děti z prázdninových táborů Zoo Brno, a to jak jarních, tak letních. V únoru vystoupila vedoucí záchrané stanice v pořadu České televize Sama doma. Na březnovém školení jihomoravských záchranářů jsme účastníky seznámili s manipulací a odchytom netopýrů. Ve čtvrtletníku Zooreport, vydávaném brněnskou zoologickou zahradou, vyšly dva články o činnosti záchrané stanice.

Výstava „Příběhy zvířat v záchrané stanici“ vznikla za finančního přispění resortu životního prostředí. Obsahovala 15 panelů o rozměrech 85×60 cm a umístěna byla ve Středisku ekologické výchovy Hlídka od 23. června do 31. září. Tato putovní výstava rozvíjí příběhy zvířat, která se v uplynulých měsících dostala do záchrané stanice, a na nich demonstruje jednoduchá řešení obdobných situací. Texty vytvořené přístupnou formou příběhů doplňují názorné fotografie a tipy, jak mohou lidé sami pro zvířata, která se ocitnou v podobné situaci, něco udělat.

Ke konci roku bylo vybavení stanice doplněno tak, aby její pracovníci mohli plně rozvinout i osvětovou činnost. Pořízen byl notebook, dataprojektor, reproduktory a promítací plátno. Nábytek do přednáškové místnosti v naší záchrané stanici je zčásti již k dispozici a v roce 2018 tak může být místnost uvedena do částečného provozu. Dále jsme připravili a nechali vytisknout plakáty, které

nabízejí základní informace o tom, jak rozpoznat zvíře, které potřebuje pomoc, a které také přináší informace o dalším postupu. Nechali jsme rovněž vyrobit magnetky obsahově zaměřené na pomoc konkrétním druhům či skupinám zvířat. Součástí tohoto projektu, na který finančně přispělo ministerstvo životního prostředí, je i propagační banner naší záchrané stanice.

Přehled příjmů zvířat v záchrané stanici v roce 2017

příjem																
Zvíře	mládata	%	zranění	%	odchyt	%	vyšlení	%	transfer	%	výjezd	%	kadáver	%	ostatní	%
Brhlík lesní			1	100												
Datel černý			1	100												
Dlask tlustozobý			1	100												
Drozd zpěvný	2	22,22	7	77,78												
Holub hřivnáč			1	100												
Hrdlička zahradní			2	100												
Jezevec lesní			1	50									1	50		
Ježek východní	1	12,5	2	25	4	50	1	12,5								
Ježek západní	47	68,12	8	11,59	3	4,35	9	13,04							2	2,90
Jiříčka obecná			3	75											1	25
Kachna divoká	3	100														
Káně lesní			3	50			3	50								
Kavka obecná			1	100												
Konípas bílý			2	100												
Kos černý	1	9,09	8	72,73	1	9,09	1	9,09								
Krahujec obecný			1	100												
Kuna skalní	1	100														
Labuť velká			2	66,67			1	33,33								
Lejsek šedý															1	100
Liška obecná			2	100												
Netopýr hvízdavý			3	27,27	8	72,73										
Netopýr pestrý			2	100												
Netopýr rezavý			6	19,35	18	58,06	5	16,13					2	6,45		
Nutrie říční			1	100												

Chovatelský úsek

Animal Breeding Department

Přehled příjmů zvířat v záchraně stanici v roce 2017

příjem																
Zvíře	mláďata	%	zranění	%	odchyt	%	vysílení	%	transfer	%	výjezd	%	kadáver	%	ostatní	%
Pěnkava obecná							1	100								
Poštołka obecná	1	9,09	7	63,64	1	9,09	2	18,18								
Prase divoké													1	100		
Puštík obecný			1	100												
Rehek zahradní	4	100		0												
Rorýs obecný	2	28,57	3	42,86			1	14,29							1	14,29
Sojka obecná			1	100												
Srnec obecný	2	33,33	3	50											1	16,67
Stehlík obecný	1	100														
Strakapoud velký	1	50	1	50												
Sýkora koňadra					1	33,33	2	66,67								
Sýkora modřínka	1	50	1	50												
Sýkora uhelníček							1	100								
Špaček obecný			1	100												
Veverka obecná	9	100														
Vlaštovka obecná			1	100												
Vrabec domácí	1	25	3	75												
Vrána obecná šedá					1	100										
Zajíc polní			1	100												
Žluna zelená			1	100												
celkem	71	30,47	79	33,91	37	15,88	26	11,16	0	0	0	0	4	1,72	5	2,15

Přehled příjmů zvířat v záchrané stanici v roce 2017

vyřazení															
Zvíře	jedinců	vypuštěno	%	utraceno	%	úhyn	%	nepřijato	%	předáno	%	kadáver	%	vdřízení	%
Brhlík lesní	1					1	100								
Datel černý	1					1	100								
Dlask tlustozobý	1					1	100								
Drozd zpěvný	9	4	44,44	1	11,11	4	44,44								
Holub hřivnáč	1	1													
Hrdlička zahravní	2			2											
Jezevec lesní	2					1	50					1	50		
Ježek východní	8	4	50,00			4	50								
Ježek západní	69	21	30,43	3	4,35	32	46,38							13	18,84
Jičička obecná	4	3	75,00			1	25								
Kachna divoká	3					3	100								
Káně lesní	6	3	50,00	1	16,67	2	33,33								
Kavka obecná	1			1											
Konipas bílý	2	1	50,00			1	50								
Kos černý	11	8	72,73			3	27,27								
Krahujec obecný	1					1	100								
Kuna skalní	1					1	100								
Labuť velká	3	1	33,33	1	33,33									1	33,33
Lejsek šedý	1	1													
Liška obecná	2			1	50,00	1	50								
Netopýr hvízdavý	11	6	54,55	1	9,09	3	27,27							1	9,09
Netopýr pestrý	2					2	100								
Netopýr rezavý	31	10	32,26	2	6,45	13	41,94			2	6,45	2	6,45	2	6,45
Nutrie říční	1					1	100								

Chovatelský úsek

Animal Breeding Department

Přehled příjmů zvířat v záchranné stanici v roce 2017

vyřazení																
Zvíře	jedinců	vypuštěno	%	utraceno	%	úhyn	%	nepřijato	%	předáno	%	kadáver	%	vdržení	%	%
Pěnkava obecná	1	1	100,00													
Poštołka obecná	11	6	54,55	2	18,18	2	18,18							1	9,09	
Prase divoké	1											1	100			
Puštík obecný	1	1	100,00													
Rehek zahradní	4	4	100,00													
Rorýs obecný	7	4	57,14	1	14,29	2	28,57									14,29
Sojka obecná	1	1	100,00													
Srnc obecný	6			2	33,33	4	66,67									16,67
Stehlík obecný	1					1	100									
Strakapoud velký	2	1	50,00			1	50									
Sýkora koňadra	3	3	100,00													
Sýkora modřínka	2					2	100									
Sýkora uhelníček	1	1	100,00													
Špaček obecný	1					1	100									
Veverka obecná	9	5	55,56	2	22,22	2	22,22									
Vlaštovka obecná	1	1	100,00													
Vrabeč domácí	4	3	75,00			1	25									
Vrána obecná šedá	1	1	100,00													
Zajíc polní	1			1	100,00											
Žluna zelená	1			1	100,00											
celkem	233	87	37,34	21	9,01	90	38,63	0	0,00	2	0,86	4	1,72	18	7,73	2,15

Vědecká činnost

Pracovníci chovatelského úseku i nadále rozvíjeli spolupráci s vědeckými institucemi. Jednalo se o následující typy spolupráce:

- Na diplomových a bakalářských pracích posluchačů zahraničních i českých univerzit:

- **West Pomerian University of Technology in Szczecin, Poland** – Analysis of equinae living conditions in selected zoological gardens; Analysis of the conditions for maintaining the wolf *Canis lupus* in a zoo.

- **Swansea University Prifysgol Abertawe, United Kingdom** – Comparison of behaviour of hand-reared and mother-reared non domesticated animals in captivity.

- **Veterinární a farmaceutická univerzita Brno** – Hodnocení úrovně welfare koně Převalského v chovech; Hodnocení welfare primátů z čeledi kosmanovití (*Callitrichidae*) ve vybraných zoo; Možnosti hodnocení pohody primátů v zoologických zahradách; Hodnocení úrovně welfare lemuru kata (*Lemur catta*) ve vybraných zoo; Výskyt poruch chování u jaguarundi (*Puma jaguarundi*) chovaných v zajetí; Analýzy vývrzků dravců a sov chovaných v Zoo Brno.

- **Mendelova univerzita v Brně** – Zhodnocení zoohygienických podmínek chovu přežvýkavců v zoologických zahradách; Chování lva konžského (*Panthera leo bleyenberghi*) v podmínkách Zoo Brno; Tropické pavilony zoologických zahrad jako životní prostor pro necílové organismy.

- s **Veterinární a farmaceutickou univerzitou Brno na víceletém výzkumu** Dlouhodobý monitoring infekčních agens u volně žijících drobných savců – riziko pro zoo zvířata a návštěvníky Zoo Brno.

- s **Purdue University College of Veterinary Medicine, USA**, na programu pro nejlepší studenty. Na sklonku května a června 2017 proběhlo již šesté setkání.

- v rámci vykonávání odborných praxí s univerzitami (Mendelova univerzita Brno, Veterinární

a farmaceutická univerzita Brno, Masarykova univerzita Brno, Vysoké učení technické v Brně) a středními školami (Trivis, střední škola veterinární Emila Holuba v Brně, Vyšší odborná škola ekonomická a zdravotnická a Střední škola Borskovice, Tauferova SOŠ veterinární Kroměříž, Střední škola zahradnická a technická Litomyšl, Střední odborná škola veterinární v Hradci Králové, Městská střední škola v Kloboukách u Brna, Střední průmyslová škola chemická Brno, Vranovská, Střední průmyslová škola Brno, Purkyňova). Odborné stáže v rámci programu Erasmus + zahraničních univerzit (Slovenská poľnohospodárska univerzita Nitra – celkem 8 stážistů).

Dále se jednalo o dlouholeté aktivní rozvíjení spolupráce v rámci organizací, jichž je Zoo Brno členem: WAZA (Světová asociace zoologických zahrad a akvárií; členem od roku 2000), EAZA (Evropská asociace zoologických zahrad a akvárií; členem od roku 1997), EARA (Euroasijská organizace zoologických zahrad a akvárií; členem od roku 2001), IZE (Mezinárodní asociace vzdělávacích pracovníků zoologických zahrad; členem od roku 1999), ISIS (International Species Information System; členem od roku 1998) a UCS-ZOO (Unie českých a slovenských zoologických zahrad).

V rámci působení Zoo Brno v EAZA došlo v roce 2017 ke dvěma novinkám – kurátor plazů Mgr. Petr Šrámek se stal vedoucím plemenité knihy (ESB) na druh želva pavoukovitá (*Pyxis arachnoides*) a kurátor ptáků RNDr. Petr Suvorov, Ph.D., osobou odpovědnou za monitoring (MON-P) všech druhů papoušků rodu *Coracopsis* (vaza).

Chovatelský úsek

Animal Breeding Department

Účast na seminářích, konferencích a odborných komisích

Zaměstnanci Zoo Brno se účastnili jednání devíti komisí působících při Unii českých a slovenských zoo (UCSZOO). Jedná se o komise pro:

- 1) obojživelníky a plazy,
- 2) poloopice, novosvětské a starosvětské primáty, gibony, lidoopy a velké a malé kočky,
- 3) žirafy, antilopy, velbloudovité a lichokopytníky,
- 4) jeleny a Caprinae,
- 5) ryby a ploutvonožce,
- 6) výživu,
- 7) ochranu české a slovenské fauny a projekty in situ,
- 8) ekonomiku a
- 9) výstavbu

Dále také nechyběli na konferencích EAZA 2017 v holandském Emmenu a na Zoologických dnech 2017 v Brně. Kurátorka savců Ing. Dorota Gremlicová absolvovala jednání EAZA Bear TAG v Zoo Kolín nad Rýnem a workshop First European Polar Bear Training v Yorkshire Wildlife Park. Společně s vedoucím útvaru krmiv Ing. et Ing. Jaroslavem Prchalem absolvovala European Zoo Nutrition Conference v Zoo Liberec. Kurátor ptáků RNDr. Petr Suvorov, Ph.D., participoval na EAZA Bird TAG ve Vídni a kurátor plazů Mgr. Petr Šrámek na EAZA Reptile TAG Meeting v Zoo Paříž a na Výročním semináři projektu na ochranu systla obecného v Praze. Všichni kurátoři se poté účastnili kurzu EAZA Academy Basic Animal Breeding Management, pořádaného v Natura Artis Magistra v Amsterdamu. Poslední akcí roku byla výroční schůze Spolku chovatelů hmyzožravého a měkkožravého ptactva (SCHHAPP), pořádaná vůbec poprvé v Zoo Brno, která byla spojena s bohatým blokem odborných přednášek.

Zážitkové programy

V roce 2017 nabízela Zoo Brno dva zážitkové programy: Ošetřovatelem šelem a Ošetřovatelem kopytníků. Cílem programů je poskytnout možnost bližšího pohledu do chodu zoo. Zájemci z řad veřejnosti například uklidí výběh afrických kopytníků Safari a účastní se vypouštění zvířat ze stájí, přitom se jim naskytne příležitost nakrmit žirafu z ruky. Pak uklidí i stáj. Přímý kontakt se zvířaty umocní i rozhovory s chovateli, od nichž se dozvědí zajímavosti spojené s chovem i provozem zahrady. Program Ošetřovatelem šelem trvá tři hodiny, program Ošetřovatelem kopytníků dvojnásobnou dobu. V roce 2017 Zoo Brno prodala 34 programů. Dalších 6 programů poskytla zájemcům prostřednictvím agentury.

Ing. Miroslava Piškulová,
vedoucí chovatelského úseku

SUMMARY:

As of the last day of 2017, Brno Zoo had 1,840 individual animals belonging to 397 species. Among these were 29 mammalian, bird and reptile taxa whose breeding is managed by the European Endangered Species Rescue Programs [EEP].

In 2017, 193 babies were born in Brno Zoo. The following births were associated with established breeding pairs or groups: 0. 1 Grévy's zebra (*Equus grevyi*), 0. 0. 35 European ground squirrel (*Spermophilus citellus*), 2. 1 wolverine (*Gulo gulo*) and 1. 1 woylie (*Bettongia penicillata*). The breeding of newly assembled pairs or groups yielded the following noteworthy births: 1. 1 Sri Lankan leopard (*Panthera pardus kotiya*) and 0. 0. 2 Katanga lion (*Panthera leo bleyenberghi*). The northern subspecies of spider tortoises (*Pyxis arachnoides brygooi*) hatched at Brno Zoo in May 2017. These tortoises represent the first rearing of this subspecies of one of the most beautiful, but also critically endangered terrestrial reptiles, in Czech and Slovak zoos.

Our zoo continued to participate in the ongoing project 'Little Owl Protection in South Moravia', mainly by regularly monitoring the little owl population in the area of interest, producing and installing special boxes for nesting and promoting little owl protection among the general public. In 2017, 15 little-owl boxes were built and placed at nine locations before the breeding season. We chose a type of box that is suitable for placement on the concrete pillars of power lines, where no cats or martens can gain access. Further, the box is designed such that the young little owls can climb out of it and on to its roof before flying and such that in case of danger, they can return easily. In order to ensure the availability of food, this year, we continued to sustain food areas at two locations where we have maintained low grassland by regularly mowing the areas.

We also continued our successful cooperation on the project led by the Nature Conservation and Landscape Protection Agency of the Czech Republic entitled 'New European Ground Squirrel Breeding Program and Publicity of the Implementation of Its Rescue Program'. Because of the large number of both adult and young squirrels in Brno, our zoo could release 20 European ground squirrels into the wild in Czech in early August 2017. The Písečný vrch Nature Reserve in the České středohoří mountains was chosen as the most suitable location. Along with individuals born in Hluboká Zoo, a total of 42 European ground squirrels were released at the site.

From 2015, Brno Zoo has participated in the red-crowned crane (*Grus japonensis*) repository program controlled by the Khingansky Nature Reserve in the Amur Region of the Russian Federation. In 2017, the Czech Republic was affected by bird flu, like many other European countries. Therefore, a ban was issued on the export and import of birds. It was not possible (as opposed to last year) to transfer eggs from our zoo to the hatchery at the Khingansky Nature Reserve. Yet, the di-

rector of Brno Zoo, MVDr. Martin Hovorka, Ph.D., and the Bird Curator, RNDr. Petr Suvorov, Ph.D., visited the Khingansky Nature Reserve to further develop cooperation with their conservationists and to observe the entire process of adapting the red-crowned cranes to their natural environment.

Since 2014, Brno Zoo has been conducting multilateral negotiations aimed at implementing a rescue program for Steller's sea eagle in the Russian Far East. The trilateral agreement between Brno Zoo, EARA and the Moscow State University of M.V. Lomonosov was signed in 2017. The subject of the contract is mainly the monitoring of the wild sea eagle population and setting up of the repatriation process. The Director of Brno Zoo, MVDr. Martin Hovorka, Ph.D., and the Bird Curator, RNDr. Petr Suvorov, Ph.D., have completed a working trip to Lake Udyl in the Chabarovsk Region, which is an important nesting area for Steller's sea eagles. There, they surveyed the nesting sites and solved any problems related to staffing for the monitoring and repatriation process

Seznam chovaných zvířat

List Of Animal Kept

ZOO Brno	bezobratlí (Invertebrata)						2017		
český název latinský název	1.1.2017	Narození/ Birth	Příchod/ Arrival*	Úhyn/Death	Odchod/ Departure**	31.12.2017	poznámka	CITES	EEP, ISB, ESB, RDB
kmen: členovci (Arthropoda)									
třída: bezobratlí (Invertebrata)									
řád: desetinožci (Decapoda)									
čel.: Atyidae									
krevetka molucká Atyopsis moluccensis	0.0.2					0.0.2			
třída: korýši (Crustacea)									
řád: desetinožci (Decapoda)									
čel.: Coenobitidae									
poustevníček Coenobita rugosus						0.0.10			
čel.: Parastacidae									
rak Cherax peknyi						0.0.5			
rak modrý Cherax quadricarinatus						0.0.4			
rak mramorový Procambarus fallax	0.0.9					0.0.2			
čel.: Stenopodidae									
kreveta drsná Stenopus hispidus	0.0.1					0.0.3			
třída: pavoukovci (Arachnida)									
řád: pavouci (Araneae)									
čel.: Theraphosidae									
sklípkan barevnochlupatý Nhandu coloratovillosus	0.2					0.2			
sklípkan huňatý Avicularia avicularia	0.1					0.1			
sklípkan kadeřavý Brachypelma albopilosum	0.1					0.1			
sklípkan královský Poecilotheria regalis	0.1					0.1			
sklípkan růžový Grammostola rosea	0.2					0.1			
sklípkan středoyucatanský Brachypelma epicureanum	0.1					0.1			

Seznam chovaných zvířat

List Of Animal Kept

ZOO Brno	bezobratlí (Invertebrata)						2017		
český název latinský název	1.1.2017	Narození/ Birth	Příchod/ Arrival*	Úhyn/Death	Odchod/ Departure **	31.12.2017	poznámka	CITES	EEP, ISB, ESB, RDB
kmen: houby (Porifera)									
třída: rohovití (Demospongiae)									
řád: (Axinellida)									
čel.: Axinellidae									
houba Ptilocaulis sp.						0.0.1			
řád: (Poecilosclerida)									
čel.: Crambeidae									
houba Monanchora arbuscula						0.0.1			
řád: (Haplosclerida)									
čel.: Petrosiidae									
houba Xestospongia sp.	0.0.1					0.0.1			
kmen: kroužkovci (Annelida)									
třída: mnohoštětinatci (Polychaeta)									
řád: (Sabellida)									
čel.: Sabellidae									
rournatec Protula sp.	0.0.2					0.0.2			
rournatec indický Sabellastarte indica	0.0.3					0.0.1			
rournatec velkolepý Sabellastarte magnifica	0.0.2					0.0.1			
kmen: měkkýši (Mollusca)									
třída: mlži (Bivalvia)									
řád: listožábří (Eulamellibranchiata)									
čel.: Corbiculidae									
korbicula Corbicula sp.	0.0.6					0.0.5			
třída: plži (Gastropoda)									
řád: (Monotocardia)									
čel.: Buccinidae									
surmovka vražedná Clea helena	0.0.50					0.0.50			
čel.: Nassariidae									

Seznam chovaných zvířat

List Of Animal Kept

ZOO Brno	bezobratlí (Invertebrata)						2017		
český název latinský název	1.1.2017	Narození/ Birth	Příchod/ Arrival*	Úhyn/Death	Odchod/ Departure**	31.12.2017	poznámka	CITES	EEP, ISB, ESB, RDB
čel.: Nassariidae									
vršatka Nassarius sp.	0.0.15					0.0.15			
řád: (Diotocardia)									
čel.: Neritidae									
zubovec Neritina sp.	0.0.6					0.0.6			
zubovec pacifický Neritina pulligera						0.0.15			
čel.: Trochidae									
kotouč indický Trochus niloticus	0.0.30					0.0.30			
čel.: Turbinidae									
donka šupinatá Astraea caelata	0.0.10					0.0.2			
donka vlnitá Turbo fluctuosus						0.0.1			
kmen: ostnokožci (Echinodermata)									
třída: hvězdice, hadice (Stelleroidea)									
řád: (Valvatida)									
čel.: Archasteridae									
hvězdice hranatá Archaster angulatus	0.0.2					0.0.2			
řád: (Phrynophiurida)									
čel.: Asteroschematidae									
hadice olivovězelená Ophiarachna incrassata	0.0.2					0.0.2			
řád: (Valvatida)									
čel.: Ophidiasteridae									
Fromia sp.						0.0.2			
hvězdice indická Fromia indica	0.0.3					0.0.2			
hvězdice modrá Linckia laevigata	0.0.2					0.0.1			

Seznam chovaných zvířat

List Of Animal Kept

ZOO Brno	bezobratlí (Invertebrata)						2017		
český název latinský název	1.1.2017	Narození/ Birth	Příchod/ Arrival*	Úhyn/Death	Odchod/ Departure**	31.12.2017	poznámka	CITES	EEP, ISB, ESB, RDB
řád: (Ophiurida)									
čel.: Ophiocomidae									
hadice řířová Ophiocoma scolopendrina	0.0.2					0.0.2			
čel.: Ophiuridae									
hadice Ophiolepis superba	0.0.2					0.0.2			
řád: (Valvatida)									
čel.: Oreasteridae									
hvězdice Linckova Protoreaster linckii	0.0.2					0.0.2			
hvězdice strukovitá Pentacaster mammillatus						0.0.1			
třída: jeřovky (Echinoidea)									
řád: (Diadematoida)									
čel.: Diadematidae									
jeřovka Diadema savignyi	0.0.8					0.0.8			
jeřovka křehká Tripneustes gratilla						0.0.4			
řád: (Temnopleuroida)									
čel.: Toxopneustidae									
Pseudoboletia indiana						0.0.3			
řád: jeřovky (Echinoidea)									
čel.: Echinometridae									
jeřovka Mathaeova Echinometra mathaei						0.0.6			
kmen: žahavci (Cnidaria)									
třída: korálnatci (Anthozoa)									
řád: korálovníci (Corallimorpharia)									
čel.: Discosomatidae									
korálovník Rhodactis sp.	0.0.50					0.0.52			

Seznam chovaných zvířat

List Of Animal Kept

ZOO Brno	bezobratlí (Invertebrata)						2017		
český název latinský název	1.1.2017	Narození/ Birth	Příchod/ Arrival*	Úhyn/Death	Odchod/ Departure**	31.12.2017	poznámka	CITES	EEP, ISB, ESB, RDB
řád: laločníci (Alcyonaria)									
čel.: Alcyoniidae									
laločnice Lobophytum sp.	0.0.4					0.0.2			
laločnice Sinularia sp.	0.0.8					0.0.8			
laločnice Sarcophyton sp.						0.0.2			
laločnice dura Sinularia dura						0.0.3			
čel.: Xeniidae									
laločník Anthelia sp.	0.0.2					0.0.5			
laločník Xenia sp.						0.0.5			
řád: rohovitky (Gorgonaria)									
čel.: Gorgoniidae									
laločník Pinnigorgia sp.	0.0.3					0.0.8			
řád: sasankovci (Zoantharia)									
čel.: Zoanthidae									
sasankovec Acrozoanthus sp.	0.0.1					0.0.1			
sasankovec Zoanthus sp.	0.0.3					0.0.43			
sasankovec Isaurus sp.						0.0.1			
sasankovec Palythoa sp.						0.0.2			
řád: sasanky (Actiniaria)									
čel.: Actiniidae									
sasanka čtyřbarevná Entacmaea quadricolor	0.0.1					0.0.1			
sasanka pohostinná Macroactyla doreensis	0.0.1					0.0.2			
čel.: Stoichactidae									
sasanka velkolepá Heteractis magnifica	0.0.2					0.0.1			

Seznam chovaných zvířat

List Of Animal Kept

ZOO Brno	bezobratlí (Invertebrata)						2017		
český název latinský název	1.1.2017	Narození/ Birth	Příchod/ Arrival*	Úhyn/Death	Odchod/ Departure **	31.12.2017	poznámka	CITES	EEP, ISB, ESB, RDB
řád: stoloni (Stolonifera)									
čel.: Cornulariidae									
stolon Clavularia sp.	0.0.3					0.0.2			
čel.: Tubiporidae									
varhanitka červená Tubipora musica	0.0.1					0.0.1			
řád: větevníci (Scleractinia)									
čel.: Acroporidae									
montipóra Montipora confusa	0.0.2					0.0.5			
montipóra Montipora capricornis						0.0.1			RDB
montipóra ""red"" Montipora sp.						0.0.5			
montipóra prstovitá Montipora digitata	0.0.1					0.0.5			
větevník Acropora tumida						0.0.1			
větevník Acropora sp.						0.0.11			
větevník proměnlivý Acropora valida	0.0.2					0.0.3			
větevník útlý Acropora tenuis	0.0.1					0.0.1			
čel.: Agariciidae									
houbovník Pachyseris sp.	0.0.1					0.0.2			
houbovník lupenitý Pavona decussata	0.0.1					0.0.2			RDB
čel.: Caryophylliidae									
turbinatka Plerogyra simplex	0.0.1					0.0.1			
turbinatka Euphyllia paraancora	0.0.1					0.0.2			RDB
turbinatka Euphyllia sp.						0.0.3			
turbinatka Physogyra sp.						0.0.1			

Seznam chovaných zvířat

List Of Animal Kept

ZOO Brno	bezobratlí (Invertebrata)						2017		
český název latinský název	1.1.2017	Narození/ Birth	Příchod/ Arrival*	Úhyn/Death	Odchod/ Departure**	31.12.2017	poznámka	CITES	EEP, ISB, ESB, RDB
turbinatka Jardínova <i>Catalaphyllia jardinei</i>	0.0.2					0.0.2			RDB
turbinatka rozdělená <i>Euphyllia divisa</i>	0.0.12					0.0.16			
čel.: Dendrophylliidae									
dendrofyla <i>Turbinaria</i> sp.	0.0.1					0.0.2			
dendrofyla <i>Tubastraea</i> sp.	0.0.3					0.0.4			
dendrofyla vousatá <i>Duncanopsammia axifuga</i>	0.0.1					0.0.2			
čel.: Faviidae									
útesovník <i>Favites</i> sp.	0.0.1					0.0.1			
útesovník <i>Caulastraea</i> sp.	0.0.5					0.0.5			
útesovník bodavý <i>Echinopora lamellosa</i>	0.0.2					0.0.3			
útesovník pichlavý <i>Hydnophora exesa</i>	0.0.1					0.0.1			
útesovník rozvětvený <i>Hydnophora rigida</i>	0.0.4					0.0.1			
útesovník vidličnatý <i>Caulastraea furcata</i>	0.0.2					0.0.2			
čel.: Fungiidae									
houbovník <i>Fungia</i> sp.	0.0.2					0.0.6			
houbovník slimákovitý <i>Herpolitha limax</i>	0.0.1					0.0.1			
čel.: Mussidae									
riflovník lordhowensijský <i>Acanthastrea lordhowensis</i>	0.0.1					0.0.1			
riflovník Welsův <i>Blastomussa wellsi</i>	0.0.2					0.0.2			
čel.: Oculinidae									
okulína kuželovitá <i>Galaxea fascicularis</i>						0.0.1			
čel.: Pocilloporidae									
pórovník <i>Pocillopora</i> sp.	0.0.1					0.0.4			

Seznam chovaných zvířat

List Of Animal Kept

ZOO Brno	bezobratlí (Invertebrata)						2017		
český název latinský název	1.1.2017	Narození/ Birth	Příchod/ Arrival*	Úhyn/Death	Odchod/ Departure**	31.12.2017	poznámka	CITES	EEP, ISB, ESB, ROB
pórovník Stylophora sp.	0.0.1					0.0.11			
pórovník Seriatozona sp.						0.0.2			
pórovník bodlinatý Seriatozona hystrix	0.0.1					0.0.2			
pórovník členitý Pocillopora damicornis	0.0.2					0.0.2			
pórovník různotvář Stylophora pistillata						0.0.2			
pórovník úhledný Seriatozona caliendrum	0.0.5					0.0.9			
čel.: Poritidae									
dírkovník Goniopora sp.	0.0.1					0.0.1			
dírkovník Alveopora sp.	0.0.1					0.0.1			
dírkovník Porites sp.						0.0.1			
čel.: Trachyphyllidae									
houbovník Trachyphyllia sp.						0.0.1			

ZOO Brno	paryby (Chondrichthyes)						2017		
český název latinský název	1.1.2017	Narození/ Birth	Příchod/ Arrival*	Úhyn/Death	Odchod/ Departure**	31.12.2017	poznámka	CITES	EEP, ISB, ESB, ROB
řád: rejnoci (Rajiformes)									
čel.: Dasyatidae									
trnucha skvrnitá Potamotrygon motoro	0.0.1					0.0.1		III	

Seznam chovaných zvířat

List Of Animal Kept

ZOO Brno	ryby (Pisces)						2017		
český název latinský název	1.1.2017	Narození/ Birth	Příchod/ Arrival*	Úhyn/Death	Odchod/ Departure**	31.12.2017	poznámka	CITES	EEP, ISB, ESB, RDB
řád: mnohoploutví (Polypteriformes)									
čel.: Polypteridae									
bichírek úhořovitý Erpetoichthys calabaricus	0.0.2					0.0.2			
řád: ostnojazyční (Osteoglossiformes)									
čel.: Osteoglossidae									
baramundi malajský Scleropages formosus	0.0.1					0.0.1		I	RDB
čel.: Pantodontidae									
motýlkovec africký Pantodon buchholzi	0.0.5					0.0.5			
čel.: Notopteridae									
nožovec černý Xenomystus nigri	0.0.1					0.0.1			
řád: holobříší (Anguilliformes)									
čel.: Muraenidae									
muréna příčnopruhá Echidna zebra	0.0.1					0.0.1			
muréna hvězdovitá Echidna nebulosa	0.0.1					0.0.1			
muréna sladkovodní Gymnothorax tile	0.0.4					0.0.4			
řád: máloostní (Cypriniformes)									
čel.: Balitoridae									
mřenka Petruichthys sp.	0.0.6					0.0.6			
čel.: Cyprinidae									
parmička Denisonova Puntius denisonii	0.0.11					0.0.11			RDB
parmoun siamský Crossocheilus siamensis	0.0.10					0.0.10			
kapr obecný - nishikigoi Cyprinus carpio	0.0.14					0.0.14			
čel.: Cobitidae									
sekavka pákistánská Botia lohachata	0.0.15					0.0.15			
sekavec příčnopásý Pangio kuhlii	0.0.5					0.0.5			

Seznam chovaných zvířat

List Of Animal Kept

ZOO Brno	ryby (Pisces)						2017		
český název latinský název	1.1.2017	Narození/ Birth	Příchod/ Arrival*	Úhyn/Death	Odchod/ Departure **	31.12.2017	poznámka	CITES	EEP, ISB, ESB, RDB
sekavec přičnopásý <i>Pangio kuhlii</i>	0.0.5					0.0.5			
řád: trnoblšší (Characiformes)									
čel.: Alestiidae									
afrotetra konžská <i>Phenacogrammus interruptus</i>	0.0.10					0.0.10			
čel.: Characidae									
kolosoma brazilská <i>Colossoma macropomum</i>	0.0.5					0.0.5			
neonka černá <i>Hyphessobrycon herbertaxelrodi</i>	0.0.22					0.0.22			
neonka červená <i>Paracheirodon axelrodi</i>	0.0.14					0.0.14			
čel.: Alestiidae									
afrotetra dlouhoploutvá <i>Brycinus longipinnis</i>	0.0.12					0.0.12			
čel.: Characidae									
tetra žhavá <i>Hemigrammus erythrozonus</i>	0.0.12					0.0.12			
tetra diamantová <i>Moenkhausia pittieri</i>	0.0.13					0.0.13			
řád: sumci (Siluriformes)									
čel.: Loricariidae									
krunýřovec L129 <i>Hypancistrus debilittera</i>	0.0.4					0.0.4			
čel.: Callichthyidae									
pancéřníček panda <i>Corydoras panda</i>	0.0.8					0.0.8			
čel.: Mochokidae (Mochocidae)									
peřovec skalní <i>Synodontis petricola</i>	0.0.7					0.0.7			
peřovec kukaččí <i>Synodontis multipunctatus</i>	0.0.3					0.0.3			
peřovec čelnatý <i>Synodontis frontosus</i>	0.0.1					0.0.1			

Seznam chovaných zvířat

List Of Animal Kept

ZOO Brno	ryby (Pisces)						2017		
český název latinský název	1.1.2017	Narození/ Birth	Příchod/ Arrival*	Úhyn/Death	Odchod/ Departure**	31.12.2017	poznámka	CITES	EEP, ISB, ESB, RDB
čel.: Loricariidae									
liposarkus pardálí <i>Liposarcus pardalis</i>	0.0.1					0.0.1			
krunýřovec <i>Ancistrus</i> sp.	0.0.45					0.0.45			
glyptoper velkoploutvý <i>Glyptoperichthys gibbiceps</i>	0.0.4					0.0.4			
krunýřovec L340 <i>Hypancistrus</i> sp.	0.0.2					0.0.2			
čel.: Callichthyidae									
pancéřníček drobný <i>Corydoras nanus</i>	0.0.2					0.0.2			
pancéřníček nazelenalý <i>Corydoras concolor</i>	0.0.7					0.0.7			
pancéřníček šikmopruhý <i>Corydoras melini</i>	0.0.6					0.0.6			
pancéřníček Schwartzův <i>Corydoras schwartzi</i>	0.0.8					0.0.8			
pancéřníček kroupenatý <i>Megalechis thoracata</i>	0.0.5					0.0.5			
čel.: Mochokidae (Mochocidae)									
peřovec nilský <i>Synodontis schall</i>	0.0.2					0.0.2			
peřovec černobřichý <i>Synodontis nigriventris</i>	0.0.4					0.0.4			
čel.: Siluridae									
sumec sklovitý <i>Kryptopterus bicirrhis</i>	0.0.5					0.0.5			
čel.: Aspredinidae									
širokohlavec bičoočasný <i>Platystacus cotylephorus</i>	0.0.2					0.0.2			
řád: nahohřbetí (Gymnotiformes)									
čel.: Apterontidae									
nožovka běločelá <i>Apterotonus albifrons</i>	0.0.1					0.0.1			
čel.: Sternopygidae									
dlouhoocaska zelenavá <i>Eigenmannia virescens</i>	0.0.5					0.0.5			

Seznam chovaných zvířat

List Of Animal Kept

ZOO Brno	ryby (Pisces)						2017		
český název latinský název	1.1.2017	Narození/ Birth	Příchod/ Arrival*	Úhyn/Death	Odchod/ Departure **	31.12.2017	poznámka	CITES	EEP, ISB, ESB, RDB
řád: halančíkovci (Cyprinodontiformes)									
čel.: Anablepidae									
halančík čtyřoký Anableps anableps	0.0.7					0.0.7			
řád: hrdložábří (Synbranchiformes)									
čel.: Synbranchidae									
hrdložábřík mramorovaný Synbranchus marmoratus	0.0.1					0.0.1			
řád: ropušnicotvární (Scorpaeniformes)									
čel.: Scorpaenidae									
perutýn ohnivý Pterois volitans	0.0.1					0.0.1			
řád: ostnoploutví (Perciformes)									
čel.: Serranidae									
Pseudanthias dispar	0.0.3					0.0.3			
čel.: Pseudochromidae									
sapínovec žlutofialový Pictichromis paccagnellae	0.0.1					0.0.1			
sapínovec Fridmannův Pseudochromis fridmani	0.0.1					0.0.1			
čel.: Plesiopidae									
oblohav vysokoploutvý Callopleysiops altivelis	0.0.2					0.0.2			
čel.: Centrarchidae									
slunečnice pestrá Lepomis gibbosus	0.0.2					0.0.2			
čel.: Apogonidae									
parmovec skvělý Pterapogon kauderni	0.0.8					0.0.8			RDB
parmovec příčnopruhý Sphaeramia nematoptera	0.0.10					0.0.10			
Apogon limenus	0.0.1					0.0.1			
čel.: Toxotidae									
stříkoun lapavý Toxotes jaculatrix	0.0.4					0.0.4			

Seznam chovaných zvířat

List Of Animal Kept

ZOO Brno	ryby (Pisces)						2017		
český název latinský název	1.1.2017	Narození/ Birth	Příchod/ Arrival*	Úhyn/Death	Odchod/ Departure**	31.12.2017	poznámka	CITES	EEP, ISB, ESB, RDB
stříkoun pětitrnný <i>Toxotes chatareus</i>	0.0.4					0.0.4			
čel.: Chaetodontidae									
zobec obecný <i>Chelmon rostratus</i>	0.0.5					0.0.5			
čel.: Pomacanthidae									
pomčík korálový <i>Centropyge bispinosus</i>	0.0.1					0.0.1			
čel.: Cirrhitidae									
štetičkovec dlouhohlavý <i>Oxycirrhites typus</i>	0.0.1					0.0.1			
čel.: Cichlidae									
kančík Rotkeil <i>Heros sp.</i>	0.0.9					0.0.9			
kančík Salvinův <i>Nandopsis salvini</i>	0.0.2					0.0.2			
pestřeneček zploštělý <i>Altolamprologus calvus</i>	0.0.1					0.0.1			
cichlidka Reganova <i>Julidochromis regani</i>	0.0.5					0.0.5			
pestřeneček tanganický <i>Neolamprologus brichardi</i>	0.0.40					0.0.40			
kančík <i>Cichlasoma orinocense</i>	0.0.5					0.0.5			
hřebenáč <i>Crenicichla regani</i>	0.0.2					0.0.2			
perleťovka surinamská <i>Geophagus surinamensis</i>	0.0.2					0.0.2			
cichlidka Ramirezova <i>Microgeophagus ramirezi</i>	0.0.1					0.0.1			
skalára vysoká <i>Pterophyllum altum</i>	0.0.7					0.0.7			
skalára amazonská <i>Pterophyllum scalare</i>	0.0.8					0.0.8			
perleťovka <i>Satanoperca daemon</i>	0.0.4					0.0.4			
kančík červenohlavý <i>Vieja synspila</i>	1.0					1.0			
<i>Apistogramma macmasteri</i>	0.0.3					0.0.3			
<i>Steatocranus casuarius</i>	0.0.4					0.0.4			

Seznam chovaných zvířat

List Of Animal Kept

ZOO Brno	ryby (Pisces)						2017		
český název latinský název	1.1.2017	Narození/ Birth	Příchod/ Arrival*	Úhyn/Death	Odchod/ Departure **	31.12.2017	poznámka	CITES	EEP, ISB, ESB, RDB
tlamovec <i>Aulonocara</i> sp.	0.0.5					0.0.5			
tlamovec <i>Haplochromis</i> sp.	0.0.3					0.0.3			
tlamovec <i>Cyphotilapia gibberosa</i>	0.0.10					0.0.10			
tlamovec žlutocasý <i>Cyprichromis leptosoma</i>	0.0.28					0.0.28			
tlamovec žlutý <i>Labidochromis yellow</i>	0.0.21					0.0.21			
tlamovec <i>Pseudotropheus hajomaylandi</i>	0.0.4					0.0.4			RDB
tlamovec štíhlý <i>Pseudotropheus elongatus</i>	0.0.5					0.0.5			RDB
tlamovec Duboisův <i>Tropheus duboisi</i>	0.0.2					0.0.2			RDB
<i>Ophthalmotilapia ventralis</i>	0.0.8					0.0.8			
čel.: Pomacentridae									
klaun zdobený <i>Amphiprion percula</i>	0.0.1					0.0.1			
Klaun klínopruhý <i>Amphiprion bicinctus</i>	0.0.2					0.0.2			
sapínek žlutomodrý <i>Chrysiptera hemicyanea</i>	0.0.1					0.0.1			
sapínek Allenův <i>Pomacentrus alleni</i>	0.0.1					0.0.1			
klaun sametový <i>Premnas biaculeatus</i>	0.0.2					0.0.2			
čel.: Labridae									
kněžík žlutý <i>Halichoeres chrysus</i>	0.0.2					0.0.2			
pyskoun šestipruhý <i>Pseudocheilinus hexataenia</i>	0.0.1					0.0.1			
kněžík velkozubý <i>Macropharyngodon bipartitus</i>	0.0.2					0.0.2			
čel.: Blenniidae									
slizoun dvoubarevný <i>Ecsenius bicolor</i>	0.0.1					0.0.1			

Seznam chovaných zvířat

List Of Animal Kept

ZOO Brno	ryby (Pisces)						2017		
český název latinský název	1.1.2017	Narození/ Birth	Příchod/ Arrival*	Úhyn/Death	Odchod/ Departure**	31.12.2017	poznámka	CITES	EEP, ISB, ESB, RDB
slizoun pruhovaný <i>Salarias fasciatus</i>	0.0.1					0.0.1			
slizoun vlajkopruhý <i>Meiacanthus grammistes</i>	0.0.1					0.0.1			
čel.: Callionymidae									
vřeténka ozdobná <i>Synchiropus picturatus</i>	0.0.1					0.0.1			
vřeténka mandarínská <i>Synchiropus splendidus</i>	0.0.2					0.0.2			
<i>Synchiropus ocellatus</i>	0.0.1					0.0.1			
čel.: Gobiidae									
lezec obojživelný <i>Periophthalmus barbarus</i>	0.0.3					0.0.3			
hlaváč oranžovoskvrnný <i>Valenciennea puellaris</i>	0.0.1					0.0.1			
hlaváč opásaný <i>Cryptocentrus cinctus</i>	0.0.1					0.0.1			
čel.: Microdesmidae									
<i>Ptereleotris zebra</i>	0.0.10					0.0.10			
čel.: Siganidae									
králíčkovec liščí <i>Siganus vulpinus</i>	0.0.1					0.0.1			
králíčkovec dvojpruhý <i>Siganus virgatus</i>	0.0.1					0.0.1			
bodlok proužkovaný <i>Acanthurus lineatus</i>	0.0.1					0.0.1			
bodlok Vlamingův <i>Naso vlamingii</i>	0.0.1					0.0.1			
bodlok pestrý <i>Paracanthurus hepatus</i>	0.0.2					0.0.2			
bodlok žlutý <i>Zebrasoma flavescens</i>	0.0.1					0.0.1			
bodlok fialový <i>Zebrasoma xanthurum</i>	0.0.1					0.0.1			
čel.: Anabantidae									
ostnovec leopardí <i>Ctenopoma acutirostre</i>	0.0.2					0.0.2			
čel.: Helostomatidae									
čichavec líbající <i>Helostoma temminckii</i>	0.0.1					0.0.1			

Seznam chovaných zvířat

List Of Animal Kept

ZOO Brno	ryby (Pisces)						2017		
český název latinský název	1.1.2017	Narození/ Birth	Příchod/ Arrival*	Úhyn/Death	Odchod/ Departure**	31.12.2017	poznámka	CITES	EEP, ISB, ESB, RDB
řád: čtverzubci (Tetraodontiformes)									
čel.: Balistidae									
osteneč zlatolemý Xanthichthys auromarginatus	0.0.1					0.0.1			
ZOO Brno	obojživelníci (Amphibia)						2017		
český název latinský název	1.1.2017	Narození/ Birth	Příchod/ Arrival*	Úhyn/Death	Odchod/ Departure**	31.12.2017	poznámka	CITES	EEP, ISB, ESB, RDB
řád: žáby (Anura)									
čel.: Pipidae									
pípa malá Pípa parva	0.0.6					0.0.6			
čel.: Pelodyadidae									
rosnice siná Pelodyras caerulea	0.0.2					0.0.2			
ZOO Brno	plazi (Reptilia)						2017		
český název latinský název	1.1.2017	Narození/ Birth	Příchod/ Arrival*	Úhyn/Death	Odchod/ Departure**	31.12.2017	poznámka	CITES	EEP, ISB, ESB, RDB
řád: želvy (Chelonia)									
čel.: Carettochelyidae									
karetka novoguinejská Carettochelys insculpta	2.1					2.1		II	RDB
čel.: Emydidae									
želva nádherná Trachemys scripta elegans	1.23					1.23			
čel.: Geomydidae									
želva amboinská Cuora amboinensis	0.1					0.1		II	ESB, RDB

Seznam chovaných zvířat

List Of Animal Kept

ZOO Brno	plazi (Reptilia)						2017		
český název latinský název	1.1.2017	Narození/ Birth	Příchod/ Arrival*	Úhyn/Death	Odchod/ Departure**	31.12.2017	poznámka	CITES	EEP, ISB, ESB, RDB
ortliec bornejská <i>Orlitia borneensis</i>	2.0					2.0		II	ESB, RDB
čel.: Testudinidae									
želva paprscitá <i>Astrochelys radiata</i>	0.4				0.2	0.2		I	ESB, RDB
želva pavoukovitá <i>Pyxis arachnoides brygooi</i>	6.1	0.0.1				6.1.1		I	ESB, RDB
želva zelenavá <i>Testudo hermanni boettgeri</i>	1.2		0.0.20			1.2.20		II	
želva pardálí <i>Stigmochelys pardalis babcocki</i>	5.0					5.0		II	
želva uhličská <i>Chelonoidis carbonaria</i>	2.1.2	0.0.5				2.1.7		II	
čel.: Chelidae									
vousivka pestrá <i>Phrynos geoffroanus</i>	1.0					1.0			
řád: krokodýli (Crocodylia)									
čel.: Crocodylidae									
kajmánek trpasličí <i>Paleosuchus palpebrosus</i>	1.1					1.1		II	
řád: šupinatí (Squamata)									
čel.: Iguanidae									
leguán zelený <i>Iguana iguana</i>	1.0					1.0		II	
leguánek modrý <i>Sceloporus cyanogenys</i>	0.0.2			0.0.1		0.0.1			
oplurus <i>Oplurus cuvieri cuvieri</i>	3.2			1.1		2.1			
bazilišek zelený <i>Basiliscus plumifrons</i>	1.1		2.1			3.2			
leguán pustinný <i>Dipsosaurus dorsalis</i>			0.0.5			0.0.5			
leiocefalus kýlnatý <i>Leiocephalus carinatus</i>	0.0.5					0.0.5			
leguánek modravý <i>Petrosaurus thalassinus</i>	0.0.1					0.0.1			
čukvala zavalitá <i>Sauromalus ater</i>	1.1					1.1			
anolis obrovský <i>Anolis equestris</i>	0.1					0.1			

Seznam chovaných zvířat

List Of Animal Kept

ZOO Brno	plazi (Reptilia)						2017		
český název latinský název	1.1.2017	Narození/ Birth	Příchod/ Arrival*	Úhyn/Death	Odchod/ Departure**	31.12.2017	poznámka	CITES	EEP, ISB, ESB, RDB
leguán kubánský <i>Cyclura nubila nubila</i>	1.4					1.4		I	RDB
leguán nosorohý <i>Cyclura cornuta</i>	1.1					1.1		I	ESB,RDB
čel.: Agamidae									
agama kočiččinská <i>Physignathus cocincinus</i>	1.1.1					1.1.1			
trnorep skalní <i>Uromastyx acanthinura</i>	1.0			1.0				II	
čel.: Gekkonidae									
gekončík noční <i>Eublepharis macularius</i>	3.0					3.0			
čel.: Teiidae									
teju červenavý <i>Tupinambis rufescens</i>	1.1					1.1		II	
dracaena krokodýlovitá <i>Dracaena guianensis</i>	1.1					1.1		II	
čel.: Anguidae									
dvojazyčník haitský <i>Celestus warreni</i>	6.4					6.4			RDB
čel.: Helodermatidae									
korovec mexický <i>Heloderma horridum horridum</i>	1.1					1.1		II	EEP
čel.: Varanidae									
varan komodský <i>Varanus komodoensis</i>	1.0					1.0		I	EEP, ISB,RDB
čel.: Boidae									
hroznýšovec kubánský <i>Epicrates angulifer</i>	1.0					1.0		II	EEP
krajta tygrovitá <i>Python molurus molurus</i>	0.1					0.1		I	
krajta diamantová <i>Morelia spilota variegata</i>	1.1					1.1		II	
krajta královská <i>Python regius</i>	1.1					1.1		II	
anakonda velká <i>Eunectes murinus</i>	1.2					1.2		II	
hroznýšovec duhový <i>Epicrates cenchria maurus</i>	1.0					1.0		II	

Seznam chovaných zvířat

List Of Animal Kept

ZOO Brno	plazi (Reptilia)						2017		
český název latinský název	1.1.2017	Narození/ Birth	Příchod/ Arrival*	Úhyn/Death	Odchod/ Departure**	31.12.2017	poznámka	CITES	EEP, ISB, ESB, RDB
čel.: Colubridae									
užovka červená <i>Pantherophis guttatus</i>	0.0.1					0.0.1			
korálovka sedlatá <i>Lampropeltis triangulum</i>	0.0.2					0.0.2			
korálovka sedlatá <i>Lampropeltis triangulum campbelli</i>	0.1					0.1			
užovka domácí <i>Lamprophis fuliginosus</i>	0.0.1					0.0.1			

ZOO Brno	ptáci (Aves)						2017		
český název latinský název	1.1.2017	Narození/ Birth	Příchod/ Arrival*	Úhyn/Death	Odchod/ Departure**	31.12.2017	poznámka	CITES	EEP, ISB, ESB, RDB
řád: pštrosové (Struthioniformes)									
čel.: Struthionidae									
řád: plameňáci (Phoenicopteriformes)									
čel.: Phoenicopteridae									
plameňák růžový <i>Phoenicopus roseus</i>	7.9					7.9		II	
řád: vrubozobí (Anseriformes)									
čel.: Anatidae									
husička dvoubarvá <i>Dendrocygna bicolor</i>	1.4.1					1.4.1		III	
kachna divoká <i>Anas platyrhynchos</i>			0.0.3	0.0.3					
husička vdovka <i>Dendrocygna viduata</i>	2.1		0.1	0.1		2.1			
čírka skořicová <i>Anas cyanoptera</i>	2.2			1.0		1.2			
kachna domácí - ruanská <i>Anas platyrhynchos f. domestica</i>	1.1					1.1			

Seznam chovaných zvířat

List Of Animal Kept

ZOO Brno	ptáci (Aves)						2017		
český název latinský název	1.1.2017	Narození/ Birth	Příchod/ Arrival*	Úhyn/Death	Odchod/ Departure**	31.12.2017	poznámka	CITES	EEP, ISB, ESB, RDB
labuť velká Cygnus olor			0.0.3	0.0.1	0.0.1	0.0.1			
řád: dravci (Falconiformes)									
čel.: Accipitridae									
káň lesní Buteo buteo			0.2.4	0.0.3	0.2.1			II	
orel východní Haliaeetus pelagicus	1.1					1.1		II	ESB, RDB
krahujec obecný Accipiter nisus			0.0.1	0.0.1				II	
orel bělohlavý Haliaeetus leucocephalus	0.2					0.2		II	
čel.: Falconidae									
poštolka obecná Falco tinnunculus	0.0.1		1.1.9	0.0.5	1.1.4	0.0.1		II	
raroh velký Falco cherrug	1.0					1.0		II	RDB
řád: hřabaví (Galliformes)									
čel.: Cracidae									
hoko červený Crax rubra	1.1		0.2	0.1	0.1	1.1		III	RDB
čel.: Phasianidae									
páv korunkatý Pavo cristatus	3.2	1.1.1	1.1	0.0.1		5.4		III	
křepelka korunkatá Rollulus rouloul	1.1	1.0.3		0.0.3	1.0	1.1			
perlička domácí Numida meleagris f. domestica	8.5			0.2	2.0	6.3			
řád: krátkokřídlí (Gruiformes)									
čel.: Gruidae									
jeřáb mandžuský Grus japonensis	1.1					1.1		I	EEP, ISB,RDB
řád: bahňáci (Charadriiformes)									
čel.: Haematopodidae									
ústřičník velký Haematopus ostralegus	1.0					1.0			

Seznam chovaných zvířat

List Of Animal Kept

ZOO Brno	ptáci (Aves)						2017		
český název latinský název	1.1.2017	Narození/ Birth	Příchod/ Arrival*	Úhyn/Death	Odchod/ Departure**	31.12.2017	poznámka	CITES	EEP, ISB, ESB, RDB
čel.: Recurvirostridae									
tenkozobec opačný Recurvirostra avosetta	4.4					4.4			
čel.: Charadriidae									
kulík písečný Charadrius hiaticula	2.1					2.1			
čel.: Scolopacidae									
jespák bojovný Philomachus pugnax	5.4			0.1		5.3			
řád: měkkozobí (Columbiformes)									
čel.: Columbidae									
hrdlíčka zahradní Streptopelia decaocto	0.0.1		0.0.2	0.0.3					
holub hřivňáč Columba palumbus			0.0.1		0.0.1				
holub zelenokřídý Chalcophaps indica	1.1	1.1			1.1	1.1			
holub dvoubarvý Ducula bicolor			2.0			2.0			
holub domácí Columba livia f. domestica	0.0.2			0.0.2					
korunáč Sclaterův Goura sclaterii			0.1			0.1		II	ESB
řád: papoušci (Psittaciformes)									
čel.: Cacatuidae									
kakadu palmový Probosciger aterrimus	1.0					1.0		I	EEP
korela chocholatá Nymphicus hollandicus	2.1					2.1			
čel.: Psittacidae									
ara ararauna Ara ararauna	2.1	1.1.1		0.0.1	1.1	2.1		II	
agapornis Fischerův Agapornis fischeri	3.3	0.0.3	0.0.18	0.0.1		3.3.20		II	
agapornis Fischerův - barevná mutace Agapornis fischeri			0.0.2	0.0.1		0.0.1		II	
agapornis škraboškový Agapornis personata	3.3				3.3			II	

Seznam chovaných zvířat

List Of Animal Kept

ZOO Brno	ptáci (Aves)						2017		
český název latinský název	1.1.2017	Narození/ Birth	Příchod/ Arrival*	Úhyn/Death	Odchod/ Departure**	31.12.2017	poznámka	CITES	EEP, ISB, ESB, RDB
papoušek různobarvý pestrý <i>Eclectus roratus polychloros</i>	1.1					1.1		II	
papoušek vlnkovaný - do- mestikovaná <i>Melopsittacus undulatus</i>	1.1.9			0.0.1	1.1.8				
papoušek vlnkovaný - divoká forma <i>Melopsittacus undulatus</i>			0.0.30	0.0.1		0.0.29			
agapornis - hybrid <i>Agapornis fischeri</i> x <i>personata</i>	0.0.2	0.0.8		0.0.2	0.0.8				
nestor kea <i>Nestor notabilis</i>	2.0					2.0		II	ESB,RDB
žako šedý <i>Psittacus erithacus</i>	1.0				1.0			I	RDB
žako velký <i>Psittacus erithacus</i> <i>erithacus</i>	2.2				1.1	1.1		I	RDB
papoušek kouřový <i>Polytelis anthopeplus</i>			1.0	1.0				II	
papoušek zpěvavý <i>Psephotus haematonotus</i>	2.1		1.0	1.0		2.1		II	
papoušek patagonský <i>Cyanoliseus patagonus</i>	3.2		0.1	1.0		2.3		II	
vaza velký <i>Coracopsis vasa</i>	0.2					0.2		II	
řád: kukačky (Cuculiformes)									
čel.: Musophagidae									
turako šedý <i>Crinifer piscator</i>	1.1	1.2			1.2	1.1		III	
řád: sovy (Strigiformes)									
čel.: Strigidae									
sýček obecný <i>Athene noctua</i>	1.1	4.0	0.1			5.2		II	
puštko obecný <i>Strix aluco</i>			0.0.1		0.0.1			II	
puštko bělavý západosibiřský <i>Strix uralensis uralensis</i>	1.1					1.1		II	
puštko bradatý <i>Strix nebulosa</i>	1.1			1.0		0.1		II	
puštko bradatý <i>Strix nebulosa lapponica</i>			1.0			1.0		II	

Seznam chovaných zvířat

List Of Animal Kept

ZOO Brno	ptáci (Aves)						2017		
český název latinský název	1.1.2017	Narození/ Birth	Příchod/ Arrival*	Úhyn/Death	Odchod/ Departure**	31.12.2017	poznámka	CITES	EEP, ISB, ESB, RDB
výr virginický <i>Bubo virginianus</i>	1.1					1.1		II	
výr velký západosibiřský <i>Bubo bubo sibiricus</i>	1.1					1.1		II	
sovice sněžní <i>Nyctea scandiaca</i>	1.1					1.1		II	
řád: svišťouni (Apodiformes)									
čel.: Apodidae									
rorýs obecný <i>Apus apus</i>			0.0.7	0.0.3	0.0.4				
řád: srostloprstí (Coraciiformes)									
čel.: Alcedinidae									
ledňák obrovský <i>Dacelo novaeguineae</i>	1.1	2.0.1		0.0.1	2.0	1.1			
čel.: Coraciidae									
mandelík hajní <i>Coracias garrulus</i>	1.1					1.1			
řád: šplhavci (Piciformes)									
čel.: Capitonidae									
perlák červenožlutý <i>Trachyphonus erythrocephalus</i>	1.2	0.0.1	1.0	0.0.1		2.2			
čel.: Picidae									
datel černý <i>Dryocopus martius</i>			0.0.1	0.0.1					
strakapoud velký <i>Picoides major</i>	0.0.1		0.0.2	0.0.2	0.0.1				
žluna zelená <i>Picus viridis</i>			0.0.1	0.0.1					
řád: pěvci (Passeriformes)									
čel.: Hirundinidae									
jiříčka obecná <i>Delichon urbica</i>			0.0.4	0.0.1	0.0.3				
vlaštovka obecná <i>Hirundo rustica</i>			0.0.1		0.0.1				

Seznam chovaných zvířat

List Of Animal Kept

ZOO Brno	ptáci (Aves)						2017		
český název latinský název	1.1.2017	Narození/ Birth	Příchod/ Arrival*	Úhyn/Death	Odchod/ Departure**	31.12.2017	poznámka	CITES	EEP, ISB, ESB, RDB
čel.: Motacillidae									
konipas bílý Motacilla alba			0.0.2	0.0.1	0.0.1				
čel.: Turdidae									
drozd zpěvný Turdus philomelos			0.0.9	0.0.5	0.0.4				
drozd černoprský Turdus dissimilis	1.0					1.0			
kos černý Turdus merula			3.1.7	0.0.3	3.1.4				
rehek domácí Phoenicurus ochruros	0.0.1			0.0.1					
rehek zahradní Phoenicurus phoenicurus			0.0.4						
čel.: Muscipapidae									
lejsek šedý Muscicapa striata			0.0.1		0.0.1				
čel.: Paridae									
sýkora modřínka Parus caeruleus			0.0.2	0.0.2					
sýkora koňadra Parus major			0.0.3		0.0.3				
sýkora uhelníček Parus ater			0.0.1		0.0.1				
čel.: Sittidae									
brhlík lesní Sitta europaea			0.0.1	0.0.1					
čel.: Fringillidae									
dlask tlustozobý Coccothraustes cocco- thraustes			0.0.1	0.0.1					
pěnkava obecná Fringilla coelebs			0.0.1		0.0.1				
zvonohlík zahradní Serinus serinus	0.1			0.1					

Seznam chovaných zvířat

List Of Animal Kept

ZOO Brno	ptáci (Aves)						2017		
český název latinský název	1.1.2017	Narození/ Birth	Příchod/ Arrival*	Úhyn/Death	Odchod/ Departure**	31.12.2017	poznámka	CITES	EEP, ISB, ESB, RDB
stehlík obecný <i>Carduelis carduelis</i>			0.0.1						
čel.: Ploceidae									
vrabec domácí <i>Passer domesticus</i>			0.0.4	0.0.1	0.0.3				
snovač rudozobý <i>Quelea quelea</i>	3.1.61			0.0.19					
čel.: Sturnidae									
majna Rothschildova <i>Leucopsar rothschildi</i>	0.2					0.2		I	EEP,RDB
leskoptev purpurová <i>Lamprolornis purpureus</i>	1.1	0.0.1	0.1	0.0.1		1.2			
špaček obecný <i>Sturnus vulgaris</i>			0.0.1	0.0.1					
leskoptev tříbarvá <i>Spreo fischeri</i>	2.0					2.0			
čel.: Corvidae									
kavka obecná <i>Corvus monedula</i>			0.0.1	0.0.1					
sojka obecná <i>Garrulus glandarius</i>			0.0.1		0.0.1				
vrána šedá <i>Corvus cornix</i>			0.0.1		0.0.1				
straka modrá <i>Cyanopica cyana</i>			2.0			2.0			
krkavec velký <i>Corvus corax</i>	1.1					1.1			

Seznam chovaných zvířat

List Of Animal Kept

ZOO Brno	savci (Mammalia)						2017		
český název latinský název	1.1.2017	Narození/ Birth	Příchod/ Arrival*	Úhyn/Death	Odchod/ Departure**	31.12.2017	poznámka	CITES	EEP, ISB, ESB, RDB
řád: vačnatci (Marsupialia)									
čel.: Didelphidae									
vačice krysí Monodelphis domestica			1.1			1.1			
čel.: Potoroidae									
klokánek králikovitý Bettongia penicillata	0.1	2.1	1.0		1.0	2.2		I	EEP,RDB
klokánek krysí Potorous tridactylus			3.0			3.0			
čel.: Macropodidae									
klokan bažinný Wallabia bicolor			2.1	1.0		1.1			ESB
klokan žlutonohý Petrogale xanthopus xanthopus	1.2		0.1	0.2		1.1			EEP
řád: chudozubí (Xenarthra)									
čel.: Dasypodidae									
pásovec štětinatý Chaetophractus villosus	2.1				1.0	1.1			
pásovec kulovitý Tolypeutes matacus		1.0	1.1		1.0	1.1			
řád: hmyzožravci (Insectivora)									
čel.: Tenrecidae									
bodlín Telfairův Echinops telfairi			0.0.3			0.0.3			
čel.: Erinaceidae									
ježek západní Erinaceus europaeus	0.0.33		1.1.67	1.1.34	0.0.53	0.0.13			
ježek východní Erinaceus concolor	0.0.10		0.0.8	0.0.6	0.0.12				
ježek bělobřichý Atelerix albinervis	0.2.1		0.1	0.1	0.1	0.1.1			
řád: letouni (Chiroptera)									
čel.: Pteropidae									
katoň plavý Eidolon helvum	5.0					5.0			
čel.: Vespertilionidae									
netopýr rezavý Nyctalus noctula	0.0.29	0.0.9	0.1.30	0.0.21	0.1.45	0.0.2			

Seznam chovaných zvířat

List Of Animal Kept

ZOO Brno	savci (Mammalia)						2017		
český název latinský název	1.1.2017	Narození/ Birth	Příchod/ Arrival*	Úhyn/Death	Odchod/ Departure**	31.12.2017	poznámka	CITES	EEP, ISB, ESB, RDB
netopýr hvízdavý <i>Pipistrellus pipistrellus</i>	0.0.1		2.1.8	2.1.1	0.0.7	0.0.1			
netopýr pestrý <i>Vespertilio murinus</i>	0.0.2		0.0.2	0.0.3	0.0.1				
netopýr ušatý <i>Plecotus auritus</i>	0.0.1				0.0.1				
řád: primáti (Primates)									
čel.: Lemuridae									
lemur černý <i>Eulemur macaco</i>	2.1	0.1			1.0	1.2		I	EE- P,ISB,RDB
lemur kata <i>Lemur catta</i>	5.0		1.0		1.0	5.0		I	ESB,RDB
vari černobílý <i>Varecia variegata</i>	0.2					0.2		I	EE- P,ISB,RDB
lemur běločelý <i>Eulemur albifrons</i>	1.0		0.1			1.1		I	RDB
čel.: Callithrichidae									
tamarín žltoruký <i>Saguinus midas</i>	1.1	1.1				2.2		II	ESB
lvíček zlatohlavý <i>Leontopithecus chrysomelas</i>	0.2				0.1	0.1		I	EE- P,ISB,RDB
tamarín pinčí <i>Saguinus oedipus</i>	1.1					1.1		I	EE- P,ISB,RDB
kosman zakrslý <i>Callithrix pygmaea pygmaea</i>	11.5			0.1	6.2	5.2		II	
čel.: Cebidae									
kotul veverovitý <i>Saimiri sciureus</i>	2.7				0.3	2.4		II	EEP
čel.: Cercopithecidae									
pavián anubi <i>Papio anubis</i>	0.4					0.4		II	
dželada <i>Theropithecus gelada</i>	3.0					3.0		II	EEP,ISB
čel.: Pongidae									
šimpanz <i>Pan troglodytes</i>	1.2					1.2		I	EEP,RDB

Seznam chovaných zvířat

List Of Animal Kept

ZOO Brno	savci (Mammalia)						2017		
český název latinský název	1.1.2017	Narození/ Birth	Příchod/ Arrival*	Úhyn/Death	Odchod/ Departure**	31.12.2017	poznámka	CITES	EEP, ISB, ESB, RDB
řád: šelmy (Carnivora)									
čel.: Canidae									
vlk arktický Canis lupus arctos	5.2		1.4	0.1		6.5		I	
liška obecná Vulpes vulpes			0.1.1	0.0.1					
liška polární Alopex lagopus	1.1		1.1	1.1		1.1			
vlk hřivnatý Chrysocyon brachyurus	2.2				1.1	1.1		II	EEP, ISB
čel.: Ursidae									
medvěd lední Ursus maritimus	1.2					1.2		II	EEP, ISB, RDB
panda červená Ailurus fulgens	1.1					1.1		I	ISB, RDB
medvěd kamčatský Ursus arctos beringianus	2.1					2.1		II	ESB
čel.: Procyonidae									
nosál červený Nasua nasua	4.7					4.7			
mýval severní Procyon lotor	2.2				1.1	1.1			
čel.: Mustelidae									
skunk pruhovaný Mephitis mephitis	1.2	0.0.8		1.0.4		0.2.4			
rosomák Gulo gulo gulo	2.1	1.2			1.0	2.3			EEP
jezevec lesní Meles meles			1.0.2	0.0.2		1.0			
kuna skalní Martes foina			0.0.1	0.0.1					
fretka Mustela furo			0.1			0.1			
čel.: Herpestidae									
surikata Suricata suricatta	7.3.1		0.1	1.0	3.3.1	3.1			
čel.: Felidae									
levhart cejlonský Panthera pardus kotiya	1.1	0.0.2	1.0	1.0		1.1.2		I	EEP, ISB, RDB

Seznam chovaných zvířat

List Of Animal Kept

ZOO Brno	savci (Mammalia)						2017		
český název latinský název	1.1.2017	Narození/ Birth	Příchod/ Arrival*	Úhyn/Death	Odchod/ Departure**	31.12.2017	poznámka	CITES	EEP, ISB, ESB, RDB
manul <i>Otocolobus manul</i>	3.3		1.0		1.0	2.2		II	EEP, ISB
rys kanadský <i>Lynx canadensis</i>	1.1					1.1		II	
margay <i>Leopardus wiedii</i>	0.1	0.0.2	1.0	0.0.2		1.1		I	EEP
kočka pouštní <i>Felis margarita harrisoni</i>	1.1		1.0		1.0	1.1		II	EEP, ISB
kočka rybářská <i>Prionailurus viverrinus</i>			1.0	1.0				II	EEP, ISB, RDB
lev konžský <i>Panthera leo bleyenberghi</i>		0.0.2	1.1			1.1.2		II	RDB
jaguarundi <i>Herpailurus yagouaroundi</i>	1.2		1.0		0.1	2.1		I	
kočka bengálská <i>Prionailurus bengalensis</i>			1.0	1.0				II	
tygr sumaterský <i>Panthera tigris sumatrae</i>	1.1				1.0	0.1		I	EEP, ISB, RDB
čel.: Otariidae									
lachtan medvědí <i>Callorhinus ursinus</i>	1.1			0.1		1.0			RDB
řád: lichokopytníci (Perissodactyla)									
čel.: Equidae									
zebra Chapmanova <i>Equus quagga chapmanni</i>	1.4		1.0		1.0	1.4			
kůň domácí - fríský <i>Equus caballus</i>	0.2				0.1	0.1			
kůň domácí - mini appaloosa <i>Equus caballus</i>	2.2					2.2			
kůň domácí - pony <i>Equus caballus</i>	0.1					0.1			
kůň domácí - irský kob <i>Equus caballus</i>	2.0					2.0			
kůň Převalského <i>Equus przewalskii</i>	0.2					0.2		I	EEP, ISB, RDB
zebra Grévyho <i>Equus grevyi</i>	1.3	0.1				1.4		I	EEP, ISB, RDB
kiang východní <i>Equus kiang holdereri</i>	1.3					1.3		II	ISB

Seznam chovaných zvířat

List Of Animal Kept

ZOO Brno	savci (Mammalia)						2017		
český název latinský název	1.1.2017	Narození/ Birth	Příchod/ Arrival*	Úhyn/Death	Odchod/ Departure **	31.12.2017	poznámka	CITES	EEP, ISB, ESB, RDB
čel.: Tapiridae									
tapír jihoamerický <i>Tapirus terrestris</i>	1.1		0.1		0.1	1.1		II	EEP,RDB
řád: sudokopytníci (Artiodactyla)									
čel.: Suidae									
prase divoké <i>Sus scrofa</i>			1.0	0.0.1		1.0.-1			
čel.: Tayassuidae									
pekari bělobradý <i>Tayassu pecari</i>	2.4	1.0.1		0.0.1	1.1	2.3		II	RDB
čel.: Camelidae									
vikuña <i>Vicugna vicugna</i>	1.1	0.1				1.2		I	EEP,ISB
velbloud dvouhrbý - domácí <i>Camelus bactrianus</i>	1.4	1.2				2.6			
alpaka <i>Vicugna pacos</i>	1.4	3.1				4.5			
čel.: Giraffidae									
žirafa nábijská <i>Giraffa camelopardalis</i> <i>camelopardalis</i>	1.6				0.1	1.5			EEP,RDB
čel.: Cervidae									
sob <i>Rangifer tarandus</i>	3.9	4.1.1		2.2.1	4.2	1.6			RDB
srnec obecný <i>Capreolus capreolus</i>		2.0	2.2	4.2					
wapiti sibiřský <i>Cervus canadensis</i> <i>sibiricus</i>	1.7	1.1.1		0.0.1		2.8			
jelen milu <i>Elaphurus davidianus</i>	1.6	2.2			3.2	0.6			
los evropský <i>Alces alces</i>	1.3	1.1		1.1		1.3			
čel.: Bovidae									
paovce hřívnatá <i>Ammotragus lervia</i>	6.9	2.2.3		2.2.3	4.5	2.4		II	RDB
ovce domácí - cápová <i>Ovis aries aries</i>	1.1				1.1				
ovce domácí - walliská <i>Ovis aries aries</i>	0.1				0.1				

Seznam chovaných zvířat

List Of Animal Kept

ZOO Brno	savci (Mammalia)						2017		
český název latinský název	1.1.2017	Narození/ Birth	Příchod/ Arrival*	Úhyn/Death	Odchod/ Departure**	31.12.2017	poznámka	CITES	EEP, ISB, ESB, RDB
ovce domácí - valašská <i>Ovis aries aries</i>			0.3			0.3			
ovce domácí - kamerunská <i>Ovis aries aries</i>	0.4					0.4			
tur domácí - jerseyký <i>Bos taurus</i>	0.1					0.1			
kozorožec sibiřský <i>Capra sibirica</i>	3.6	4.2	1.2	3.1	1.1	4.8		III	
bizon <i>Bison bison</i>	2.4	1.1		1.0	0.2	2.3			
jak domácí <i>Bos grunniens</i>	4.6	0.0.1			1.2	3.4.1			
koza domácí - kamerunská <i>Capra hircus</i>	2.8	2.1	1.0	0.1	4.2	1.6			
koza domácí - burská <i>Capra hircus</i>	0.3					0.3			
takin indický <i>Budorcas taxicolor taxicolor</i>	4.2	1.1		1.0		4.3		II	ESB,RDB
buvolec běločelý <i>Damaliscus pygargus phillipsi</i>	2.0		0.1			2.1			ESB
Řád: hlodavci (Rodentia)									
čel.: Sciuridae									
veverka obecná <i>Sciurus vulgaris</i>			1.0.8	0.0.4	0.0.4	1.0			
sysel obecný <i>Spermophilus citellus</i>	0.0.52	0.0.35		0.0.14	0.0.20	0.0.53			RDB
veverka Prévostova <i>Callosciurus prevostii</i>	1.1					1.1			
psoun prériový <i>Cynomys ludovicianus</i>	1.1.17					1.1.17			
čipmank východní <i>Tamias striatus</i>	2.1			1.0		1.1			
čel.: Castoridae									
bobr kanadský <i>Castor canadensis</i>	6.2				2.1	4.1			
čel.: Muridae									
pískomil křečkovitý <i>Pachyuromys duprasi</i>			1.1			1.1			
pískomil mongolský <i>Meriones unguiculatus</i>	1.3					1.3			

Seznam chovaných zvířat

List Of Animal Kept

ZOO Brno	savci (Mammalia)						2017		
český název latinský název	1.1.2017	Narození/ Birth	Příchod/ Arrival*	Úhyn/Death	Odchod/ Departure**	31.12.2017	poznámka	CITES	EEP, I/ISB, ESB, RDB
čel.: Hystricidae									
osinák africký Atherurus africanus	2.0		2.0		1.0	3.0			
čel.: Erethizontidae									
urzon kanadský Erethizon dorsatum	1.2			1.0		0.2			
kuandu obecný Coendou prehensilis	1.0					1.0			ESB
čel.: Chinchillidae									
čínčila vlnatá Chinchilla lanigera	0.0.1					0.0.1		I	RDB
čel.: Caviidae									
mará stepní Dolichotis patagonum	5.6	5.4.2	0.2	1.1.1	2.7	7.4.1			
morče domácí Cavia porcellus	0.0.13				0.0.13				
čel.: Hydrochaeridae									
kapybara Hydrochoerus hydrochaeris	1.1	0.1.3		0.0.1		1.2.2			
čel.: Dasyproctidae									
aguti Azarův Dasyprocta azarae	3.2					3.2			ESB
čel.: Octodontidae									
osmák degu Octodon degus	0.0.5					0.0.5			
čel.: Capromyidae									
hutie stromová Capromys pilorides	0.5					0.5			
čel.: Myocastoridae									
nutrie Myocastor coypus			0.0.1	0.0.1					
řád: zajíci (Lagomorpha)									
čel.: Leporidae									
zajíc polní Lepus europaeus			0.0.1	0.0.1					
králík domácí - český luštič Oryctolagus cuniculus v. edulis		0.0.7	1.1		0.0.6	1.1			

Seznam chovaných zvířat

List Of Animal Kept

ZOO Brno	savci (Mammalia)						2017		
český název latinský název	1.1.2017	Narození/ Birth	Příchod/ Arrival*	Úhyn/Death	Odchod/ Departure**	31.12.2017	poznámka	CITES	EEP, ISB, ESB, RDB
králík domácí - český strakáč <i>Oryctolagus cuniculus v. edulis</i>		0.0.6	1.1		0.0.6	1.1			
králík domácí - český červený <i>Oryctolagus cuniculus v. edulis</i>		0.0.3	1.1			1.1.3			
králík domácí - zakrstý <i>Oryctolagus cuniculus v. edulis</i>	0.1.5				0.1.1	0.0.4			

Veterinární, preventivní a léčebná péče probíhala, stejně jako v minulých letech, i v roce 2017 ve třech rovinách.

Preventivní péče spočívala v důsledné sanaci areálu i objektů expozic dle ročního plánu deratizace, dezinfekce a dezinsekce (DDD), průběžně i podle aktuální potřeby. Jarní a podzimní parazitologické depistáže, prováděné ve spolupráci s Ústavem parazitologie Fakulty veterinárního lékařství (FVL VFU), jmenovitě s přednostou ústavu prof. MVDr. Davidem Modrým, Ph.D., a MVDr. Ladou Hofmanovou, Ph.D., prokázaly účinnost či nedostatečnost plošného jarního a podzimního odčervení, ale i dlouhodobé problémy akcentující nutnost trvalé kontroly zoohygieny a zacházení s odpady živočišného původu.

Nejvyšší pozornost musíme nadále věnovat efektu dehelmintizace u koňovitých z důvodu opakovaného záchytu *Parascaris equorum*. Antiparazitika jsme aplikovali až 6x ročně, u hříbat individuálně a od třetího týdne života každý měsíc. Zvýšený důraz dále klademe na dehelmintizaci a sanaci prostředí koček pouštních, manulů, rysů kanadských (*Toxocara cati*), jaguarundi (*Toxascaris leonina*), mývalů severních (*Toxocara sp.*), vlků arktických (*Scabies*, *Trichuris vulpis.*, *Toxocara canis*, *Ancylostoma caninum*), losů evropských (rodu *Trichuris*), u sobů, kozorožců sibiřských a paocví hřivnatých (*Trichuris*, *Eimeria*). Očekávaný a četný byl výskyt ekto- i endoparazitů u ježků ze záchranné stanice v Jinačovicích (*Capillaria*, *Crenosoma*, *Isospora*, *Ixodes*). Trus, kadavéry ježků a vybraných druhů ptáků nám vyšetřili kolegové z Ústavu parazitologie v rámci výzkumného úkolu. Obdobně přínosná je pro nás spolupráce s Ústavem ekologie a chorob volně žijících zvířat prof. Pikuly, který patří ke světově uznávaným odborníkům na onemocnění *white nose* netopýřů. Hlístice tenkohlavec ovcí (*Trichuris ovis*) výrazně komplikuje zdravotní stav losího stáda. *Trichurózu* potlačujeme opakovaným podáváním bendazolových preparátů v pětidených cyklech. Z důvodů parazitárního zatížení expozice a kvůli častým recidivám jsme přistoupili k podávání krmiva medikovaného přípravky Rafoxanidum, *Mebendazol*um, *Ivermectin*um (*Wild Mix 1*, *Wild Mix 2*) s uspokojivým výsledkem.

Z mnoha individuálně i plošně použitých preparátů jsme k léčbě i prevenci endo- a ektoparazitů

v roce 2017 u největšího počtu zvířat medikovali krmnou dávkou přípravkem *Fenbendazol Bioveta 4 % plv.*, *Panacur gran.*, *Levamisole 30 % plv.* Při možnosti individuálního podání jsme aplikovali injekčně především *Dectomaxin.*, *Biomectininj.*, perorálně pak *Equestpramox oral gel*, *NoromectinEquine pasta*, *Panacur 10 % susp.* a ve většině případů *Equiverm* pastu u koňovitých a medvědů. S ohledem na nutnost střídání účinných látek vzhledem ke vznikající rezistenci endoparazitů jsme si nechali v záloze pro případ rezistence endoparazitů nové preparáty *Equistran* a *Equimoxin* perorální pastu. U šelem vzhledem k efektivnosti podání aplikujeme během příležitostného odchytu individuálně preparáty *Advocate*, *Stronghold Spot-On* a *Profenders* širokým spektrem účinnosti.

Díky preventivnímu podávání přípravku *Baycox 5 % susp.* mláďatům vybraných druhů týden po jejich narození a přípravku *Sulfacox T sol.* u dospělých jsme nezaznamenali výrazné ztráty způsobené kokcidiózou, která často alteruje zdravotní stav zvířat především na úseku Parohatá. Terénní cvičení domácích i zahraničních studentů VFU v zoologické zahradě pod vedením MVDr. Hofmanové je cennou příležitostí k diskusi o aktuálních parazitologických problémech. Ústavu parazitologie FVL VFU patří naše velké poděkování za odbornou spolupráci a levnou pravidelnou i průběžnou depistáž.

Opatření v oblasti DDD probíhala dle aktualizovaného plánu. Výskyt divokých potkanů jsme v roce 2017 pozorovali v prostorách karanténní voliéry perliček (Inory i pohyb hlodavců). K eliminaci škůdců jsme použili přípravky *Patenrat G* a *Hubex*, zatraktivněné lososovým olejem. Během posledních dvaceti let jsme zaznamenali jen ojedinělý výskyt těchto přenašečů vážných onemocnění, na který jsme důrazně a s úspěchem reagovali. Tento stav je uspokojivý ve srovnání s dobou před dvaceti lety, kdy jsme v zanedbaném areálu zoo zaznamenali 3. stupeň zamoření potkany a s tím související výskyt nebezpečných nákaz (*salmonelóza*, *listerióza*, *leptospiróza*, *parvoviróza*). V expozicích s rizikem roznesení nánvady (Tropické království, *Exotarium*, *Tygrí skály*) se nám osvědčil přípravek *Hubex* ve voskových blocích umístěný ve staničkách z tvrdého plastu, pro zájmová zvířata nepřístupných. Vysoký výskyt drobných hlodavců

Veterinární péče

Veterinary Care

trvale komplikuje provoz také v expozici vodních ptáků na úseku Beringie. Kromě kladení návnad se také snažíme zabránit přístupu drobných hlodavců do objektu a ochránit uskladněná krmiva pomocí plastových, uzavíratelných nádob. Pro hubení švábů v pavilonu Tropické království a v pavilonu opic jsme opět použili, s patrným efektem, preparáty Neostomosan, Goliath gel, Maxforcewhite. Vedle možného přenosu infekce švábi komplikují u plazů hojení ran, často vzniklých při páření. Výskyt létavého hmyzu eliminujeme pomocí lepových pastí i larvicidních postřiků podestýlky. Opatření DDD realizujeme paralelně i v Záchraně stanici v Jinačovicích.

Vybrané druhy zvířat jsme vakcinovali v květnu po dokončení plošné dehelmintizace. Psovitě a kočkovitě šelmy vakcinujeme proti všem nebezpečným infekcím vyjma infekční peritonitidy koček, velbloudovitě proti tetanu, koňovitě proti tetanu a chřipce, žirafy a soby proti klostridiím, lachtany proti leptospiróze, králíky proti moru a myxomatóze.

Kvalitu krmiv kontrolujeme v kooperaci se Státním veterinárním ústavem (SVÚ) Olomouc. Vyšetření biologického materiálu provádíme ve spolupráci s VFU, SVÚ Olomouc, Výzkumným ústavem veterinárního lékařství (VÚVL) Brno i dalšími nestátními subjekty. S firmou Genexone spolupracujeme při vytváření perspektivních chovných skupin, určování pohlaví, archivaci DNA vybraných jedinců a při diagnostice závažných onemocnění ptáků, jako jsou chlamydiózy či PBFD (papouščí nemoc zobáku a peří). Určit pohlaví bobrů kanadských metodou analýzy DNA nám pátým rokem pomáhají odborníci z Ústavu biologie obratlovců Akademie věd České republiky (klasické morfologicko-fyziologické metody se ukázaly jako nespolehlivé). Novou kapitolu při molekulární detekci mikroorganismů (patogenů) pro nás představuje spolupráce s laboratoří veterinární molekulární diagnostiky Vemodia. a. s., která je zaměřená na kvantitativní pandetekci DNA, RNA virů, bakterií a hub.

Dodržování zákona o veterinární péči a zákona na ochranu zvířat proti týrání kontrolovali v průběhu roku dvakrát pracovníci Krajské veterinární správy pro Jihomoravský kraj. Kontroly kladly důraz na vedení dokumentace v souladu

s legislativou EU, na pohodu zvířat v chovech i při přesunech (schválené přepravní prostředky). Mohu konstatovat, že nám nebyly vytknuty závažnější nedostatky. Komunikací s odborem vnějších vztahů Státní veterinární správy i Krajské veterinární správy pro Jihomoravský kraj a přípravou Osvědčení pro vnitřní obchod EU v systému Traces Control System se aktivně podílíme na zahraniční výměně zvířat.

Léčebná péče soustředěná na kmenová zvířata se v mnoha případech neobešla bez distanční imobilizace. Ani v roce 2017 jsme žádnou neprovedli pomocí přípravku Immobilon LA inj. z důvodu jeho nedostupnosti. Se vzniklou situací se nadále vyrovnáváme použitím Zoletilu, koncentrovaného medetomidinu (10,20 a 30mg/ml) i klasické Hellabrunnské směsi. Bohužel i koncentrovaný medetomidin se po skončení produkce finským výrobcem stal nedostupným a především imobilizace žiraf, bizonů a některých koňovitých se stala vysoce riskantním úkonem. Přes rizika, která z toho vyplývají pro pohodu i přežití zvířat, žádná autorita neřeší zoufalou situaci na trhu s anestetiky. Dostupnost preparátů vzhledem k velikosti trhu, složité administrativě (malá atraktivita pro výrobce a distributory) nebude v blízké budoucnosti dobrá a to není dobrá zpráva pro zařízení s rostoucím počtem zvířat rozmanitých druhů (i v našich zoo byly zaznamenány ztráty zvířat, která nemohla být imobilizována bezpečnými anestetiky.)

Z celkového množství zákroků připadá na preventivní opatření a interní poruchy 62 % případů, naproti tomu na poruchy březosti, porodní a poporodní komplikace připadá pouze 10 % zákroků. Zbýlá procenta případů naplňují zákroky chirurgické včetně častých korekcí paznehtů a kopyt (paovce hrívnaté, kozorožci sibiřští, losi evropská a jaci).

Po úpravách krmné dávky jsou sobi polární v dobré kondici, ale odchovat životaschopná mláďata se nedaří. Pravděpodobně vlivem horkého počasí a následného šoku došlo k úhynu tří jedinců. Ve spolupráci s MVDr. T. Husákovou jsme provedli významné množství kompletních vyšetření krve u velbloudovitých. Získané poznatky, především o karenci vitamínů a minerálů, jsme využili při úpravě krmných dávek a programu pre-

vence. K úspěšným zákrokům patřil odchov mláďete lamy alpaky Xary s pomocí jiné kojící samice. Matka slabé konstituce byla po porodu neschopna pokrýt metabolicky výživu mladé samičky i vlastní metabolické potřeby. Oběma jsme poskytli individuální léčebnou i chovatelskou péči a nyní jsou matka i dcera v dobré kondici.

Trvalé podávání roborancií, probiotických kmenů bakterií, dehelmintizace, vakcinace, individuální odběry krve a její analýzy vedou k upevnění zdraví stáda. Také u menších druhů exotických zvířat přidáváme do krmné dávky probiotika (Proparrot, Prorabbit, Probiodog, Probiocat). Je prokázáno, že probiotika působí ve prospěch pozitivní mikroflóry, ale dokážou také vytěsnit endoparazity, například kokcidie. Především u ptáků, malých primátů a koček využíváme s dobrou odezvou k prevenci i potlačení onemocnění imunomodulací s využitím veterinárních i humánních specialit (Imunoglucan, Betaglucan, DM Guard). Při úspěšném odchovu manulů (2.2 *Otolobus manul*) jsme nepoužili pro potlačení *Toxoplasma gondii* doporučená tvrdá antibiotika, ale kombinaci imunomodulátora, probiotika a antikokcidika prozatím s dobrým efektem. Dvě mláďata již byla úspěšně převezena k dalšímu chovu do Zoo Jihlava a Zoo Neuwied.

Veterinární servis zajišťoval denně soukromý veterinární lékař. V rámci úzké spolupráce s Ústavem ekologie a chorob volně žijících zvířat se na léčebné péči v Zoo Brno podílil prof. MVDr. Jiří Pikula, Ph.D., aby i v době nepřítomnosti kmenového pracovníka byla zajištěna plnohodnotná veterinární péče.

Vědeckovýzkumná a kulturněpropagační práce byla orientována především na přednáškovou činnost prováděnou ve prospěch dvou ústavů VFU. Lektoruji dva typy kvalifikačních kursů a okrajově se podílím na výuce studentů středních odborných škol (obor veterinářství, zemědělství). Jsem členem Oborové rady VFU pro choroby volně žijících zvířat, ptáků a malých savců, a proto jsem zasedal v komisích pro obhajobu dizertačních prací či v komisích pro vykonání státní doktorské zkoušky. Oponoval jsem jednu dizertační a dvě odborné práce, jeden článek pro odborný časopis *Acta veterinaria*. Praktická ukázka péče o zvířata v Zoo Brno, odborný výklad a přednáš-

Veterinární lékař Zoo Brno MVDr. Stanislav Mazánek, Ph.D., s mláďetem jelena milu. / MVDr. Stanislav Mazánek, Ph.D., Brno Zoo vet, with a young of the Père David's deer.

ka pro německé studenty byly tradičně nejlépe hodnocenou součástí programu výměny studentů mezi VFU Brno a Lipskou univerzitou. Kladně byla americkou stranou hodnocena teoretická i praktická výuka studentů z Purdue University, kteří docházeli do Zoo Brno ve dnech 24. 5.–12. 6. 2017 (garantem praxe byl Steve Thompson, DVM, dipl. ABVP). Se Steve Thompsonem jsme v korespondenčním kontaktu, který je také pro nás zdrojem cenných informací (např. o problematice imobilizace bizona amerického). Dopis s velkým poděkováním jsme obdrželi 12. 9. 2017. Podepsal jej William Smith, ředitel zahraničních programů Purdue University College of Veterinary Medicine (Director of International Programs, Program Coordinator of Black Male Excellence Network).

MVDr. Stanislav Mazánek, Ph.D.,
veterinární lékař

Veterinární péče

Veterinary Care

SUMMARY:

Of the total number of treatments, 62% cases were for disease prevention and internal disorders, while interventions for pregnancy and obstetric and post-obstetric complications comprised only 10% of the total. The remaining cases were those of surgical procedures, including treatment of hooves and soles (in Barbarian sheep, Siberian ibex, elks and wild yaks).

After the feed ration has been adjusted, the reindeer are in good shape but are unable to rear calves. Probably because of the hot weather and the subsequent shock, three calves died. We performed a significant number of complete blood counts among the camelids. The information obtained, especially regarding their vitamin and mineral requirements, has been used in the adjustment of feed rations and in disease prevention programs. Successful interventions included the rearing of the alpaca female Xara with the assistance of another nursing female. The mother had a weak constitution and was unable to metabolically cover the young female's nutritional and metabolic needs after birth. We provided individual care and breeding care, and now, both mother and daughter are in good health.

By ensuring permanent administration of strengthening and nourishing agents, probiotic strains of bacteria, dehelminthization, vaccination, individual blood sampling and blood analysis, we could systematically monitor and safeguard the herd's health. Additionally, in smaller species of exotic animals, probiotics were added to the feed (Proparrot, Prorabbit, Probiodog and Probiocat). Probiotics have been proven to favour positive microflora as well as displace endoparasites, especially coccidia. Particularly in birds, small primates and cats, we used immunomodulation based on veterinary and human specialties (Immunoglucan, Betaglucan and DM Guard) and obtained a good response in terms of the prevention and suppression of diseases. For the successful breeding of manuls (2. 2 *Otocolobus manul*), we did not use the recommended hard antibiotics to suppress *Toxoplasma gondii* but instead used a combination of immunomodulators, probiotics and anti-coccidia medication, with good effect. Two youngsters have been successfully transported for further breeding to Jihlava Zoo and Neuwied Zoo.

Studenti Lipské univerzity na exkurzi v Zoo Brno / Students at the University of Leipzig at the Brno Zoo

Organizační úsek pracoval, stejně jako v minulém roce, ve čtyřech útvarech. Útvar vnitřních věcí zajišťoval chod podatelny, koordinoval spisovou a archivační službu a evidoval dokumenty. Útvar vnějších vztahů měl na starosti komunikaci s veřejností a propagaci a prezentaci organizace. Útvar personální plnil strategické cíle, jakými jsou např. rozvoj podnikové kultury, dynamika organizační struktury, dobrovolnictví, vzdělávání a další. Útvar mezinárodní spolupráce komunikoval se zahraničními zoologickými zahradami, udržoval a navazoval kontakty ve světě a dohlížel na plnění úkolů vyplývajících z členství Zoo Brno v mezinárodních organizacích. Rovněž překládal dokumenty nadřazených profesních organizací, organizoval návštěvy našich pracovníků v cizině i zahraničních odborníků v naší zoo a koordinoval koncepční záměry v oblasti chovu zvířat.

Úsek také odpovídal za přípravu zápisů z porad, jednání a zasedání, za přípravu prezentací, za organizování zasedání Dozorčí rady Zoo Brno a za další náležitosti.

Oblast vnějších vztahů

Prezentace činnosti Zoo Brno a všech jejích aktivit se v oblasti vnějších vztahů uskutčňovala prostřednictvím tiskových konferencí, tiskových zpráv a aktualit, webové prezentace Zoo Brno, komunikací na sociálních sítích a newsletteru.

V Zoo Brno se v roce 2017 konalo 11 tiskových konferencí a novinářům jsme poskytli 54 tiskových zpráv a 32 aktualit a pozvánek. Na oficiální internetové prezentaci na webu www.zoobrnno.cz jsme v sekci Aktuality publikovali 48 článků a informací o dění v zahradě. Za rok 2017 zaznamenal web brněnské zoo 707 193 návštěv od 270 316 uživatelů. Zobrazeno bylo 2 135 053 stránek. Největší návštěvnost měla kromě úvodní stránky sekce Přímé přenosy.

Fanouškem Zoo Brno na Facebooku k 1. 1. 2017 bylo 24 837 lidí, k 31. 12. 2017 jich bylo 27 279, což znamenalo nárůst 2 442 fanoušků. Nejúspěšnějším příspěvkem bylo video Mláďata vlků arktických z 8. 6. 2017 (169 971 oslovených lidí, 45 940 zhlédnutí, 349 sdílení).

Účet Zoo Brno na Twitteru měl na začátku roku 229 sledujících, k 31. 12. 2017 jich bylo 490. Na Instagramu jich k 1. 1. 2017 bylo 2 059, k 31. 12. 2017 pak 3 487. Příznivcům Zoo Brno posí-

láme newsletter s novinkami, chystanými projekty a akcemi. V roce 2017 jsme poslali 20 těchto zpravodajů. K 31. 12. 2017 ho odebíralo 1 055 zájemců.

Oblast personální

Legislativní a organizační změny, jakož i provozní důvody (především zjednodušení procesu řízení), vedly ke zvýšení počtu kmenových zaměstnanců. K náboru do nových pracovních pozic jsme použili jak externí, tak interní zdroje. Počet kmenových zaměstnanců se zvýšil z 94 (což byl stav k 31. 12. 2016) na 99 (ke konci roku 2017). Bylo obsazeno pět nově vytvořených pracovních pozic: vedoucí útvaru marketingu, vedoucí útvaru obchodního, malíř, zedník, zahradník. Proběhl nábor 60 zaměstnanců jak na nově vzniklé pracovní pozice, tak na všechny ostatní. Z toho bylo 5 zaměstnanců středního managementu, 12 profesních, 2 ostatní, 7 sezonních a 34 zaměstnanců veřejně prospěšných prací. Při náboru proběhlo 20 výběrových řízení na obsazení pracovních pozic kmenových zaměstnanců, se zájemci o veřejně prospěšné práce a sezonní práce jsme uskutečnili pracovní pohovory.

K informovanosti zaměstnanců o dění v zoo dobře posloužila elektronická komunikace, především webové stránky zoo a interní elektronické periodikum „Dutý chlupek“. Pravidelně jednou za týden probíhaly porady pracovníků jednotlivých úseků, jednou za rok se uskutečnila schůze všech zaměstnanců zoo.

Na počátku roku proběhlo setkání managementu Zoo Brno s dobrovolníky včetně supervize dobrovolnické činnosti. Se zájemci o pokračování v dobrovolné práci byly sepsány smlouvy na další tříleté období. S novými zájemci byly smlouvy uzavírány průběžně. Individuální dobrovolnická činnost činila 1 500 hod. v souhrnu za rok 2017. Aktivních dobrovolníků bylo něco přes 50.

Dle profesního zaměření se zaměstnanci zoo účastnili odborných školení a seminářů, organizovaných jako skupinové (periodické i odborné), individuální (odborné a profesní) a individuální rozšiřující kvalifikaci.

Školení, které se týkalo bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a také požární ochrany, proběhlo v prosinci. Účastnili se ho všichni zaměstnanci zoo včetně vedoucích pracovníků. Vstupní školení před počátkem výkonu práce, ško-

Organizační úsek

Organizational Department

lení obsluhy motorových pil a křovinořezů i školení nutné pro výkon práce ve výškách a nad volnou hloubkou průběžně vedli pověření zaměstnanci (dle požadavku vedoucích). Kontrolní prohlídky jednotlivých pracovišť byly prováděny v průběhu prvního čtvrtletí 2017. Roční fyzická prověrka pracovišť se zaměřovala zejména na kontrolu vedení dokumentace, hygienických a pracovních podmínek k bezpečné a zdravé neohrožující práci, zajišťování revizí strojů a zařízení, dodržování předpisů. Nebyly shledány závažné nedostatky. Kontrola odstraňování závad probíhala v rámci pravidelných prohlídek pracovišť vedoucími zaměstnanci, s přihlédnutím k závazným termínům požárně preventivních prohlídek.

V knize úrazů je za rok 2017 registrováno deset případů. Odškodňovací komise jednávala tři případy úrazů, po nichž nastala pracovní neschopnost. U prvního se ukázalo, že nešlo o úraz, ale pouze o nevolnost zaměstnance v důsledku zanedbání životosprávy – nárok na odškodnění tedy nevznikl. U druhého případu bylo odškodnění zkráceno o 25 %, neboť komise zjistila, že zaměstnanec, který úraz utrpěl, přitom nedbale plnil pracovní povinnosti. Pracovní neschopnost u třetího úrazu nebyla do konce roku ukončena, odškodňovací řízení tedy proběhne, až pracovní neschopnost skončí.

Dozorčí rada

Dozorčí rada Zoo Brno zasedla v roce 2017 čtyřikrát, přičemž jedno zasedání se jakožto výjezdní konalo v Zoo Vídeň. Hlavním tématem řádných zasedání byla palčivá otázka parkování v brněnské zoologické zahrady. Chabá kapacita parkoviště lidem znepříjemňuje návštěvu zoo, tato skutečnost je i brzdou dalšího rozvoje zahrady.

První plánované zasedání, které se uskutečnilo 13. ledna v zoo, se zabývalo především výkladem práv a povinností dozorcí rady. Přizvaný právník JUDr. Radoslav Dostál vysvětlil, v rámci platné legislativy, postavení dozorcí rady jak k Zoo Brno, tak k statutárnímu městu Brno.

Druhé plánované zasedání rady se uskutečnilo 24. března rovněž v zoo. Přítomní byli seznámeni s rozpočtem Zoo Brno na rok 2017, a pak projednali Zprávu o činnosti Zoo Brno za rok 2016 a Roční závěrku Zoo Brno za rok 2016. Dále byla také projednána Zpráva o činnosti dozorcí

rady Zoo Brno za rok 2016, včetně hodnocení činnosti ředitele zoo.

Třetí zasedání se uskutečnilo 24. května opět v Zoo Brno. Na programu byla opět problematika parkování a čerpání rozpočtu Zoo Brno za první čtvrtletí.

Čtvrté zasedání proběhlo v Zoo Vídeň 8. září. Odborným průvodcem Brňanů po schönbrunnském areálu se stala Dr. Martina Heidereová, která ochotně odpovídala na všechny dotazy.

Poslední zasedání v roce 2017 se mělo uskutečnit 13. prosince, ale Rada města Brna ukončila činnost dozorcích rad příspěvkových organizací a na své 144. schůzi, konané 5. prosince 2017, ustanovila rady příspěvkových organizací jako poradní orgány jejich ředitelů.

Bc. Jana Hadová,
vedoucí organizačního úseku

SUMMARY:

The public relations activities of Brno Zoo were presented via press conferences, press releases and news items, the Brno Zoo website, social networking sites and newsletters. We held 11 press conferences at Brno Zoo in 2017 and provided journalists 54 press releases and 32 news items and invitations. On our official website, www.zoobrnno.cz, we have published 48 articles and information about events at the zoo in the News section. In 2017, our website recorded 707,193 visits from 270,316 users, and 2,135,053 pages were displayed. This included traffic from the homepage of the Direct Broadcast section. On 1 January 2017, Brno Zoo had 24,837 followers on Facebook, and on 31 December 2017, this number had increased to 27,279, an increase of 2,442 followers. The most successful post was the video of Arctic wolf puppies shared on 8 June 2017 (169,971 people contacted us, 45,940 viewed it and 349 shared it). The Brno Zoo account on Twitter had 229 followers at the beginning of the year and 490 recorded on 31 December 2017. On Instagram, we had 2059 followers on 1 January 2017, and on 31 December 2017, we had 3,487. We send a newsletter to the supporters of Brno Zoo informing them of zoo news, upcoming projects and events. In 2017, we sent 20 newsletters. As of 31 December 2017, our newsletter had 1,055 subscribers.

Akce pro veřejnost

Programmes for our Visitors

Akce pro veřejnost uspořádané v zoo

1. ledna se uskutečnilo již tradiční novoroční komentované krmení.

3.–5. února jsme odměnili všechny šikovné studenty za pěkné vysvědčení, tyto dny měli vstup do zoo zdarma.

11. února proběhl v přednáškovém sále tradiční maškarní bál s Brněnskými písničkovými tetinami Matyldou a Klotyldou. Děti mohly přijít ve zvířecích maskách, deset nejlepších masek bylo vyhodnoceno.

14. února návštěvníci oslavili v zoo Valentýna, svátek zamilovaných. Připraveno bylo specializované komentované krmení s přednáškou o lásce u tygrů, srdíčková fotostěna a soutěž o zážitkový program.

25.–27. února zoo slavila s návštěvníky Mezinárodní den ledních medvědů. Zájemci si mohli ověřit znalosti o těchto šelmách na zábavné stezce. Tři výherci soutěžní stezky obdrželi plyšové lední medvědy a další ceny.

25. března návštěvníci zoo symbolicky vyháněli zimu v podobě Morany, zdobili líto a vítali

jaro. Pro děti byly připraveny soutěže a naučná stezka. V Beringii si vytvořili rozkvetlou třešeň, malovali jarní obrázky a zjistili i něco o rozmnožovacím cyklu žab.

14.–17. dubna se uskutečnila akce Pomlázka v zoo, návštěva zahrady proběhla v duchu Velikonoc. O Velikonočním pondělí návštěvníci hledali v areálu ukrytá velikonoční vajíčka. Dále bylo připraveno focení s kuřátký a ukázky stříhání ovcí, řezbářských prací a sklářských technik.

22. dubna proběhla v zoo oslava Dne Země, která již patří k tradičním součástem dubnového programu. Ve spolupráci se studenty Provozně ekonomické fakulty Mendelovy univerzity v Brně byl připraven den plný zábavy i poučení.

30. dubna se v brněnské zoo sešly také čarodějnice. Na podiu se odehrálo divadelní a kouzelnické vystoupení, děti měly možnost vyzkoušet si dovednosti v čarodějnickém kvízu. Došlo i na opékání špekáčků. Akce se zúčastnilo 2 742 návštěvníků.

Představení Národního divadla Brno na Setkání adoptivních rodičů a sponzorů. / Performances of Brno National Theater actors at the Meeting of adoptive parents.

Akce pro veřejnost

Programmes for our Visitors

Primátor Petr Vokřál, Miss České republiky 2015 Nikol Švantnerová, herečka Klára Melíšková a hejtmán Bohumil Šímek přestřihli pásku při slavnostním otevření nové expozice lvů. / Petr Vokřál, the mayor of Brno, Nikol Švantnerová, Miss Czech Republic 2015, Klára Melíšková, actress, and Bohumil Šímek, county governor, cut the tape when opening a new leo exposure.

Po oficiálním zahájení Setkání adoptivních rodičů a sponzorů ředitel Zoo Brno MVDr. Martin Hovorka, Ph.D. (uprostřed), předal řediteli společnosti SPP Brno (druhý zprava, se synem) adopční osvědčení na lva konžského. Zcela vpravo stojí brněnský primátor Ing. Petr Vokřál. Na snímku jsou také zachyceny (zleva) herečka Klára Melíšková, držitelka ocenění Český lev, a Miss České republiky 2015 Nikol Švantnerová. / After the official opening of the Meeting of Adoptive Parents and Sponsors, the Brno Zoo Director, MVDr. Martin Hovorka, Ph.D., (in the middle) presented the director of SPP Brno (second from the right, with his son) a certificate of adoption for a Katanga lion. On the right is the mayor of Brno, Ing. Petr Vokřál. Also pictured (from the left) are: the actress Klára Melíšková (recipient of the Czech Lion Award), and Nikol Švantnerová (Miss Czech Republic 2015).

Akce pro veřejnost

Programmes for our Visitors

Vystoupení členů folklorního souboru Komínáček na Setkání adoptivních rodičů a sponzorů. / Performances of folklore ensemble Komínáček members at the Meeting of adoptive parents.

2. června jsme uspořádali Noc snů aneb Večer splněných přání pro handicapované děti. Na pódiu vystoupili tanečníci ze souborů Komínáček a Mimi Fortunae a přišel i kouzelník.

3. června byla sobota a zoo uspořádala Dětský den s úsměvem. V zahradě plné barev, různých vystoupení a atrakcí probíhala oblíbená komentovaná krmení medvědů, lachtanů, žiraf a dalších zvířat, moderovaná nejen chovateli, ale i osobnostmi brněnského kulturní sféry.

Děti si mohly vyzkoušet skákací boty, jízdu na kolečkových bruslích, zootetování, karate, vyrobit si náramek, nechat si namalovat obličej, podívat se na práci psůvodů nebo nechat rozpohybovat živé sochy. Na pódiu u Dětské zoo se představili herci z Městského divadla Brno, Nového operetního studia, zazpívala Victoria, nechybělo ani divadlo, taneční vystoupení nebo představení Čaroděj ze země AKIZYF. Do zoo přišlo 3 024 návštěvníků.

21. červen, nejdelší den v roce, patřil především žirafám. Právě tyto sudokopytníci s nejdelším krkem oslavili svůj mezinárodní den, do kterého se zapojila také brněnská zoologická zahrada. Tento den si nenechalo ujit 834 návštěvníků.

29. července, na Mezinárodní den tygrů, přišlo do Zoo Brno 1 235 návštěvníků. Užili si zábavnou stezku i speciální setkání s tygry sumaterskými.

26. srpna jsme uspořádali Den adoptivních rodičů a sponzorů. Hlavním programem bylo slavnostní otevření nové expozice lvů konžských za účasti primátora města Brna Petra Vokřála, trojnásobné držitelky ceny Český lev Kláry Melíškové a české

Miss 2015 Nikol Švantnerové. Na pódiu se během dne vystřídala různá divadelní, hudební či taneční vystoupení (Pohádka o nevyřádném dědečkovi, africké bubny a tanec v podání skupiny Denbaya, hra na africkou harfu kora), objevil se i kouzelník, proběhla módní přehlídka i hmyzí kulinářská show. Na Den adoptivních rodičů přišlo do zoo 3 178 návštěvníků.

2. září mohli všichni návštěvníci navštívit již třetí ročník akce Den hantezoo. I tentokrát vyslechli komentované krmení vybraných zvířecích druhů, přednesené v brněnském hantecu.

16. září se uskutečnil třetí ročník běžeckého závodu na 7,3 kilometru – Běh zoologickou zahradou.

1. října měli senioři u příležitosti jejich Mezinárodního dne snížené vstupné 10 Kč, jízdu vláčkem zdarma a mohli vyslechnout speciální komentované krmení.

28. říjen, poslední sobota v měsíci, patřil dýním. Halloweenu v zoo se zúčastnilo 2 621 návštěvníků. Připravena byla tisíčovka dýní, které si mohli malí i velcí návštěvníci vydlabávat. Ty nejlepší dýně pak byly na pódiu odměněny. V usedlosti lovce kamčatských medvědů si děti mohly vyrobit origami netopýra, halloweenské strašidlo nebo si vymalovat papírovou dýni. Zdarma jsme jim nabídli ochutnávku dýňové polévky a dýňového koláče. V Africké vesnici si mohly děti vyzkoušet barevné pískování.

3. prosince rozsvítila brněnská zoo na tradičním místě u vchodu do expozičního komplexu Beringie vánoční strom. Připraven byl bohatý adventní program: výtvarné dílničky pro děti, malování na obličej, koncert a samozřejmě také setkání se zvířaty. Vánoční strom v 16 hodin rozsvítila Miss World 2013 Lucie Kovandová.

24. prosince opět proběhlo štedrodenní krmení, tygrů, lachtanů, medvědů a pandy. Akce se zúčastnilo 2 200 návštěvníků.

Akce pro veřejnost

Programmes for our Visitors

Vystoupení herců Tanečního divadla Mimi Fortunaie na Setkání adoptivních rodičů a sponzorů. / Performances of Mimi Fortunaie Theater actors at the Meeting of adoptive parents.

Marketingové akce uspořádané mimo areál zoo Veletrhu Go Regiontour se Zoo Brno (v rámci prezentace města Brna) účastnila ve dnech 19. až 22. ledna.

Na výstavě Magický Himálaj, kterou ve dnech 29. 4. až 30. 9. uspořádala cestovní kancelář Livingstone v brněnském Technickém muzeu, Zoo Brno informovala o připravované zoologické expozici Himálaj. Náš roll-up, instalovaný na výstavě, doplnila dvě terária s hady.

Na Mistrovství Evropy v malém fotbale, které se konalo v Brně od 9. do 17. června, se Zoo Brno představila na vybraných utkáních umístěním prezentačního stánku.

Zoo Brno se také prezentovala na akcích Dětský den v Technickém muzeu (10. června) a Dětský den v Golfovém klubu Brno-Žabovřesky (11. června).

Další akce, na kterých se Zoo Brno představila veřejnosti:

Vědohraní v ZŠ Novolíšeňská (20. června), Nadace Jakuba Voráčka Mikulov (24. června), Nedělní odpoledne v Žabinách (10. září), Naroze-

niny brněnského zábavního parku BRuNO family park (19. listopadu).

Do prodejen nákupního řetězce Albert v Brně a okolí pracovníci úseku vylepili plakáty, které veřejnost zvaly na jednotlivé akce pořádané v naší zoo.

Na sloupech veřejného osvětlení v Brně jsme vyvěsili poutače informující o projektu Kura Kura – želvy v ohrožení a o chystaném otevření nové expozice lvů konžských.

Prostřednictvím letáků jsme prezentovali projekt Kura Kura – želvy v ohrožení a záchranné projekty jeřábů mandžuských a orlů kamčatských.

Rádio Krokodýl informovalo o všech akcích pro veřejnost, chystaných v Zoo Brno.

Na prosvětlené vitrině (citylightu) v podchodu brněnského nádraží prezentovala Zoo Brno otevření nové expozice lvů.

Na koupališti Riviéra v Brně byly vyvěšeny dva bannery prezentující Zoo Brno.

V hotelu Santon se Zoo Brno začala prezentovat prostřednictvím roll-upu, letáků a ve vstupní hale hotelu byla umístěna pokladnička na

Cesty pracovníků Zoo Brno do zahraničí vyplývají z členství naší zahrady v pěti mezinárodních organizacích, k nimž patří např. Světová asociace zoo a akvárií (WAZA). Pro svoje členy tyto organizace pořádají konference, sympozia, workshopy a další typy odborného školení. Naši pracovníci také vyjíždějí do zahraničí v souvislosti s účastí Zoo Brno na projektu repatriace dvou druhů jeřábů v Amurské oblasti Ruské federace a také v souvislosti s tím, že v sousední Chabarovské oblasti hodlá naše zoo uskutečnit vlastní projekt posilování divoké populace orlů východních jedinci odchovanými v lidské péči. Další vlastní ochrannářský projekt, záchranou stanici mořských želv, naše zahrada realizuje v Indonésii.

Výroční konference EAZA

Na výroční konferenci Evropské asociace zoo a akvárií (EAZA), která se konala ve dnech 19. až 23. září v nově otevřené zoologické zahradě Wildlands v nizozemském Emmenu, odjeli ze Zoo Brno čtyři pracovníci: Ing. Miroslava Piškulová, vedoucí chovatelského úseku, Ing. Dorota Gremlicová, kurátorka chovu savců, MVDr. Dana Halová, Ph.D., referentka pro vědu a výzkum, a RNDr. Petr Suvorov, kurátor chovu ptáků.

Na této služební cestě pracovníci Zoo Brno navštívili tři zoologické zahrady – v Nizozemí to bylo Burgers' s Zoo v Arnhemu a Wildlands v Emmenu, v Německu zhlédli expozice Zoo Magdeburg. Ve Wildlands Emmen, kde se podívali i do zázemí, si prohlédli odstavné boxy na slony, hrochy a kopytníky, přípravnu krmiv a veterinární ošetřovnu. V Zoo Magdeburg se Brňanů ujal hlavní zoolog, který s nimi prošel celou zahradu včetně zázemí velkých koček a lidoopů. S kurátorem chovu savců Zoo Magdeburg projednala Ing. Dorota Gremlicová možnost rozšíření chovného stáda buvolců běločelých v Zoo Brno.

Oba kurátoři Zoo Brno absolvovali na konferenci většinu setkání skupin odborníků na vybrané druhy TAG (Taxon Advisory Group). Například na jednání TAG zaměřené na ptáky brodivé a plameňáky zaujaly projekty ochrany marabu

indického a volavky císařské a s koordinátorkou plemenné knihy marabu afrických dr. Suvorov probral možnosti dovozu tohoto druhu do Zoo Brno. Na setkání TAG ptáků měkkozobých shrнула koordinátorka evropské chovu korunáčů současnou situaci chovu korunáče Sclaterova. Zoo Brno je v současné době čerstvým držitelem samice tohoto druhu a samce teprve očekává. Koordinátorka však sdělila, že v roce 2017 se narodilo pouze 21 mláďat a poptávka převýšila nabídku. Na TAG dravců a sov koordinátorka evropské plemenné knihy pro orly kamčatské Ljubov Kurilovičová zveřejnila dlouholeté výsledky ze sledování druhu ve volné přírodě a informovala o připravovaném reintrodukčním projektu zvířat z EAZA na Dálný východ, který bude Zoo Brno podporovat. Zoo Brno získala v průběhu konference smlouvu o spolupráci na tomto projektu, podepsanou představiteli Zoo Moskva. Zoo Brno na konferenci prezentovala poster s názvem Reintroduction Program for Red-crowned Crane (*Grus japonensis*) and White-naped Crane (*Antigone vipio*) in the Far East (Suvorov et al. 2017). Poslední den konference dr. Suvorov s kolegy ze Zoo Ostrava absolvoval návštěvu mokřadní rezervace Bargerveen Nature Wetlands Reserve. Místo je významným hnízdištěm ptáků, z nichž některé chová i Zoo Brno.

Na jednání TAG pro lední medvědy koordinátor evropského záchraného programu tohoto druhu společně s kurátorkou savců Zoo Rostock dohodl odchod dvouleté samice jménem Noria z Brna do Rostocku. Transport by se měl uskutečnit na jaře 2018. Koordinátor také doporučil opětovně spojení našeho chovného páru Cora a Umca. TAG pro antilopy a žirafy projednával nutnost umístění mladého žirafího samce ze Zoo Brno. Na jednání TAG pro malé šelmy koordinátor záchraného programu pro bokiboky (*Mungotictis decemlineata*) schválil Zoo Brno jako nového chovatele tohoto druhu. Na setkání TAG pro tapíry a nepřežvýkavé koordinátorka chovu tapírů jihoamerických brněnské zoo doporučila výměnu chovné samice.

Zahraníční kontakty

Foreign Contacts

Služební cesta na ruský Dálný východ

Ředitel Zoo Brno MVDr. Martin Hovorka, Ph.D., a kurátor chovu ptáků Zoo Brno RNDr. Petr Suvorov, Ph.D., podnikli ve dnech 10. až 23. července služební cestu na ruský Dálný východ, kde navštívili dvě rezervace: Udyl a Chingan. Rezervace Udyl se nachází na levém břehu dolního toku Amuru v Chabarovském kraji, Chinganská státní přírodní rezervace v sousední Amurské oblasti Ruské federace.

Účelem cesty bylo zjistit podmínky pro stavbu stanice na vypouštění orlů východních odchovaných v zajetí, kterou chce naše zoo vybudovat u jezera Udyl, v místech, kde orli východní hnízdí ve velkém počtu. Na břehu Udylu pracovníci Zoo Brno našli dřevěné základy stavby, kterou je nutné pouze dostavět. Na přilehlém dlouhém a rovném náspu by poté mohla vyrůst rozletová voliéra. S moskevským ornitologem dr. Vladimírem Masterovem, který dlouhá léta studuje život orlů východních v přírodě, oba Brňané na místě probrali metodiku repatriace tohoto druhu i personální zajištění chodu repatriční stanice a dalšího sledování vypuštěných orlů.

Dalším účelem pracovní cesty bylo upřesnit postup projektu repatriace jeřábů mandžuských a daurských, na němž Zoo Brno spolupracuje s Chinganskou státní přírodní rezervací. U jezera Klešenskoje, které patří k areálu původního výskytu několika druhů jeřábů, Chinganská rezervace provozuje letní stanici, kde se jeřábi narozí v líhni (z vajec snesených mj. i v Zoo Brno) učí samostatně přijímat potravu a připravují se k trvalému přechodu do divočiny.

Pracovní cesty ředitele Zoo Brno

Ředitel Zoo Brno MVDr. Martin Hovorka, Ph.D., uskutečnil v roce 2017 několik pracovních cest do Indonésie, aby zabezpečil fungování projektu Kura Kura – želvy v ohrožení. Důležitá byla zejména květnová cesta, protože 9. t. m. bylo na ostrově Nusa Penida (distrikt Bali) otevřeno

centrum pro léčbu a rehabilitaci mořských želv, vybudované naší zahradou a česko-indonéskou nadací Kura Kura Nusa Penida. Slavnostního aktu otevření centra se účastnili zástupci organizace státní ochrany přírody Balai Konservasi Sumber Daya Alam (BKSDA) i místní politické reprezentace a policie. Asi měsíc po otevření centrum přijalo první zraněné želvy a první vyléčení jedinci byli vypuštěni do Toyapakešské zátoky Indického oceánu 4. června – rehabilitační centrum tak začalo plnit poslání, pro které bylo zřízeno.

Zasedání prezidia Euroasijské asociace zoo a akvárií (EARAZA), které se ve dnech 17. února až 1. března konalo v Zoo Moskva, se účastnil ředitel Zoo Brno jako člen prezidia EARAZA. Hlavním programem zasedání byla volba viceprezidenta EARAZA, na základě dvoukolové volby jím byl zvolen MVDr. Martin Hovorka, Ph.D. Ustavení do této funkce proběhlo v srpnu, na výroční konferenci EARAZA. Účastníci této konference se intenzivně zabývali podílem členů asociace na společných výzkumných programech. Zoo Brno se bude velmi výrazně podílet na repatriaci orlů kamčatských a jeřábů mandžuských a daurských na ruský Dálný východ.

Ředitel Zoo Brno se ve dnech 24. až 28. dubna účastnil uzavřených jednání a plenárních zasedání Ředitelských dnů Evropské asociace zoo a akvárií (EZA Directors Day) v Zoo Chester ve Velké Británii, na nichž byla mj. představena strategie EAZA na období 2017–2020. Tématem Ředitelských dnů byly též úkoly zoologických zahrad v boji proti nezákonnému obchodu s volně žijícími zvířaty, perspektivy regulace invazivních druhů zvířat a otázky řízení a rozvoje lidských zdrojů (různé přístupy k řízení organizace, její strategické vedení a rozhodování o ní, posílení motivace zaměstnanců).

Jako ředitel zoologické zahrady, která má statut školského zařízení, se dr. Hovorka ve dnech 13. až 17. března účastnil konference Ev-

Zahraníční kontakty

Foreign Contacts

ropské asociace vzdělávacích pracovníků zoologických zahrad a akvárií (EZE) v Zoo Paříž (Parc Zoologique de Paris). Plenární zasedání konference byla zaměřena na oslovení mladých lidí (teenagerů), na to, jak je prostřednictvím sdělovacích a komunikačních technologií oslovit a zapojit do dění zoologických zahrad. Konference zdůraznila význam většího propojení vzdělávacích aktivit zoologických zahrad se školními osnovami. Tato konference uvedla novou ochrannářskou kampaň, kterou EAZA připravila pod názvem Tichý les (Silent Forest) a věnovala ji zpěvným ptákům Asie. Účastníci konference také diskutovali vhodné zapojení návštěvníků, kteří trpí různými druhy postižení, do vzdělávacích aktivit zoologických zahrad.

Ředitel Zoo Brno se ve dnech 7. až 10. června účastnil 22. setkání pracovníků českých, slovenských a polských zoologických zahrad, jejichž hostitelem byla Zoo Varšava. Recenzemi evropských zoo plenární zasedání zahájil Anthony D. Sheridan, expert na evropské zoologické zahrady a jejich roli při ochraně přírody. Představil také svou knihu „What Zoos Can Do: The Leading Zoological Gardens of Europe 2010–2020“. Kolegové z Polska na setkání přiblížili projekty ochrany želv, rysů, bobrů a netopýrů žijících v polské přírodě.

Výroční konference EARAZA, které se ředitel Zoo Brno účastnil již jako viceprezident této asociace, se konala ve dvou ruských zoologických zahradách (Zoo Krasnojarsk a Zoo Novosibirsk) ve dnech 28. července až 6. srpna. Hlavní téma (Moderní světové zoo jako jedinečné místo pro zachování biologické rozmanitosti a uplatňování ekologické výchovy) se promítlo do všech prezentací a panelových diskusí. Zoo Novosibirsk ve dnech 6. až 8. srpna pro účastníky konference uspořádala exkurzi do oblasti řeky Katuň, která protéká pohořím Altaj.

Na 72. výroční konferenci Světové asociace zoo a akvárií (WAZA), která se ve dnech 15. až 20. října konala v Zoo Berlín, ředitel Zoo Brno absolvoval všechna plenární zasedání a workshopy. Konference přezkoumala současné společen-

ské, kulturní a reálné přínosy zoologických zahrad a akvárií. Jako svoje krédo konference WAZA zvolila heslo "Náš čas je nyní", aby zdůraznila, jakou klíčovou roli v globálním boji na ochranu přírody hrají zoologické zahrady a akvária.

SUMMARY:

The annual conference of the European Zoo and Aquarium Association (EAZA), which took place from 19th to 23rd September in the newly opened Wildlands Zoo in Emmen, Netherlands, was attended by four staff members of Brno Zoo: Ing. Miroslava Piškulová, Head of the Breeding Section; Ing. Dorota Gremlicová, Curator of Mammalian Breeding; MVDr. Dana Halová, Ph.D., Assistant of Science and Research; and RNDr. Petr Suvorov, Curator of Bird Breeding. On this mission, the Brno Zoo staff visited three zoos -- the Burgers' Zoo in Arnhem, the Netherlands, the Wildlands in Emmen, the Netherlands, and Magdeburg Zoo, in Germany. In the Wildlands, they examined the areas for the elephants, hippopotamuses, ungulates and feed preparation and the veterinary infirmary. At Magdeburg Zoo, the visitors from Brno were accompanied by the main zoologist, who took them around the entire zoo, including the areas for the large cats and apes. Both curators of Brno Zoo attended most of the TAG (Taxon Advisory Group) expert group meetings. For example, at the TAG meeting on Predatory Birds and Owls, the Steller's sea eagle studbook coordinator, Ljubov Kurilovičová, shared the long-term results of watching this species in the wild and informed attendees about the upcoming project concerning the reintroduction of EAZA animals in the Far East, which will be supported by Brno Zoo. Brno Zoo received a co-operation agreement on this project, from Moscow Zoo.

Technický úsek

Technical Department

Technický úsek byl v roce 2017 organizačně členěn do šesti útvarů: investičního, informačního, technologie, úprav zeleně, logistiky, správy majetku a podpůrných aktivit.

Útvar investiční

Brněnská zoo během roku 2017 otevřela novou expozici lvů konžských a zahájila stavbu venkovní expozice šimpanzů. Pracovníci investičního útvaru nadále pořizovali projektovou dokumentaci ke stavbě nových chovatelských zařízení či k různým technickým úpravám areálu zoo.

Nové expozice

Slavnostní otevření nové expozice lvů konžských se uskutečnilo 26. srpna 2017. Lví areál tvoří tři funkční jednotky: hlavní expoziční výběh o zastavěné ploše 2 165 m², odstavný neexpoziční výběh s rozlohou 132 m² a objekt vytápěné ubikace se třemi chovnými boxy, obslužnou zónou a zázemím pro chovatele o celkové ploše 156 m². Boxy jsou vybaveny elektrickým vytápěním podlahy a palandou pro odpočinek zvířat, pod níž se nachází přeháněcí koridor vedoucí do výběhu. Boxy jsou vzájemně propojeny přes uzavíratelné šubry a v šířce jednoho metru jsou též odděleny mřížemi pro vizuální kontakt. V části objektu vyhrazené chovatelům se nachází obslužný koridor, přípravná krmiva, šatna, WC a sprcha. Oplocení výběhu je vysoké 5 m. K ocelovým nosným sloupkům je ukotvena pružná nerezová síť, která tlumí případný náraz zvířete (oplocení se při nárazu prohne a vzápětí vrátí do původní polohy). Šikmá horní část oplocení ve výšce od 4,4 do 5 m svírá úhel 45° směrem do výběhu a tvoří tzv. bavolet. Půdorys hlavního výběhu je obdélníkový, s přibližnými rozměry 65×30 m. Návštěvní trasa, která přiléhá k jedné delší straně, je osazena informačními panely a vybavena dvěma pozorovacími místy, v nichž je oplocení výběhu nahrazeno bezpečnostním vrstveným sklem až do výšky 2,2 m. V pozorovacím místě, které je kryté, se nachází monitor přenášející obraz z boxů v ubikaci. Okolí návštěvní trasy, sadovnický upravený, krásný plastika lva a vysloužilý letoun, který jakoby právě ha-

varoval na okraji savany.

Probíhající stavební akce

Slavnostní akt poklepání základního kamene stavby venkovní expozice šimpanzů se uskutečnil 13. září 2017 poblíž expozice surikat, tedy v místě, kde se prohlídková trasa vedoucí areálem šimpanzů bude napojovat na hlavní, tzv. páteřní komunikaci. Rozlehlý přírodní výběh šimpanzů dokončíme na jaře 2019. Návštěvníci v něm budou šimpanzy pozorovat z asi 100 m dlouhé lávky vedoucí ve výšce 4 až 6 metrů nad zemí v místě obvodové zdi výběhu – na jeho jižním okraji, obráceném k návštěvnické trase. Lávka bude měnit směr i šířku a zhruba uprostřed „cesty v korunách stromů“ vznikne hlavní vyhlídka. Na lávku se bude vstupovat po schodech s výtahem, k němuž se dostaneme průchozí voliérou menších opic, přistavěnou k západnímu okraji stávajícího pavilonu opic. Cestu po lávce ukončí schodiště u expozice surikat a bezbariérové napojení na cestní síť. Nový výběh ohraničí pět metrů vysoká betonová zeď, jejíž výšku opticky sníží příkop, z něhož bude vyrůstat. Z pohledové strany od přístupové cesty bude zeď pojeďná jako umělá skála, místy ji nahradí zábrana proti úniku zvířat, zhotovená z nerezové sítě.

Expozice Žijí tu s námi představí někteří zástupce savců, ptáků i plazů fauny České republiky a bude vítat návštěvníky Zoo Brno. V průběhu roku 2017 jsme ji začali stavět hned na začátku hlavní návštěvní trasy, v místě, které se nachází ještě před dosud první expozicí, Tygřími skalami, a nástupní stanicí zoovláčku. Dokončena má být v roce 2018.

Do dalších čtyř stavebních akcí jsme se pustili během roku 2017. V Africké vesnici, mezi jejími mnoha chýšemi, vzniká další stylový objekt, který bude vícefunkční. Poslouží k samotnému chodu expozice i k občerstvení návštěvníků. U nedaleké Dětské zoo budujeme prostor uzpůsobený k uspořádání svateb a podobných společenských událostí, jejichž konání si tam objednají návštěvníci. V průchozím výběhu, kde jsme vedle klokanů

Staveniště výběhu šimpanzů. Zátarasy naznačují, že původní dřevinný kryt zůstane zachován / The construction site of the chimpanzee enclosure. Barriers suggest that the original woody cover is retained.

V expozici Africká vesnice přibude další chýše (v popředí), jejíž užití bude víceúčelové / In the African Village exposition there will be another hut (in the foreground), the use of which will be multipurpose.

Žlutonohých začali chovat i klokany bažinné, stavíme další objekt zateplených ubikací. Kontinuálně

pokračujeme v obnově oplocení celého areálu.

Technický úsek

Technical Department

Stavbu venkovní expozice šimpanzů v brněnské zoologické zahradě 13. září 2017 oficiálně zahájili Martin Ander, náměstek brněnského primátora (uprostřed), Martin Hovorka, ředitel zoo (vlevo), a Martin Stančík, představitel stavební firmy, která projekt nové expozice uskutečňuje / Construction on the outdoor chimpanzee enclosure in Brno Zoo was officially initiated [September 23] by Martin Ander, Deputy Mayor of Brno (in the middle), Martin Hovorka, Zoo Director (left); and Martin Stančík, the construction officer overseeing the project.

Martin Hovorka, ředitel zoo, Martin Ander, náměstek primátora, a Martin Stančík, šéf stavební firmy [na snímku zleva], symbolicky poklepalí základní kámen stavby výběhu šimpanzů / Martin Hovorka, Zoo Director, Martin Ander, Deputy Mayor of Brno, and Martin Stančík, the construction officer (from left to right), they tapped the foundation stone of the chimpanzee run.

Dokončené opravy a vylepšení

Mnozí z návštěvníků naší zoologické zahrady byli od jara 2017 udiveni, když, míjejíce výběh velbloudů dvouhrbých, neviděli žádný plot. Mohutní korábi pouště, i když je zdánlivě nic od okolí nedělí, přesto zůstávají i se svými mláďaty na místě a nikam se nevzdalují. Tam, kde dlouhá léta stávalo nevzhledné vysoké hrazení z ocelových trubek, se nyní nachází mělká rýha a před ní úzký pás s nízkou zelení. Velbloudi jsou mimochodníci, při chůzi zvedají současně jen levé, nebo pravé končetiny, a betonový příkop hluboký 40 cm a široký 60 cm se pro ně stává nepřekonatelnou překážkou. Zvířata a lidé se tak nedostanou do přímého kontaktu, optická bariéra přitom mezi nimi neexistuje.

K dalším úspěšně dokončeným stavebním akcím roku patří nové oplocení v horní části zoo, v úseku od výběhu Safari po expozici ledních medvědů. V délce 400 m tam tento úsek odděluje areál Zoo Brno od Přírodní památky

Mniší hora. Dále se nám podařilo v městské části Kníničky odstanit staré, nepoužitelné budovy po bývalém výukovém středisku Stavební fakulty Vysokého učení technického, které stály na pozemku užívaném zoologickou zahradou. Také jsme dokončili celkovou opravu srubu indiánů kmene Haida Qwaii, opravili podlahu v pavilonu Tropické království, opravili střešní světlíky v expozici Tygří skály, zřídili automatické závlahy ve skleníku našeho zahradnictví, zbudovali terarium pro agamu ve vestibulu správní budovy a rekonstruovali kotelnu v této budově.

V místě, kde stávalo hrazení z ocelových trubek, je dnes pás zeleně a za ním skrytý mělký příkop, který mimochodníci respektují a výběh neopouštějí. Návštěvníci změnu kvitují. S nevzhledným zábradlím by se nikdo nefotil / In place of the barrier of steel pipes, there is now a green belt with a shallow trench hidden behind it. Visitors are praising the change.

Technický úsek

Technical Department

Chovný pár lvů konžských v novém výběhu / Breeding pair of Katanga lions in the new enclosure

Okolí výběhu lvů zdobí plastika lva a vysloužilý letoun, který jakoby havaroval na okraji savany / The sculpture of a lion and a plane that has landed in the bush make the lions' immediate surroundings even more attractive.

Pletivo oplocení je v kryté vyhlídce do lvího výběhu nahrazeno tvrzeným sklem / At the viewing places, the lions came up to the glass to view the people with curiosity; on the other side of the glass stood equally curious and enthusiastic visitors.

Hlavní vyhlídka do výběhu lvů (v pozadí snímku) má tvar domorodé chýše z oblasti Kalahari / The main view of the lions' enclosure (in the background of the image) is shaped like a native hut from the Kalahari area.

Příprava nových investicí

Investiční útvar připravoval v roce 2017 studie a projektové dokumentace k těmto stavbám, které by měly v zoo vzniknout v příštích letech:

- expozice afrických prasat
- služební vjezd a technické zázemí
- výběh svišťů černohlavých
- úprava vstupu do Beringie
- skladovací haly v provozním zázemí
- přístavba stájí pro žirafy
- ubikace pštrosů dvourstých
- nové oplocení zahrady v délce asi 2 000 m

Útvar informační technologie

V roce 2017 byly dokoupeny počítačové komponenty pro zvýšení výkonu aplikačního a databázového serveru, provedena aktualizace a pokročilé nastavení serverového a bezpečnostního software. V závěru roku byla provedena kompletní preventivní profylaxe a údržba prvků optické sítě a obnoveno 20 ks nových PC, 3 ks notebooků a 12 ks LCD monitorů.

Útvar úprav zeleně

Nové či obnovené výsadby se během roku objevily na několika místech zoo. Například u expozice bobrů, u expozice Jižní Ameriky či při nové expozici lvů pracovníci útvaru úpravy zeleně vysadili velké množství vzrostlých keřů a trvalek, včetně instalace velkých kamenů. Expozice v pavilonech Tropiccké království a Exotarium obohatili o exotické rostliny a také zde vytvořili druhé zelené patro. U vstupu do zoo a u některých jiných objektů doplnili mobilní nádoby sezonní výsadbou atraktivních letniček. Kolem výběhu velbloudů dvouhřbých založili nové travnaté plochy, včetně nové komplexní výsadby zeleně. Instalovali nové dekorace v různých venkovních výběžích i vnitřních expozicích. Starali se o pravidelnou závlahu zeleně ve venkovních výběžích i vnitřních expozicích, dále také ve školce a skleníku (ve skleníku byla v průběhu roku instalována automatická závlaha), kde množili rostlinný materiál pro další výsadby (jak venkovní, tak i do vnitřních expozic). S pomocí několika dobrovolníků zasadili do školky velké množství semenáčků habrů a dubů, které použijeme především pro obnovu lesního porostu.

Zahradníci také seřezávali živé ploty, prořezávali suché větve či káceli stromy ohrožující bezpečnost návštěvníků. S chovateli jezdili do okolních lesů pro tzv. okusy – olistěné větve stromů, vhodné jako krmivo pro zvířata. Pro ně také vyžínali trávu, sbírali ovoce a vozili nevyužitě vánoční stromky. Pro určité druhy zvířat vyráběli různé úkryty (boudičky či plošinky pro pandy červené). Postarali se o sezonní tematickou výzdobu areálu, například při halloweenských a valentýnských oslavách či o vánočních svátcích, a připravili trasu Běhu zoologickou zahradou, která vedla i mimo areál zoo. V roce 2017 byl odborně prořezán a zmlazen ovocný sad v technickém zázemí areálu zoo, založený už před více než padesátí lety.

Útvar logistiky

Útvar logistiky zajišťoval zejména provoz služební vrátnice, spojený s ostrahou areálu, dodávky skladových zásob a jejich evidenci a také provoz a údržbu vozového parku. Služebními vozidly Zoo Brno bylo najeto 67 117 km a spotřebováno 9 944,82 l nafty a 5 086,23 l benzínu. V období duben až říjen 2017 se návštěvnickým vlakem přepravilo 30 311 dospělých osob a 22 370 dětí, celkem tedy 52 681 návštěvníků.

V roce 2017 byl doplněn vozový park o nový čelně nesený žací stroj pro traktor Case na sekání zeleného, dvoumístný elektrovozik Eagle určený k zajištění provozu stánku s občerstvením v Africké vesnici, elektrotříkolka pro přepravu veterináře k zákrokům, nákladní elektromobil Goupil do 2,5 t, určený pro přepravu zahradnického materiálu a zabezpečení dostupnosti techniky a materiálu při mimořádných událostech v areálu Zoo Brno. K pracovnímu stroji AEBI byla pořízena nová sněhová radlice, pro nákladní vozy dva nové kontejnery na svaz hnoje. Z flotily osobních vozidel byl, z důvodu nerentability oprav, vyřazen sedmimístný Opel Zafira – v roce 2018 jej nahradíme novým vozidlem.

Útvary správy majetku a podpůrných aktivit

Na útvaru správy majetku pracovalo v roce 2017 sedm stálých zaměstnanců, kteří provádějí zámečnické, tesařské a zednické opravy svěřeného majetku, tedy většinu běžných drobných oprav, ale také vyrábějí menší expozice či doplňky do nich. Správa majetku zadávala opravy většího rozsahu či vysoce odborného charakteru externím společnostem, jak se to dělo například při dokončení opravy srubu indiánů kmene Haida, při opravě podlahy v pavilonu Tropiccké království, střešních světlíků pavilonu tygrů, vnitřní ubikace lachtanů, části venkovních voliér a úpravě druhé části návštěvnické chodby Exotária, při opravě vybraných úseků návštěvnických komunikací (např. při vstupu do zoo), při výměně nákladního výtahu či při rekonstrukci mrazicího boxu v centrální přípravně krmiv.

Technický úsek

Technical Department

Na útvary podpůrných aktivit pracoval jeden stálý zaměstnanec, několik zaměstnanců na dobu určitou (VPP) a osoby vykonávající obecně prospěšné práce (OPP), tedy celkem asi 80 osob. Část z nich vykonávala tzv. veřejně prospěšné práce (VPP), tuto formu výpomoci zoologické zahradě zprostředkoval Úřad práce. V lednu až srpnu působilo v zoo 18 VPP + jeden koordinátor, v srpnu až prosinci 17 VPP + 1 koordinátor. Věnovali se především úklidu areálu a drobným pomocným pracím. Nejpočetnější skupinu v útvary správy majetku tvořili pracovníci OPP, které do zoo posílá mediální a probační služba. Pracovali jich tu kolem 40. Jejich spolehlivost byla až na výjimky malá, některým musela být pro porušování pracovní kázně zrušena smlouva.

Zoologické zahradě vypomáhali i dobrovolníci. Přicházeli ve skupinách, nebo i individuálně, a na různých místech uklízeli, natírali ploty či v sadě sbírali ovoce.

Ing. Miroslav Janota,
vedoucí technického úseku

SUMMARY:

The opening ceremony of the new Katanga lions exhibition took place on 26 August 2017. The lion complex consists of three functional units: the main exhibition area with a built-up area of 2,165 m², a background lot with an area of 132 m² and a heated building with three breeding chambers and facilities for breeders with a total area of 156 m². The boxes are equipped with electric floor heating and a bunk bed for the animals to rest, below which is a connecting corridor leading into the enclosure. The boxes are interconnected via a trapdoor door and are also separated by a 1-m-wide mesh to enable visual contact. In the part of the enclosure reserved for breeders, there is a service corridor, feed preparation room, cloakroom, toilet and shower. The fencing of the enclosure is 5-m high. A stainless steel mesh is

anchored to steel support pillars, which dampens the impact of the animal (the fence flips on impact and then returns to its original position). The oblique top of the fencing at a height of 4.4–5 m forms an angle of 45° toward the enclosure and forms the so-called 'bavolet'. The ground plan of the main runway is rectangular, with approximate dimensions of 65 m × 30 m. The trail adjacent to one long side is fitted with information panels and equipped with two observation points where the fencing of the enclosure is replaced with a laminated safety glass up to 2.2 m high. At the covered observation point, there is a monitor transmitting images from the boxes to the quarters. The visitors' path has a park layout and is decorated with a lion's sculpture and an old aeroplane that is arranged as if it has just crashed on the edge of the savannah.

Stanice zájmových činností

Environmental Education Centre

Stanice zájmových činností (dříve vzdělávací úsek) rozvíjí svou činnost ve dvou týmech a na dvou pracovištích: buď přímo v zoo, nebo ve středisku ekologického vzdělávání, dislokovaném mimo zoologickou zahradu (v centru města, v historické budově Hlídky 4 v parku pod hradem Špilberkem).

Hlavní náplní práce zooedukátorů je pořádání výukových programů. V zoo tyto programy, a také exkurze po zoologických expozicích, nabízíme dětem z mateřských škol, žákům základních škol a studentům škol středních i vysokých. Ve středisku ekologické výchovy jsou programy zaměřeny především na předškoláky a na děti z prvního stupně základních škol.

Práce zooedukátorů zasahuje i do oblasti mimoškolní výuky. Na obou pracovištích, v zoo i na Hlídce, pořádáme prázdninové příměstské tábory pro děti z Brna a okolí, na obě pracoviště také děti pravidelně docházejí do různých zájmových kroužků. Pro školní kolektivy organizujeme několikrát do roka soutěže zaměřené na znalosti především biologických oborů a pro širokou veřejnost pořádáme jednodenní osvětové akce. Zooedukátoři také zajišťují s kontaktními zvířaty do různých speciálních ústavů, jako jsou ústavy sociální péče či domovy seniorů, nebo klienty těchto ústavů zvou na prohlídku zoo.

Úkolem zooedukátorů je také propagovat, zdůvodňovat a šířit myšlenky ochrannářských kampaní, které pravidelně vyhlašuje Evropská asociace zoo a akvárií (EAZA) nebo Světové asociace zoologických zahrad a akvárií (WAZA).

Soutěžní stezka ke kampani Nechme je žít!

Kampaň Nechme je žít! (Let It Grow!) je společnou akcí tří největších evropských ochrannářských a vědeckých společností – Evropské asociace zoologických zahrad a akvárií (EAZA), Mezinárodního sdružení botanických zahrad pro ochranu (BGCI) a Sítě evropských vědeckých center a muzeí (Ecsite). Cílem kampaně vyhlášené na roky 2016 a 2017 bylo pomoci udržet ekosystémy původních populací živočichů a rostlin a chránit je před nepůvodními, invazními druhy.

Soutěžní stezka ke kampani Nechme je žít! vede i kolem expozice mývala severního (Procyon lotor). Tato severoamerická šelma z čeledi medvídkovitých, dnes už u nás velmi hojná, se v oblastech mimo původní výskyt chová jako invazní druh, který výrazným způsobem porušuje biologickou rovnováhu. / The „Let It Grow!“ campaign competition trail also leads around the North American raccoon exposition. The raccoon is an example of one of the most dangerous invasive species that people have introduced into many countries in Europe and Asia. Since it does not have natural enemies there, its population grows and displaces original species.

Na jednom ze stanovišť soutěžní stezky Nechme je žít! bylo třeba určit různé přírodniny. / At one of the competition stand "Let It Grow!" it was necessary to identify various natural objects. Photo by Jana Galová

Deset stanovišť naučné stezky, kterou pod názvem Nechme je žít! vytyčili vzdělávací pracovníci Zoo Brno především pro žáky základních škol, upozorňuje na nebezpečí, jež věží v šíření rostlin a živočichů do oblastí, v nichž dříve nežili. Stezku jsme otevřeli v dubnu 2017, sloužila do konce roku. Otázky a úkoly, které žáci na stezce

Stanice zájmových činností

TEnvironmental Education Centre

Některé přírodniny museli soutěžící rozeznat jen podle hmatu. / Some natural things had to be distinguished only by touch. Photo by Jana Galová

vedoucí zahradou řešili, se týkaly rostlin i zvířat žijících především v naší přírodě, ba dokonce i přímo v areálu zoo na Mniší hoře. Při absolvování stezky děti blíže poznávaly druhy u nás původní a mohly je tak odlišit od organismů úmyslně či neúmyslně zavlečených z jiných biotopů, které v naší přírodě mohou, mnohdy závažným způsobem, potlačovat autochtonní populace rostlin či živočichů. Před nástupem na stezku si zájemci vyzvedli ve vstupní pokladně tzv. pracovní list obsahující mapu s vyznačením stanovišť a otázky a kvízové odpovědi, které na „badatele“ čekaly. Z více odpovědí bylo třeba zaškrtnout tu správnou. Například u usedlosti kamčatského lovce medvědů bylo nutno rozeznat, která ze tří stop zvířat vymodelovaných do betonu patří medvědovi. Podle polínek naskládaných v chalupě u pece pak bylo třeba určit druh dřeviny. Stezka dále vedla dolní částí zoo, kde se také nachází expozice mývala severního. Tato severoamerická šelma z čeledi medvídkovitých, dnes už u nás velmi hojná, se v oblastech mimo původní výskyt chová jako invazní druh, který výrazným způsobem porušuje biologickou rovnováhu. V indiánském srubu děti odhalovaly obsah tajemné bedýnky, ve které byl uložen skrytý předmět – kůže ovce domácí. Stezka pokračovala kolem voliéry sov, výběhu rysů kanadských, medvědů ledních, sobů, losů a vedla až k vlkům polárním. Při pohybu po stezce bylo možné spatřit například vývržky sov nebo mumifikovaný exponát našeho největšího brouka roháčce obecného.

Výukové programy a exkurze

Vzdělávací pracovníci Zoo Brno nabízeli v roce 2017 školám šestnáct výukových programů. I nadále byly v nabídce takzvané samoobslužné pracovní listy, které umožní žákům exkurzi zoologickou zahradou pouze za doprovodu jejich pedagoga. Další nabízenou aktivitou pro školní kolektivy byla naučná stezka Nechme je žít! Studenti středních škol měli k dispozici šest různých výukových programů, žáci z prvního stupně základních škol si mohli vybrat rovněž ze sedmi programů, žáci druhého stupně základních škol z deseti a pro děti z mateřských škol byly připraveny dva výukové programy.

Žáci prvního stupně ZŠ nejvíce navštěvovali program Od rovníku k pólu, který je již dlouho nejoblíbenější u žáků pátých tříd a jejich pedagogů. V roce 2017 jsme jej předvedli celkem dvacetkrát. Druhé místo v oblíbenosti

Vzdělávací pracovníci Zoo Brno od začátku roku 2017 nabízejí tři nové výukové programy (Pochybné suvenýry, Zvířata v ohrožení a Prales na talíři), jejichž hlavním smyslem je ukázat, jak by bylo možné zpomalit či zastavit ubývání biologické rozmanitosti. Výukový program Pochybné suvenýry probíhá jako hra na cestu letadlem, jejíž součástí je i celní prohlídka zavazadel (na snímku). / Since the beginning of 2017 year, educators from Brno Zoo have introduced three new educational programs (Forest on Plate, Questionable Souvenirs, and Animals at Risk), the main purpose of which is to show how it might be possible to slow or halt the loss of biodiversity. The tutorial called Questionable Souvenirs is a game imitating air travel including a customs baggage check (see photo).

Stanice zájmových činností

TEnvironmental Education Centre

obsadil program Stopujeme zvířata, který dětem přiblížil život některých druhů savců žijících na území našeho státu. Tento program tematicky navazuje na kampaň, kterou pod názvem Nechme je žít! vyhlásila EAZA. V oblíbené je také program týkající se africké fauny, nazvaný Výprava do Afriky. Žáci se během tohoto programu podívají na novou expozici lvů a do africké vesnice v zoo, prohlédnou si žirafy, zebry, antilopy, plameňáky i lemury a při naslouchání africkým pohádkám se například dozví, proč má pavián růžový zadek. Žáci druhého stupně základních škol a středoškoláci nejčastěji navštěvovali program Naši savci, který se týká života savců žijících na území České republiky. Účastníci programu určují přírodniny (srst, parohy, rohy, lebky či stopy našich savců) a v areálu zoo pozorují zejména medvědy, vlky, rysy, jeleny, bobry a losy. Také tento program tematicky navazuje na kampaň Nechme je žít!. Druhým nejoblíbenějším programem byla u této skupiny Etologie, pojednávající o způsobu chování zvířat.

Vzdělávací pracovníci Zoo Brno od začátku roku 2017 nabízejí tři nové výukové programy, jejichž hlavním smyslem je ukázat, jak by bylo možné zpomalit či zastavit ubývání biologické rozmanitosti. Tři zmíněné programy sestavili pracovníci Městského střediska ekologické výchovy Divizna, působícího při Zoo Liberec. Školám je nabízejí téměř všechny české i slovenské zoologické zahrady. Jde o součást projektu, který financuje Ministerstvo životního prostředí a Státní fond životního prostředí České republiky a jehož cílem je prohloubit další vzdělávání zoopedagogů a zkvalitnit tak výuku a osvětu v zoologických zahradách.

Výukový program Pochybné suvenýry, sestavený pro žáky 6. až 8. tříd základních škol, probíhá jako hra na cestu letadlem. Děti sedí v kinosále správné budovy zoo a v tom vstoupí letuška v slušivém stejnozkroji a dětem připomene, že se blíží cíl cesty – letiště Václava Havla. Po přistání pasažéři absolvují celní kontrolu. Celník prohlíží obsah zavazadel a některým překvapeným cestujícím vysvětluje, že takto létat nelze. Blyštivé suvenýry z korálů či želvoviny, mušle fantastických tvarů, sošky ze slonoviny a další přírodniny, i když je obchodníci v exotických krajích běžně nabízejí,

hranice státu nesmějí překročit. Výukový program pracuje s mnoha pomůckami. Vedle maket zavazadel, imitací přírodnin a plyšových zvířat mají žáci k dispozici i velkou mapu světa, kterou si rozloží na podlaze a vyznačí do ní trasy, kudy se tajně přesouvají kontrabandy živých zvířat či derivátů zvířecích těl. Účastníci výukového programu také dostanou menší mapy a nálepky s vyobrazením zvířat a z nich si vyrobí leták informující o tom, jak bychom se měli chovat před cestou do ciziny. Leták si pak mohou vyvěsit například ve škole. Při tomto programu se děti seznámí s Úmluvou o mezinárodním obchodu s ohroženými druhy volně žijících živočichů a rostlin, známou pod zkratkou CITES, a vybrané druhy si pak prohlédnou při exkurzi po zoo.

Také během programu Zvířata v ohrožení, určeného žákům 5. až 7. tříd základní školy, pracují žáci s mapou, když obrázky zvláště ohrožených druhů vkládají do míst jejich výskytu. Poznají, jak se zvířata přizpůsobila různému přírodnímu prostředí, nahlédnou do historie vzniku zoologických zahrad a seznámí se s jejich rolí v současném světě.

Program Prales na talíři, sestavený pro žáky 6. až 9. tříd základní školy, upozorňuje na ubývání plochy tropických deštných lesů, které lidé v souvislosti se zvýšenou poptávkou po palmovém oleji nahrazují plantážemi palmy olejné. Mnoho pralesních druhů tak ztrácí prostor k životu a hrozí jim úplné vyhynutí. Účastníci programu bývají překvapeni, v kolika výrobcích se palmový olej vyskytuje a uvědomí si, že i malá změna spotřebitelského chování může zvířatům z pralesa pomoci.

V Zoo Brno během roku 2017 proběhlo 128 výukových programů a exkurzí, kterých se zúčastnilo 2 295 dětí, žáků a studentů. Společně s naučnou stezkou ke kampani Nechme je žít! a samoobslužnými listy využito vzdělávacích programů v zoo 5 517 žáků a studentů.

Stanice zájmových činností

TEnvironmental Education Centre

Prázdniny v zoo Letní prázdniny

Brněnská zoo již delší dobu organizuje velice úspěšnou akci – příměstský prázdninový tábor. Týdenní pobyty o letních prázdninách měly v brněnské zoo premiéru v roce 1997. Do osmi týdenních turnusů, které pokryjí oba prázdninové měsíce, přijímáme kolem pětadvaceti dětí ve věku od 7 do 11 let. Také v roce 2017 (v době od 10. 7. do 1. 9.) přicházely děti do zoo od pondělí do pátku v 8 hodin ráno a rodiče si je vyzvedli ještě týž den v 17 hodin. Náplň jednotlivých dnů připravily a o děti se staraly pracovnice úseku a v roli pomocných pedagogů jim pomáhali studentky a studenti z Pedagogické fakulty a Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity v Brně. Rodiče přihlašovali děti na tábor na internetových stránkách Zoo Brno.

Pro děti trávící v zoo prázdniny vždy předem připravujeme velmi pestrý program, k němuž patří pozorování zvířat přímo v areálu zoo, soutěže, hry, zábavné kvízy, pracovní listy, celotáborová hra a soutěžní stezka o zvířatech. Děti na táboře každoročně vítají oblíbení kamarádi, papoušek Eda a fretka Žofínka. Během týdne děti poznají celou zahradu a nahlédnou i do jejího zákulisí.

Poslední den prázdninového pobytu vedoucí tábora Jana Galová, Jana Kratochvílová a Zuzka Sommerová prověří na oblíbené soutěžní stezce znalosti, které děti během týdne stráveného v zahradě získaly. Nejúspěšnější soutěžící dostanou drobnou odměnu. Závěr turnusu patří divadlu Genus, které za dětmi přijede se svým zábavným vystoupením.

V roce 2017 se Letních prázdnin v zoo účastnilo 193 dětí.

Jarní prázdniny

Podobně probíhají i jarní prázdniny, které zoologická zahrada pořádá od roku 1997. V období jarních prázdnin mohli rodiče přihlásit děti k pobytu v zoo třeba jen na jeden den. Během jarních prázdnin, kdy v zoo ještě panuje zimní počasí, mohou děti spatřit všechna zvířata nejen ve vytápěných pavilonech, ale i ve venkovních expozicích. Na uvítanou je pozdraví i s jeho „chovatelkou“ Janou Galovou papoušek Eda, mávající křídlem. Děti navštívily v roce 2017 pavilon Tropiccké království, zaměřený především na plazy, také pavilon exotických ptáků a pavilon opic. Nahlédly do zázemí expozice Safari, kde je chovatel František Ptáček zblízka seznámil s jeho svěřenci – žirafami, zebkami a antilopami.

S vedoucí tábora Zuzanou Sommerovou děti strávily jeden den ve Stanici mladých přírodovědců, kde se seznámily se základy péče o domácí mazlíčky. Poznaly tam spoustu zvířátek a dozvěděly se, jak se o ně mohou samy starat, jak se čistí klece a čím se zvířátka krmí. Nepochybně, že si zvířátka prohlédly a pohládly, ale samotné si celkovou péči o ně prakticky vyzkoušely.

Jarních prázdnin v zoo se (v době od 13. 3. do 17. 3. 2017) účastnilo 34 dětí.

Stanice mladých přírodovědců

Tato zájmová organizace již od roku 1978 nabízí aktivní a atraktivní využití volného času dětí a dospívajících mládeže ve věku od 5 do 18 let. Jejím hlavním posláním je obrátit pozornost mladé generace k přírodě, k její ochraně a k získávání vědomostí v rozličných přírodovědných oborech. Stanice má k dispozici tři klubov-

Děti z prázdninového příměstského tábora si mohou v zoo samy, ale pod dozorem chovatele, nakrmit vybraná zvířata, například žirafy. / Children from the suburban camp had the privilege of feeding selected animals, such as the giraffes. Photo by Jana Galová

Stanice zájmových činností

TE Environmental Education Centre

ny, ve kterých jsou umístěny i zájmové chovy plazů, ptáků a savců. O tato zvířata se starají členové vybraných odborných skupin.

Při práci v kroužcích se jejich členové formou her dozvědí hodně o faunistických i floristických zajímavostech brněnské zoo, ať jde o původní, či exotické druhy. Zjistí také, co vše je nutné k přežití těchto organismů v přírodě. Vedoucí jednotlivých kroužků vtiskují náplni práce osobitý ráz a specifické zaměření, všichni se ale snaží posilovat vztah dětí k přírodě a vedou je k odpovědnému chování ke všemu živému – nejen k domácím mazlíčkům.

Ve školním roce 2016/17 pracovalo v sedmi odborných skupinách (kroužcích) 68 dětí.

1. skupina: Medvědi. Přírodovědný a tvořivý kroužek pro děti od 8 do 12 let, zaměřený na přírodu nejen Mniší hory. Jeho členové se věnují hrám v přírodě a soutěžím.

2. skupina: Surikaty. Přírodovědný a tvořivý kroužek pro děti od 7 do 10 let. Děti si v tomto kroužku mj. vyzkoušejí orientaci v terénu, stopování zvířat nebo práci se základními laboratorními pomůckami. Nechybí instruktáž péče o domácí zvířata.

3. skupina: Leguánci. Přírodovědný a tvořivý kroužek pro děti od 6 do 9 let.

4. skupina: Rejnoci. Přírodovědný a tvořivý kroužek pro děti od 10 do 14 let.

5. skupina: Mladí průvodci. Pro mládež od 10 do 18 let. Členové kroužku získávají podrobnější znalosti o jednotlivých zvířatech z naší zoo a vedou si záznamy o jejich chovu. Vypomáhají při akcích pořádaných stanicí a zoologickou zahradou, je např. Noc snů.

6. skupina: Mladí veterináři. Pro mládež od 11 do 15 let. Náplň kroužku je zaměřena na veterinární péči o zvířata.

7. skupina: Alpaky. Pro mládež od 12 do 20 let. Náplň kroužku je zaměřena na péči o lamy alpaky. Kroužek vedou chovatelky ze Zoo Brno, které mladé zájemce učí starat se o tato krásná a přítulná zvířata, ale probírají i základní prvky jejich tréninku. Zoo často alpaky používá jako kontaktní zvířata při různých akcích pro veřejnost, na nichž se členové kroužku rovněž podílejí.

Nízkoprahový klub

Nízkoprahový klub, založený jako součást Stanice mladých přírodovědců při Zoo Brno v prosinci 2001, slouží dětem ve věku 8–18 let, pocházejícím ze znevýhodněného prostředí, z rodin sociálně slabých či jinak rizikových. Frekventanty klubu jsou většinou chovanci diagnostických ústavů či dětských domovů. Klienti klubu se pohybují v areálu zoo vždy s doprovodem pracovníků zoo. Náplň činnosti klubu je orientována na přírodu, životní prostředí, zvířata žijící ve volné přírodě i chovaná v zoologických zahradách. V roce 2017 navštívilo klub 172 chovanců těchto ústavů: Dětský diagnostický ústav Hlinky, Středisko výchovné péče Veslařská, Dětský domov Dagmar, Ratolest Brno, Středisko výchovné péče HelpMe a Romské středisko DROM. Činnost Nízkoprahového klubu se odvíjí v rámci Koordinačního centra prevence, které na odboru sociální péče Magistrátu města Brna zabezpečuje Program prevence kriminality v městě Brně.

Soutěže

Ptačí den pro školy

Zoo Brno již tradičně pořádá ornitologickou soutěž pro čtyřčlenná družstva druhého stupně základních škol a odpovídajících ročníků víceletých gymnázií. V roce 2017 se Den ptactva pro školy uskutečnil 31. března. Soutěže se zúčastnilo 72 žáků.

Into the Wild with English Guide

Soutěž pro žáky druhého stupně ZŠ a odpovídajících ročníků víceletých gymnázií. Připravovali ji studenti Gymnázia na Slovanském náměstí v Brně, otázky z oblasti zoologie byly sestaveny v anglickém jazyce. Soutěže se zúčastnilo 54 družstev (216 žáků a studentů). O tuto soutěž byl velký zájem, je vidět, že kombinace jazykové a zoologické soutěže přitahuje jak žáky, tak pedagogy. Během průchodu zoologickou zahradou soutěžní družstva odpovídala na otázky vytištěné na letáčích vyvěšených v areálu zahrady a čekalo na ně také několik stanovišť, kde žáci museli prokázat znalosti zvuků zvířat nebo předvést umění pantomimických schopností.

Stanice zájmových činností

TEnvironmental Education Centre

Den přírodních věd pro školy

Do zoologické zahrady si 11. října přišlo zasoutěžit 97 družstev z 35 škol. Při registraci u vstupu do zoo jsme s každým účastníkem prošli pravidla soutěže a vyplnili hlavičku soutěžních archů. Z řad středoškoláků jsme přidělovali po jednom průvodci, který každou skupinu po celou dobu soutěže doprovázel. Soutěživou mládež čekalo šest stanovišť (geologie, fyzika, zoologie bezobratlých, zoologie obratlovců, chemie a botanika), všechna propojovalo ústřední téma Barvy a tvary. Studenti průmyslovky na jednotlivých stanovištích přiblížili daný obor odbornou přednáškou a demonstrací přírodnin, pak žáci vyplňovali soutěžní archy. Vždy odpovídali na tři otázky odstupňované dle složitosti a ohodnocené jedním, dvěma a třemi body. Dění na chemickém stanovišti mělo, tak jako každým rokem, ráz přitažlivé show, kterou se zájmem sledovali i běžní návštěvníci zoo. Tým středoškoláků v bílých pláštích, občas zahalených dýmem, který se uvolňoval při chemických reakcích urychlených katalyzátorem, vedl jejich pedagog, chemikář Mgr. Radek Matuška. Chemici se zaměřili na pohlcování světla v různém prostředí. Měli k dispozici silný laser, kterým prosvěcovali nafouknuté barevné balonky. Bílé, oranžové a světle modré by přežily celé dopoledne, černé ale popraskaly při každé demonstraci – umějí totiž energii ze světla

Studenti Průmyslové školy chemické komentují krmení lemuru kata přímo v jejich výběhu. / In the ring-tailed lemur enclosure, students of the Secondary Industrial School of Chemistry comment on their feeding.

Studenti Střední průmyslové školy chemické i s jejich pedagogem (v žlutém triku) na Dni přírodních věd předvádějí, jak chemické reakce probíhající v některých látkách mění jejich barvu nebo tvar. / Students of the Secondary Industrial School of Chemistry and their teacher (in a yellow T-shirt) at Natural Sciences Day demonstrate how chemical reactions occurring in some materials change their colour or shape.

Záběr z komentovaného krmení lvů konžských. / Commented feeding of the Katanga lions.

pohlcovat neefektivněji. Dalším tématem byla indikace kyselosti prostředí (pH). Při ní nám mohou pomoci antokyany, což jsou pigmenty obsažené ve vakuolách rostlinných buněk. Kyselé roztoky antokyanů bývají červené, neutrální fialové a zásadité modré. I nepatrné množství antokyanu, přidané do testovaného roztoku, výrazně změní jeho barvu. Téma antokyanů se promítlo i do programu na stanovišti Botanika.

Stanice zájmových činností

TEnvironmental Education Centre

Hovořilo se např. o tom, že antokyany mění barvu květů během jejich vývoje. Také podzimní zbarvení listů dočervena způsobují – jak jinak – antokyany. Prostředí zoologické zahrady inspirovalo pořadající středoškoláky k tomu, že soutěžní program v jeho závěru obohatili o komentovaná krmení, která vedli na třech místech: u lemuru kata, lvů konžských a vlků hřivnatých. Družstva mohla získat na každém z šesti stanovišť maximálně šest bodů. Poprvé se uskutečnila soutěž pro pedagogy. Na každém stanovišti dostali jednu otázku za jediný bod. Z 35 přítomných učitelů si zasoutěžila jen část, ale rozhodně z této novinky plánujeme udělat tradici. Gratulujeme všem vítězům a už teď se těšíme na šestý ročník, jehož termíny připadají na 1. květen a 10. říjen 2018. Hlavním tématem budou outsideři.

Soutěž ke kampani Nechme je žít! a Den Země

Ožehavé téma zachování současné biologické rozmanitosti prolulo v roce 2017 i do dětské literární výtvarné soutěže, na níž se naše zahrada organizačně podílela se studenty Provozně ekonomické fakulty Mendelovy univerzity v Brně, i do programu oslavy Dne Země v zoo. Děti z mateřských škol, stejně jako žáci 1. a 2. třídy základních škol, měly v soutěži na téma Fauna České republiky za úkol namalovat obrázek zvířete z naší přírody, žáci 3. až 5. třídy psali pohádku, jejíž děj se odehrává v naší přírodě, a žáci druhého stupně základní školy zpracovávali stejné téma ve vlastní povídce. Do soutěže dorazilo 128 prací, vítěze jsme ocenili v zoologické zahradě 23. dubna, při oslavě Dne Země. Práce dětí byly vystaveny během druhé poloviny roku v pavilonu Tropické království. Studenti zmíněné fakulty také připravili tři naučně zábavná stanoviště, která na Den Země čekala na všechny návštěvníky zoo. Na prvním stanovišti probíhalo názorné třídění odpadu, na druhém si děti mohly složit origami zvířat a na třetím si ověřily znalosti o délce rozkladu různých odpadů.

Také Záchraná stanice volně žijících živočichů, kterou Zoo Brno provozuje v Jinačovicích, měla na Den Země v zoo svoje stanoviště. Děti tam vybíraly správnou variantu odpovědi na deset otázek kvízu o české fauně, rovněž mohly přiřadit obrázky mláďat k jejich rodičům a po-

Osmiletý Adam Kozel poslal do soutěže Nechme je žít! akvarelovou kresbu veverky. /Adam Kozel (8 years old): Squirrel (colour drawing from the "Let It Grow" contest). Repro-photo by Jana Galová

myslně nakrmit atrapu netopýra či veverky. O mnohdy nové informace nebyla nouze, i některé dospělé například překvapilo, že ježci jablka nežerou – příslušnou část kvízu považovali za „velký chyták“. Je vidět, že zooedukátoři mají před sebou ještě velký kus práce na poli mýcení pověr.

Na Den Země panovalo velmi studené počasí, přesto stezkou prošlo na sto statečných dětí, které v cíli obdržely bonbony a pexesa s vyobrazením rostlin a živočichů z české přírody.

Informační stánek Záchraná stanice volně žijících živočichů v Jinačovicích na Dni Země v zoo. I tady se návštěvníci dozvěděli něco o významu zachování biodiverzity. / An information stand of the Jinačovice Rescue Station at the Earth Day at the Brno Zoo. Here visitors also learned about the importance of preserving biodiversity. Photo by Jana Galová

Stanice zájmových činností

TEnvironmental Education Centre

Spolupráce se speciálními institucemi

Návštěvy pacientů kliniky dětské onkologie

Zoo Brno spolupracuje s Klinikou dětské onkologie Fakultní dětské nemocnice v Brně již od roku 1998. Návštěvy malých pacientů se konají od března do prosince, s přestávkou o letních prázdninách.

Vzhledem k jejich zdravotnímu stavu se děti pohybují po areálu zoo mikrobusem nebo na elektrických vozících, které na zajímavých místech zastaví a děti si případně na určitou dobu vystoupí. Po prohlídce celé zahrady se vždy těší na občerstvení v restauraci U Tygra, kde jim výborně chutná. Tam děti také dostávají malé dáreček jako upomínku na návštěvu zoo.

V květnu byla pro děti z onkologie připravena návštěva zoo se zaměřením na africká zvířata. Akce se účastnilo 20 dětí a 15 rodičů. V září jsme děti pozvali na prohlídku nově otevřené expozice lvů konžských, kde viděly samce Lolka i samici Kivu. Dětem jsme také umožnili nahlédnout do chovatelského zázemí lvů.

Malé pacienty jsme v úterý 5. 12. pozvali na tradiční, již 20. Mikulášskou besídku. V doprovodu rodičů a zdravotníků se besídka v přednáškovém sále správní budovy účastnilo 30 dětí. Sbor studentů Pedagogické fakulty Masarykovy univerzity pod vedením doc. Mgr. Vladimíra Richtera, který též zahrál na klávesy, zpěvem vánočních koled navodil krásnou vánoční atmosféru. Děti si koledy zazpívaly přímo na pódiu, mezi sboristy. Na závěr programu v přednáškovém sále Sandra Riedlová a Kateřina Mendlová-Horáčková z Pohádkového divadla zahrály Zimní pohádku. Pro děti a hosty pak bylo připraveno pohoštění.

Druhá část vánočního setkání se odehrála na prostranství před vchodem do komplexu Beringie, kam chovatelé přivedli lamy a poníky. Za dětmi přišel Mikuláš, Anděl a Čert a obdarovali je dárečky. Děti přinesly zvířátkům dárek, koš plný ovoce a zeleniny, a poté samy čtvernohé přátele nakrmily. Vánoční besídku uzavřelo společné foto a Mikuláš, který se s dětmi rozloučil zazvoněním zvonečku a přáním krásných Vánoc a šťastného nového roku 2018.

Děti s rodiči i lékařským personálem do zoo velmi rády jezdí, pobyt mezi zvířaty na ně blahodárně působí a všechny zúčastněné alespoň na chvíli vytrhne z každodenních starostí. Přestože je organizace návštěvy těžce nemocných dětí velmi náročná, stojí za to v úsilí pokračovat a pomáhat těm, kteří pomoc potřebují.

Obrovský dík patří také Mgr. Aleši Jaroškovi a Mgr. Pavlu Petrovi z cestovní kanceláře Al & Pa, kteří od roku 2005 vozí děti sponzorsky autobusem z nemocnice do Zoo Brno, kde je pak rovněž vozí po areálu zahrady.

Od roku 1998 proběhlo v Zoo Brno 93 návštěv pacientů dětské onkologie, kteří také podnikli patnáct výletů do jiných zoo. Všech těchto akcí se za uvedenou dobu účastnilo 1 623 dětí v doprovodu 1 391 dospělých (příbuzných či zdravotnického personálu). V roce 2017 se návštěvy pacientů dětské onkologie v Zoo Brno uskutečnily tři (17. 5., 26. 9. a 5. 12) a účastnilo se jich 72 dětí v doprovodu 60 dospělých.

Mateřská škola speciální, Základní škola speciální a Praktická škola Elpis, Fr. Skaunicové 17, Brno

Od počátku školního roku 2004/05 spolupracuje Zoo Brno se státní Speciální školou pro žáky s více vadami Elpis v Brně-Žideňicích. V tomto zařízení se nacházejí dvě třídy mateřské školy speciální a šest tříd základní školy speciální, ve kterých se vzdělávají děti mentálně a tělesně postižené, děti s Downovým syndromem a děti s autistickými rysy. Pracovnice úseku Zuzana Sommerová jezdí jedenkrát měsíčně do Elpisu s kontaktními zvířátky ze Stanice mladých přírodovědců, s nimiž pak děti pozvolně seznamuje. Do Elpisu příležitostně přijíždí i další pracovnice úseku Mgr. Jana Galová s papouškem druhu ara ararauna, známým pod jménem Eda, kterého děti milují. Prostřednictvím zvířat lze pozitivně ovlivnit prožitky a chování zejména mentálně či tělesně postižených dětí. U všech dětí se postupně daří vytvářet emotivní vztah ke zvířatům, v jejich přítomnosti děti projevují kladné emoce – radost, úsměv apod. Cílem návštěv zoopedagogů s kontaktními zvířaty do speciální školy je vypěstovat bližší vztah ke zvířatům, který u postižených dětí pro-

Stanice zájmových činností

TEnvironmental Education Centre

jeví uvolněním svalového napětí (bez cizí pomoci narovnají prsty na rukou), navázáním verbální i neverbální komunikace a udržením očního kontaktu. Takové děti plní jednoduché pokyny, nemluví ve třetí osobě, nešeptají, tvoří jednoduché věty a mizí u nich mimovolní pohyby. Postupně mizí i strach ze zvířete, které si berou na klín, pochovají a pohladí. Na dětech je pak vidět, že se na zvířátka ze zoo velmi těší.

V roce 2017 proběhlo sedm návštěv pracovníků zoo ve speciální škole Elpis.

Domov pro osoby se zdravotním postižením Srdíčko, centrum sociálních služeb, Šelepova 5, Brno

Do Stanice mladých přírodovědců v areálu Zoo Brno dojíždí skupina 6 až 8 klientů Srdíčka, trpících pohybovým, mentálním nebo kombinovaným postižením, někteří z nich jsou nevidomí. Ve stanici se klienti usadí v místnosti kolem stolu a postupně se seznamují s kontaktními zvířaty – králíky, morčaty, křečky, skunkem, ježky bělobřichými, fretkou, užovkou červenou a dalšími. Také u těchto klientů se snažíme odstranit ostych ze zvířat. Pomocí dotýkání se zvířat navozujeme kladné emoce a uvolňujeme svalový tonus rukou. Během teplejšího období roku tyto děti absolvují projížďky elektrovozíkem po areálu zoo s výkladem o chovaných zvířatech. Pro některé z dětí s lehkým a středně těžkým stupněm mentálního postižení a s přidruženým kombinovaným postižením je jízda po zoo mimořádným zážitkem.

Klienti Domova Srdíčko v roce 2017 navštívili zoo devětkrát.

Sdružení Veleta, denní stacionář, Libušina tř. 13, Brno

V roce 2013 se podařilo navázat na dřívější spolupráci se Sdružením Veleta v Brně-Kohoutovicích. Jedná se o domov pro osoby od 18 let se zdravotním, zejména kombinovaným postižením. Skupina 10 až 15 klientů dochází na exkurze po zoologické zahradě.

Klienti Sdružení Veleta v roce 2017 navštívili zoo osmkrát.

Služby sociální péče Tereza, domov pro osoby se zdravotním postižením, Terezy Novákové 62a, Brno

V roce 2013 se také podařilo navázat na dřívější spolupráci s Domovem Tereza, který poskytuje služby – sociální, ambulantní, pobytové a odlehčovací – osobám od 7 do 40 let, které mají sníženou soběstačnost z důvodu zdravotního postižení a jejichž situace vyžaduje pravidelnou pomoc jiné fyzické osoby. Do Stanice mladých přírodovědců v areálu Zoo Brno dojíždí ze stacionáře skupina 4 až 5 klientů trpících pohybovým, mentálním nebo kombinovaným postižením. Ve stanici se klienti usadí v místnosti kolem stolu a postupně se seznamují s kontaktními zvířaty.

Klienti Domova Tereza v roce 2017 navštívili zoo dvakrát.

TyfloCentrum, Chaloupkova 3, Brno

Pro 30 klientů tohoto centra pro slabozraké a nevidomé jsme v roce 2017 připravili dvě exkurze po zoo.

Domovy pro seniory a kluby seniorů

Naše zoo v roce 2005 navázala spolupráci s některými brněnskými domovy seniorů a v roce 2017 i s kluby seniorů. Spolupráce spočívá v návštěvách pracovníků úseku v domovech pro seniory, ale i v exkurzích seniorů do zoo. Pravidelně spolupracujeme s Domovem pro seniory na Mikuláškově náměstí, jehož klienti si adoptovali papouška Edu, na něhož finančně přispívají. Do tohoto domova vyjíždíme na přátelské besedy s kontaktními zvířaty – králíky, morčaty, ježky, fretkou Žofkou a samozřejmě také s papouškem Edou. Seniori zhlédnou filmový dokument o zvířatech a poté pobesedujeme o novinkách v zoo. Následuje oblíbené hlazení zvířátek.

V roce 2017 proběhly dvě akce: 24. 2. návštěva v domově seniorů na Mikuláškově nám. a 12. 4. návštěva seniorů z tohoto domova v zoo.

Stanice zájmových činností

TEnvironmental Education Centre

Středisko ekologické výchovy (SEV) Hlídka

Pracovníci Střediska ekologické výchovy Hlídka zaslvětili rok 2017 především plnění zásad stěžejního dokumentu Následný plán činnosti. Středisko volného času, které má statut školského zařízení, rozhodně musí dbát na rozvíjení pravidelných zájmových aktivit.

Dva nové přírodovědné kroužky – Pokustón a Tygřiči – vznikly v září. Lektorky střediska tyto kroužky vedou v areálu zoo. V prvně jmenovaném kroužku děti provádějí veselé pokusy z oblasti chemie, biologie a dalších vědních oborů. Rovněž v září vznikl, jako nový kroužek, cestovatelský klub Vlaštovka. Jedenkrát za měsíc klub vyráží s jeho dětskými členy z Hlídky do bližšího i vzdálenějšího okolí Brna za poznáním ekofaremu, center ekologické výchovy, národních parků i partnerských zoologických zahrad. Úspěšně přitom spolupracuje se členy Sítě středisek ekologické výchovy Pavučina a s Dopravním podnikem města Brna. Ten poskytuje Vlaštovce nový krásný autobus s hodným panem řidičem, který je vůči přepravované drobtině velice ohleduplný.

Všichni pracovníci střediska se snaží uvést Hlídku do povědomí široké veřejnosti. Za nejúčinnější reklamu považují to, že všechny programy, akce, kroužky, dílničky a tábory mají vždy velmi kvalitně připravené. Jejich spokojení účastníci pak podají dobrou zprávu přátelům a známým a příště přivedou další kamarády.

Výukové programy

V oblasti vzdělávání se Středisko ekologické výchovy Hlídka během roku 2017 zaměřilo zejména na ekologické a přírodovědné výukové programy pro mateřské školy a první stupeň základních škol. Úplná nabídka se nachází na pravidelně aktualizovaném webu střediska. Na všechny mateřské a základní školy z Brna a blízkého okolí jsme zaslali brožurku nabízející přehled jednodenních výukových programů a informaci o celoročním projektu ekologického vzdělávání školních kolektivů. Jednodušší varianta výukových programů probíhá v tzv. mateřském centru střediska, které navštěvují matky s nejmenšími dětmi.

Ekologické výukové programy, organizované Střediskem ekologické výchovy Hlídka, jsou výchovně vzdělávací akce, jejímž smyslem je obohatit vzdělávání v mateřských školách a na 1. stupni základních škol o ekologický a environmentální rozměr. Během roku 2017 absolvovalo některý z nabízených programů 2 196 dětí. Programy probíhají zpravidla v prostorách střediska, v přilehlém parku Špilberk, popřípadě v Zoo Brno.

V zoo proběhl v roce 2017 nejčastěji (13×) program s názvem Kdo má všech pět pohromadě, jen o jednu replízu měl v zoo méně program Jak to chodí u zvířátek. V jarních měsících byl na Hlídce největší zájem o programy Jaro a tradice a Jarní probouzení. Podzim se nesl v duchu programů Jak si král Kaštánek zasloužil princeznu Duběnku či Podzimní barvičky. Závěru roku dominoval program Vánoce očima dětí (uskutečnil se 16×).

Některé z dvaceti výukových programů, nabízených ve Středisku ekologické výchovy Hlídka, se vážou k ročnímu období. Například podzimní program Jak si král Kaštánek zasloužil princeznu Duběnku, který má přímo poetický scénář utočící na všechny smysly: Podzimní vítr se vaří v barevném padáku z voňavých přísad, jako jsou například podzimní plody a květy či spadané listy. Vše se okoření špetkou skořice a řádně zamíchá. / „The autumn wind is “cooked” with a colourful array of fragrant ingredients such as fallen leaves, autumn fruits, and flowers. Everything is sprinkled with a pinch of cinnamon and well mixed.” So it is a poetic scenario for the autumn tutorial it offers the Hlídka Ecological Education Centre.

Přehled počtu výukových programů vedených lektorkami SEV Hlídka

okruh	počet akcí	počet účastníků
mateřské centrum		1 146
jednodenní výukové programy v areálu SEV Hlídka	88	1 700
jednodenní výukové programy v areálu Zoo Brno	25	496

Mateřské centrum

Středisko ekologické výchovy zaznamenalo v roce 2017 výrazný nárůst návštěvnosti jeho mateřského centra. V roce 2016 je navštívilo 441 dětí v doprovodu rodičů a v roce 2017 to již bylo 1 146 dětí. Mateřské centrum se nachází v prostorné vstupní hale střediska a od 10 do 12 hod. tam probíhá výukový program upravený tak, aby byl pochopitelný i pro nejmenší děti. Věříme, že i velmi malé děti se mohou ekologicky vzdělávat.

K výukovému programu Jaro a tradice patří i vynášení Morany. Slovanský rituál představuje konec nadvlády bohyně smrti. / Spring and Traditions is another educational programme, and includes carrying an effigy of Morana to be destroyed. This Slavic ritual represents the end of the dominance of the death goddess.

Přehled návštěvnosti mateřského centra v jednotlivých měsících

měsíc	leden	únor	březen	duben	květen	červen
počet návštěvníků	156	128	122	106	60	49
měsíc	červenec	srpen	září	říjen	listopad	prosinec
počet návštěvníků	43	40	70	71	197	104

Jak vyplývá z uvedené tabulky, návštěvnost mateřského centra v průměru neustále stoupá. Určitý pokles je možné pozorovat v létě, kdy se rodiče s dětmi zdržují raději venku, nebo odjíždějí na dovolenou mimo Brno.

Dnes má již mateřské centrum stálou klientelu, která se neustále rozšiřuje. V roce 2017 jsme zaznamenali novou skutečnost: maminky s dětmi se zde setkávají i za účelem malých oslav, např. v předvánočním čase si vyměňovaly vánoční dárky a dělaly ochutnávku cukroví. Návštěvníci velmi kladně hodnotí vybavenost mateřského centra hračkami a didaktickými pomůckami a

rovněž chválí příjemné zázemí a vstřícný přístup zaměstnanců střediska.

Mimoškolní výchova

Ve Středisku ekologické výchovy Hlídka pracovalo ve školním roce 2016/17 devět zájmových kroužků tří typů: pro batolata, pro děti z mateřských škol a pro žáky prvního stupně základních škol. V prvním pololetí šlo o tvoření maminek s dětmi, keramický a přírodovědný kroužek pod vedením Moniky Chudárkové, cvičení pro maminky s dětmi vedla Vladimíra Dolejšová. Ve druhém

Stanice zájmových činností

TEnvironmental Education Centre

pololetí vznikly nové kroužky: Sedmíkráska (tvoření s dětmi), Pokustůn (zábavné experimenty), Ježečci (veselá a hravá cvičení maminek s dětmi) a Vlaštovka (cestovatelský klub).

Hrátky s přírodou I. a II.

Kroužek Hrátky s přírodou byl určen maminkám s dětmi předškolního věku. Cvičení probíhalo v pěkně vybavené tělocvičně v budově Hlídky. Ve 2. pololetí se cvičilo ve dvou skupinách – první byla určena mladším a druhá starším dětem. Cvičení začíná písničkou s použitím Orfovyých nástrojů, následují říkanky s pohybem, pohybové hry a nácvik nových cvičebních prvků. Dále děti čekají různé úkoly, které souvisejí s životem zvířátek, jako je napodobování zvířecího pohybu, přenášení „potravy“, překonávání překážek, opičí dráha. Nakonec přichází zklidnění, někdy doprovázené pohádkou o zvířátcích. Ve druhém pololetí navštěvovalo kroužek 15 dětí ve dvou skupinách, v první bylo sedm dětí, v druhé osm. Vzhledem k rozměrům cvičební místnosti nelze mít v kroužku více než deset dětí i s jejich maminkami.

Ježečci

Kroužek Hrátky s přírodou jsme přejmenovali na Ježečci. Otevřeli jsme ho na začátku školního roku 2017/2018, z kapacitních důvodů funguje pouze jedna skupina. Kroužek navštěvuje deset dětí předškolního věku i s maminkami.

Cvičení se podobá tomu, jaké probíhalo v kroužku Hrátky s přírodou. Na úvod hodiny probouzíme písničkami plyšovou loutku Ježečka, který nás s ostatními plyšovými zvířátky provází celým cvičením. Na závěr se s dětmi loutka zase rozloučí. Při hrách a motorických cvičeních používáme často přírodniny, jako jsou ořechy, kaštiny, žaludy a kameny, dětem tak poskytujeme bližší kontakt s přírodou.

Tvoření z přírodnin

Kroužek probíhal ve školním roce 2016/2017 ve výukové místnosti SEV Hlídky, navštěvovalo jej sedm děvčat ve věku předškolním a mladším školním. Náplní kroužku byly různé rukodělné činnosti, nejvíce však tvorba z keramické hlíny – přesněji tvorba z plátu, modelová-

ní, lepení, glazování. Pod vedením lektorky děti vyráběly různé miski, ozdobné kachlíky, sošky či hrnky. Dalšími výtvarnými technikami, se kterými se děti seznámily, byly malba na sklo, na hedvábí, přírodní květinové vazby, vyřezávání dýní, quilling. Nechyběly oblíbené veselá a zdravé svačinky.

Přírodovědný kroužek Liščata

Schůzky kroužku probíhaly během školního roku 2016/2017 v prostorách SEV Hlídky a v přilehlém parku Špilberk, několik schůzek se uskutečnilo v areálu Zoo Brno. Ve 2. pololetí kroužek navštěvovalo 11 dětí předškolního a mladšího školního věku. Smyslem práce v kroužku bylo přiblížit dětem hravou formou přírodu, která je obklopuje, umožnit jim vyzkoušet si různé druhy pozorování – jako například lupou, dalekohledem, mikroskopem, vysvětlit a ukázat si vztahy mezi organismy a seznámit děti s rostlinami, živočichy a neživou přírodou kolem nás. Nechyběly pohybové hry a výroba různých artefaktů z přírodnin.

Přírodovědný kroužek Tygřici

Schůzky tohoto kroužku probíhají v areálu Zoo Brno a dochází na ně 14 dětí mladšího školního a předškolního věku. Kroužek, otevřený v září 2017, děti blíže seznamuje s našimi a cizokrajnými druhy živočichů, s jejich etologií a ekologií. Učí děti pozorovat dalekohledem, lupou. Seznamuje s pobytovými znaky, rozvíjí dovednosti důležité pro pobyt v přírodě. Přibližuje dětem práci chovatelů a po domluvě s nimi mají děti možnost poznat některé živočichy zblízka i v jejich zázemí. Během schůzek nechybí různé pohybové hry a zábavné kvízy. Kroužek rozvíjí kladný vztah dětí ke zvířatům a k přírodě vůbec a objasňuje dětem odpovědnost člověka za životní prostředí.

Rukodělný kroužek Sedmíkráska

Na Tvoření z přírodnin navázal kroužek Sedmíkráska. Působit začal v 2. pololetí 2017/2018. Navštěvuje ho devět děvčat mladšího školního a předškolního věku. Kroužek se snaží rozvíjet kreativitu, výtvarné citění a fantazii. Seznamuje s různými výtvarnými technikami, rozvíjí jemnou motoriku a přibližuje tradice a historii některých řemesel a výtvarných technik. Děti se tu seznámí s keramickou tvorbou i s technikami

Stanice zájmových činností

TEnvironmental Education Centre

malování na textil, tkaní, plstění, tvoření z korálků, výrobou svíček a mýdel, tvorbou vánočních či velikonočních dekorací a spoustou dalších.

Přírodovědný kroužek Pokustón

Přírodovědný kroužek Pokustón je nový kroužek, který odstartoval v září 2017. Do kroužku se přihlásilo pět dětí, dva kluci a tři děvčata. Jedno pololetí má celkem 17. lekcí.

Kroužek je zaměřen na děti předškolního a mladšího školního věku a probíhá v prostorách SEV Hlídka. Činnost kroužku je zaměřena na oblast fyziky, chemie, biologie a astronomie. Děti si v kroužku zábavnou formou osvojí jak teoretické, tak především praktické vědomosti. Pracují s nejrůznějšími materiály, chemickými laboratorními pomůckami, i s mikroskopem. Pod vedením lektora provádějí nejrůznější pokusy a tvoří zajímavé výrobky, které si mohou odnést domů.

Cestovatelský klub Vlaštovka

Tento zájmový kroužek nabízí jedenkrát měsíčně (vždy o víkendu) celodenní výlet za poznáním ekofaremu, center ekologické výchovy, národních parků, zoologických zahrad a dalších zajímavých míst. Dětem přitom rovněž přiblížíme přírodní, kulturní i historické bohatství naší země i některých částí sousedního Rakouska. O Vlaštovku je velký zájem, v současnosti již má 33 členů. Od září do prosince se uskutečnily čtyři výlety, a to do Zeměráje, což je zážitkový park u obce Kovářov na Písecku, dále jsme navštívili Archeoskanzen

a Botanickou a sladkovodní expozici Živá voda v Modré na Uherskohradištsku, v listopadu jsme byli ve Středisku ekologické výchovy Chaloupky a na ekofarmě Zašovice na Třebíčsku a v prosinci jsme zavítali do Zoo Schönbrunn a prohlédli si předvánoční Vídeň.

Osvětové akce

Osvětových akcí pro veřejnost jsme v roce 2017 uspořádali 72, z toho 51 akcí se uskutečnilo v našem středisku, 21 akcí v zoo. K nejlépe hodnoceným patřily Černá hodinka, Smoothie pro zdraví, Co dělají zvířátka v zimě, Fair trade a zdravá výživa, Zdravé grilování, Příjezd Krále Karla IV a Zemědělství a tradice. S velkým ohlasem se setkávají akce pořádané v adventním čase, kdy na Hlídce zhotovujeme adventní věnce nebo pečeme vánočky. Akce pořádané v areálu Zoo Brno přispívají k obohacení zážitku z návštěvy zoologické zahrady a přispívají také k většímu zviditelnění střediska ekologické výchovy.

Školní ekologický projekt

Projekt půlročního výukového programu, který se zabývá ekologickým hospodařením, jsme nazvali U nás doma a začali ho uskutečňovat ve školním roce 2016/17, kdy se do něj přihlásily dvě mateřské školy (MŠ Labská a MŠ Řezáčova) a jedna základní škola (ZŠ Rosice). Ve školním roce 2017/2018 se do projektu zapojily dvě mateřské školy (MŠ Rosice a MŠ Kachlíkova).

Školní ekologický projekt 2016/17

škola	počet tříd	počet žáků
ZŠ Rosice	3 první ročníky	75
MŠ Řezáčova	4	89
MŠ Labská	3	84
Celkem	10	248

Stanice zájmových činností

TEnvironmental Education Centre

Školní ekologický projekt 2017/18

škola	počet tříd	počet žáků
MŠ Rosice	3	66
MŠ Kachlíkova	2	28
Celkem	5	94

Během pololetí se uskutečnila čtyři setkání probíhající formou zábavných her a dalších tvořivých aktivit. Na prvním setkání, které se koná v našem středisku, se děti dozvědí základní informace o žížalách kalifornských a o kompostéru. Naučí se žížaly správně krmit a pochopí, jak nám mohou být dobře krmené žížaly prospěšné. Hlavní náplní druhého setkání, rovněž na Hlídce, je přesazování předpěstovaných sazeniček rajčat do samozavlažovací květináčku, který si děti samy vyrobí z

PET lahví. Třetí setkání se koná na školní zahradě, kde si děti zasadí semínka zeleniny, a pak se rozloučíme zábavným opakováním celého programu. Poslední, čtvrtá schůzka se koná v Zoo Brno.

Cílem projektu je probudit zájem dětí o životní prostředí a seznámit je s problematikou nakládání s odpady, s recyklací a s kompostováním.

Na osvětově zábavné akci Lesní zvířata, kterou v zoo uspořádaly pracovnice Střediska ekologické výchovy Hlídka, se děti mj. dozvěděly, že rohy jsou duté a nosí je turovití sudokopytníci. / At the "Forest Animals" educational entertainment event organized at the zoo by the Hlídka Environmental Education Centre staff, the children learned, among other things, that horns are hollow and are typical of cloven-hoofed bovine animals.

Světový den pro fair trade připomněla i Zoo Brno, když ve Středisku ekologické výchovy Hlídka uspořádala happening nazvaný Férová snídaně. / The Brno Zoo commemorated the World Fair Day in 2017, when it organized an event entitled „Fair Breakfast“ at the Hlídka Environmental Education Centre. Photo by Milan Okrajek

Stanice zájmových činností

TEnvironmental Education Centre

Příměstské tábory

Během července a srpna se na SEV Hlídku uskutečnilo sedm turnusů příměstských táborů za účasti 158 dětí. Turnusy probíhaly vždy od pondělí do pátku, od 8 do 17 hodin. Na každý den jsme dětem předem připravili pestrý program. V pondělí, po vzájemném seznámení, účastníci tábora navštívili hrad Špilberk, kde absolvovali výukový program Krysáci, hravou formou zaměřený na recyklaci, třídění odpadu a odpadové hospodářství. Úterý a středu trávili táborníci v Zoo Brno, kde měli připravenou speciální prohlídku, při níž se dostali i do chovatelského zázemí. Ve čtvrtek odjížděli na výlet do Zoo Zlín a v pátek navštívili Hvězdárnu a planetárium Brno. Kromě tohoto programu jsme měli stále nachystané tvořivé dílny, různé hry či soutěže a děti po celý týden provázela celotáborová hra Objevujeme nové druhy. Vyvrcholila v pátek, kdy jsme v barokní chodbě pod budovou Hlídky objevili dosud neznámého živočicha, masakariho skládkového.

Počty dětí v jednotlivých turnusech:

1. turnus (10.–14. 7.): 22 dětí
2. turnus (17.–21. 7.): 24 dětí
3. turnus (24.–28. 7.): 21 dětí
4. turnus (31.7.–4. 8.): 21 dětí
5. turnus (7.–11. 8.): 23 dětí
6. turnus (14.–18. 8.): 23 dětí
7. turnus (21.–25. 8.): 24 dětí

Výstavy, přednášky a semináře

Ve Středisku ekologické výchovy Hlídky se v průběhu roku 2017 uskutečnily tyto čtyři výstavy:

• Fair Trade – Plné ruce práce

Výstava na stromech, která se každoročně koná v parcích po celé České republice, v roce 2015 přiblížila životní podmínky pěstitelů kávy. Snažila se naznačit, kolik práce se skrývá za naším šálkem kávy a jaké dopady na životy pěstitelů má zapojení do systému Fair Trade. Předpokladem důstojného života pěstitelů kávy po celém světě je spravedlivá odměna za surovou kávu. Na SEV Hlídky jsme chtěli toto stále aktuální téma připomenout, proto jsme výstavu, publikovanou už v roce 2015, použili i nyní, ale tentokrát ji umístili v interiéru.

K největším prázdninovým zážitkům patří setkání s tapírem jihoamerickým přímo v jeho výběhu v Zoo Brno. Tohoto pralesního lichokopytníka chovají někteří lidé v Jižní Americe jako domácí zvíře a v Zoo Brno si jej mohou nakrmit a pohladit jak děti z příměstského tábora pořádaného na Hlídky, tak i z turnusů probíhajících přímo v zahradě. / The most exciting holiday experience was a meeting with the South American tapir right in its run at Brno Zoo. This forest perissodactyla is kept by some people in South America as a domestic animal, and in Brno Zoo it can be fed and caressed by the children attending the camp held at Hlídky, and also by those on tours that take place in the zoo.

Hlava záhadného zvířete masakari skládkového, objeveného ve sklepení budovy Hlídky v poslední den prázdninového turnusu (šlo o atrapu vyrobenou pracovníky střediska). / The head of the mysterious animal, "masakari landfill," which is discovered in the cellars of the Hlídky building. (It is actually a dummy made by the Centre's staff.)

Stanice zájmových činností

TEnvironmental Education Centre

• Záchraná stanice Jinačovice – Jak pomáhat zvířatům

Množství zvířat se ocitá v nouzi v důsledku stále se rozvíjející civilizace. Výstava byla zaměřena na pomoc zvířatům v nouzi a nabádala, jak postupovat při nálezu zvířete.

• Ovzduší nemá hranice

Výstava vznikla ve spolupráci Magistrátu města Brna a Českého hydrometeorologického ústavu. Zobrazovala prachové částice z ovzduší brněnských ulic přiblížené skenovacím elektronovým mikroskopem.

• Fair trade – Výstava na stromech Příběh banánu

Výstava na stromech je celorepublikový happening, který upozorňuje na ožehavá témata naší každodenní spotřeby. V roce 2017 proběhla v parcích po celé České republice, SEV Hlídka ji instalovala od 7. do 14. října v nedalekém parku pod hradem Špilberkem. Nesla název Příběh banánu a na 14 panelech přiblížila osudy panamských a kostarických zemědělců. Upozorňovala na jejich těžkou a nedostatečně odměňovanou práci, na absenci sociálních jistot, jako je zdravotní a důchodové pojištění, a na zneužívání dětské práce. Poukazovala na politiku nadnárodních řetězců, které ovládají obchod s banány a v konkurenčním boji stlačují výkupní ceny na úkor pěstitelů, jejichž výdělek pak nepokryje ani základní životní potřeby. Banány, které se k nám dovážejí přes půl světa, jsou pak levnější než domácí ovoce. Diskutabilní dosud zůstává role nás spotřebitelů, protože při nákupu zohledňujeme pouze nízkou cenu a nepátráme, odkud zboží pochází. Jak výstava naznačovala, cestou ze slepé uličky by mohl být rozvoj certifikace, tedy označování zboží symbolem spravedlivého obchodu Fair-Trade.

Podíl na akcích partnerů

V této oblasti se uskutečnily dvě akce (Den Země na Kraví hoře a Dobrý den v Bystrci), kterých se účastnilo 4 134 návštěvníků.

Den Země

S dalšími ekologickými organizacemi jsme se 22. dubna zapojili do oslav Dne Země. Na Kraví hoře v Brně jsme připravili stanoviště, kde jsme se zabývali tématem Půda, a zejména tím, co v půdě žije. Velký zájem byl o tzv. vermikompostér, vhodný i do bytu. Veřejnost, především děti a jejich rodiče, jsme seznámili se zásadami kompostování a zábavnou formou jsme informovali o různých zajímavostech týkajících se půdy. Také jsme z ruliček toaletního papíru vyráběli nejdelší žížalu na světě. Říká se tomu recyklohraní...

Dobrý den v Bystrci

Ragbyové hřiště v Bystrci ožilo v sobotu 20. května od 14 do 17 hod. nejrůznějšími aktivitami pro děti i jejich rodiče. Na našem stanovišti se děti poučily o životě žížal, měly možnost pohladit si některé z kontaktních zvířat (fretku, skunka, užovku nebo ježka). Organizovali jsme také Sousedské hry pro dospělé.

Mgr. Jana Kratochvílová,
vedoucí stanice zájmových činností

Stanice zájmových činností

Environmental Education Centre

SUMMARY: The Environmental Education Centre (formerly, the Educational Section) develops its activities in two teams and two workplaces: either directly in the zoo or in the Centre of Ecological Education, which is outside the zoo (in the centre of the city, in the historic 'Hlídka 4' building in the park under Špilberk Castle).

The main focus of the work of the educational staff is to organise teaching programs. At the zoo, these programs as well as excursions to the zoological expositions are offered to children from kindergartens, elementary school pupils and secondary school and college students. In the Centre of Environmental Education, the programs are focused mainly on preschool children and primary school children.

The work of educators also covers the area of extra-curricular education. At both workplaces, in the zoo and in the 'Hlídka' centre, we organize holiday suburban camps for children from Brno and neighbouring towns, and both workplaces are regularly visited by children from various interest groups. For school teams, we organize a competition focusing on biological disciplines several times a year, and we organize one-day educational events for the general public. The educational staff also visits a variety of special institutes such as social care homes and senior citizens' homes with contact animals or they invite these groups to visit the zoo.

The task of the educators is also to promote, justify and disseminate the ideas of conservation campaigns regularly announced by the European Association of Zoos and Aquariums (EAZA) or the World Association of Zoos and Aquariums (WAZA).

Obchodně ekonomický úsek

Marketing Department

Obchodně ekonomický úsek byl v roce 2016 organizačně rozdělen na útvar ekonomický, útvar služeb veřejnosti a útvar občerstvení. Samostatně na úseku pracovali specialista pro marketing, obchodník a správce veřejných a obchodních zakázek.

Ekonomický útvar

Hospodaření zahrady skončilo v roce 2017 zlepšeným hospodářským výsledkem ve výši 110 612,71 Kč.

Návštěvnost (počet osob)

Počet návštěvníků celkem 308 112

Členění návštěvnosti podle jednotlivých skupin

skupina	počet osob
dospělí, senioři	168 897
děti, studující	139 215
celkem	308 112

Výnosy

Celkové výnosy činily v roce 2017 100 401 919,87 Kč

Členění hlavních výnosových položek

Příspěvek zřizovatele	56 693 000,00 Kč
Účelová dotace MŽP v rámci programu „Příspěvek zoologickým zahradám“ v roce 2017	1 137 599,00 Kč
Dotace od Úřadu práce Brno-město	2 544 343,00 Kč
Dotace z MŠMT – školské zařízení	1 018 921,84 Kč
Rozpuštění dotací na stavby	1 115 379,80 Kč
Výnosy za vlastní výkony a zboží	34 678 365,96 Kč

Obchodně ekonomický úsek

Marketing Department

Výnosy za vlastní výkony a zboží	34 678 365,96 Kč
- z toho:	
tržby ze vstupného zoo	23 796 969,65 Kč
foto, video	2 120,00 Kč
poníci	184 040,00 Kč
psi	192 150,00 Kč
vláček	830 040,00 Kč
trampolíny	158 061,00 Kč
nájmy	2 019 388,67 Kč
prodej zboží (upomínkové předměty, občerstvení)	6 242 496,92 Kč
ostatní	1 007 419,72 Kč
tržby za vstupné SEV Hlídka 4	245 680,00 Kč

Ostatní výnosy	3 214 310,27 Kč
- z toho:	
- tábory v zoo	865 105,60 Kč
- reklama	569 698,31 Kč
- příspěvky SMP	59 000,00 Kč
- úroky	5 564,89 Kč
- plnění od pojišťovny	126 407,06 Kč
- tržby z prodeje zvířat	91 797,81 Kč
- tržby z prodeje dopravních prostředků	49 500,00 Kč
- kurzové zisky	280,19 Kč
- čerpání fondů	1 211 743,85 Kč
- ostatní	235 212,56 Kč

Obchodně ekonomický úsek

Marketing Department

Náklady	
Náklady činily v roce 2017 celkem	100 291 307,16 Kč
Členění hlavních nákladových položek	
Spotřeba materiálu	9 912 267,75 Kč
z toho:	
- krmivo	4 769 724,61 Kč
- veterinární léky a materiál	310 878,00 Kč
- osivo, hnojivo, květiny	246 806,97 Kč
- technický materiál	790 821,37 Kč
- propagační materiál	143 954,32 Kč
- nákupní cena zvířat	301 391,92 Kč
- pohonné hmoty	437 291,26 Kč
- kancelářské potřeby	257 616,63 Kč
- repre oděvy	
- dotace MŽP	
- ostatní	2 135 981,58 Kč
Spotřeba energie	4 472 546,42 Kč
Nákupní cena prodaného zboží	3 382 147,08 Kč
Aktivace oběžného majetku	- 242 475,00 Kč
Změna stavu zásob vlastní výroby	332 436,44 Kč
Opravy a udržování	8 713 894,37 Kč
Cestovné	1 803 585,31 Kč
Náklady na reprezentaci	55 771,69 Kč
Ostatní služby	9 498 708,95 Kč
Mzdové náklady	33 552 832,00 Kč
Zákonné sociální pojištění	11 125 927,00 Kč
Jiné sociální pojištění	183 004,00 Kč
Zákonné sociální náklady	1 441 270,49 Kč
Jiné daně a poplatky	88 869,30 Kč
Ostatní náklady z činnosti	1 204 324,05 Kč
Odpisy DHM a DNM	11 287 482,06 Kč
Opravné položky	6 103,60 Kč
Náklady z DDHM	3 377 486,38 Kč
Kurzové ztráty	48 296,27 Kč
Manka a škody	46 829,00 Kč

Obchodně ekonomický úsek

Marketing Department

Největší část výnosů – 56,47 % – tvořil příspěvek na provoz od zřizovatele, tj. Statutárního města Brna. Výnosy za vlastní výkony a zboží představovaly 34,54 %, ostatní výnosy 3,20 % z celkových výnosů. V případě účelové dotace od ministerstva životního prostředí to bylo 1,13 % a příspěvek Úřadu práce Brno-město činil 2,53 % výnosů.

Na finančních darech adoptivních rodičů a sponzorů zoo získala 1 292 779,90 Kč, veřejná sbírka formou DMS na „Pomoc chovu a záchraně ohrožených druhů zvířat v Zoo Brno“ vynesla 17 330,00 Kč, veřejná sbírka Kura Kura – želvy v ohrožení vynesla 126 998,10 Kč, veřejná sbírka Jeřáb mandžurský vynesla 11 050,00 Kč a veřejná sbírka Orel kamčatský vynesla 11 860,00 Kč. V roce 2017 jsme získali dotace od zřizovatele ve výši 56 693 000,00 Kč. Kromě toho jsme získali účelové dotace od MŽP ČR, dotace od Úřadu práce Brno-město a dotace od MŠMT na provoz školského zařízení. Základní příspěvek byl zvýšen o účelové příspěvky v hodnotě 9 790 000,00 Kč na zajištění oprav komunikací (2 500 000,00 Kč), na údržbu vybudovaných nových expozic + krmení zvířat (800 000,00 Kč), provozování střediska ekologické výchovy (5 100 000,00 Kč), na opravu starších expozic (1 000 000,00 Kč), na nákup firemního oblečení (300 000,00 Kč), na gamifikaci – oživení zoo herními prvky (70 000,00 Kč) a na prevenci kriminality – nízkoprahový klub (20 000 Kč).

Také byl poskytnut příspěvek od zřizovatele ve výši 33 700 000 Kč na likvidaci budov bývalého areálu VUT v Kníničkách (8 000 000 Kč), na vybudování expozice lvů (10 500 000 Kč), na vybudování 2. etapy expozice šimpanzů (10 000 000 Kč), na rekonstrukci oplocení zoo (4 500 000) a na nestavební investiční dotace na elektromobily (700 000 Kč).

V rozpočtovém opatření byl přidělen 1 000 000 Kč na rekonstrukci plynového kotle.

Veřejné zakázky

Výběrových řízení k veřejným zakázkám se během roku 2017 v naší zoo uskutečnilo více než 170. Přibližně polovinu z nich tvořily veřejné zakázky na dodávky zboží (krmení, dopravních prostředků atd.). Na služby a na stavební práce připadlo zhruba po jedné čtvrtině veřejných zakázek.

Největší byla veřejná zakázka na dodavatele stavby nové venkovní expozice šimpanzů, která činila téměř 40 milionů Kč. Objem všech ostatních zakázek dosáhl v součtu předpokládaných hodnot částky skoro 35 milionů Kč., z čehož 45 % byly opět zakázky na dodavatele stavebních prací (Odstranění budov v bývalém areálu VUT Brno v Kníničkách; Oplocení Zoo Brno – úsek 1, část 2 od sloupku č. 167, a úsek 3; Rekonstrukce kotelný správní budovy; Ubikace klokanů, objekt SO 01).

Součet předpokládaných hodnot veřejných zakázek na dodávky zboží byl přibližně 9 milionů Kč. Dle hodnoty pořízeného předmětu mezi největší patřily nákupy krmení pro zvířata – mražené mořské ryby a seno. Další významnou skupinou veřejných zakázek na dodávky byly nákupy dopravních prostředků – elektromobily pro přepravu osob, elektromobil nákladní a žací stroj čelně nesený.

Z veřejných zakázek na služby (v počtu 45 v celkové hodnotě 6 mil. Kč) byly největší: projektová dokumentace ke stavbě služebního vjezdu do zoo s technickým zázemím (cca 1 mil. Kč), technický dozor a koordinace bezpečnosti práce na stavbě výběhu šimpanzů (365 000 Kč) a animace plánovaného vstupního areálu (ve směru od Kníniček) s expozicí Arktida. K nakupovaným službám lze říci, že nejvíce peněz utrácíme za zpracování projektových dokumentací různých stupňů a za technický dozor na stavbách.

Útvar služeb

Změnu ve výběru vstupného jsme zavedli k 1. 3. 2017. Od tohoto data dělíme vstupné na sezonní (březen až říjen) a mimosezonní (listopad až únor). Zároveň jsme zrušili poplatek za použití fotoaparátu a kamery.

V první polovině roku jsme pro naše návštěvníky koupili šest nových dřevěných vozíků na zavazadla, s kterými se jim lépe zdolává terén zoo. Dále bylo nutné provést výměnu plachet v trampolínovém centru, které je v provozu od roku 2008. Zvolili jsme jinou barevnost, takže zájemci mohou využívat trampolíny i při nejvyšších letních teplotách, trampolíny nepohlcují tolik tepla.

V obchodě s upomínkovými předměty U Tygra jsme instalovali nový pokladní systém s možností platby bankovní kartou. Návštěvníci

Obchodně ekonomický úsek

Marketing Department

byli s touto službou velmi spokojeni. Dle předpokladů vedl tento krok k vyšším tržbám. K většímu komfortu návštěvníků jistě přispěly dva automaty na prodej jízdenek do zoovláčku.

Se souhlasem městské rady jsme uzavřeli 16 sezonních nájemních smluv pro zpestření a rozšíření služeb pro návštěvníky. Novinkou byla smlouva na provozování služby v oblasti face paintingu (malování na obličeji) včetně dětské výtvarné dílny a dále smlouva na provozování prodejního automatu na med a výrobky z něho.

Ve velké míře návštěvníci uplatňují při platbě vstupného benefiční poukázky a rodinné či senior pasy. Stále se zvyšuje se podíl plateb za vstupné platební kartou. I v roce 2017 pokračova-

la spolupráce s Dopravním podnikem města Brna při prodeji takzvaných pojízdných vstupenek.

Před vstupními pokladnami jsme ve spolupráci s firmou Elektrowin, a. s., umístili kontejner na celoroční sběr malých vysloužilých elektrospotřebičů. Pokračuje také sběr mobilních telefonů.

Útvar služeb se podílel na akcích pro veřejnost pořádaných v Zoo Brno.

V příštím roce bychom chtěli ke vstupním pokladnám nainstalovat prodejní automat na vstupenky, který by měl pomoci urychlit odbavování příchozích návštěvníků.

PhDr. Miroslav Křivánek,
vedoucí obchodně ekonomického úseku

Návštěvnost v roce 2017: 308 112 osob (včetně SEV Hlídka)

Měsíc s nejvyšší návštěvností: červenec 54 327 osob

Měsíc s nejnižší návštěvností: leden 2 152 osob

Den s nejvyšší návštěvností: 8. květen 4 123 osob

Den s nejnižší návštěvností: 21. listopad 5 osob

Prodej přenosných permanentek: 1 025 ks

Prodej nepřenositelných permanentek: 255 ks

Počet kočárků, které projely branou zoo: 2 549 ks

Počet psích návštěvníků: 4 848

Tržby z prodeje upomínkových předmětů (MC): 4 387 754 Kč (o 15% více než v roce 2016)

SUMMARY: We introduced a change in the admission fees in 1 March 2017. Since then, we have divided tickets into season tickets (March to October) and off-season ones (November to February). At the same time, we cancelled the camera charge. At our souvenir shop, 'U Tygra', we installed a new cash register system with a bank card payment option. Visitors were very satisfied with this service. We also assume that this change has led to higher sales. The two vending machines for the sale of zoo train tickets have certainly made things more convenient for our visitors. With the approval of the city council, we have concluded 16

seasonal rental contracts to diversify and expand services for visitors. A novel addition was a contract for the service of face painting, a children's art workshop and the operation of a vending machine for honey and honey products. To a large extent, visitors pay using coupons and use family or senior discounts when paying the entrance fee. The proportion of payments made using bank cards is increasing. In front of the entrance boxes, in cooperation with Elektrowin, a. s., we placed a container for the year-round collection of small electrical appliances no longer being used. Further, we continue to collect mobile phone.

Seznam adoptivních rodičů a sponzorů

Adoptivní rodiče do 2 000 Kč	
Akrmanová Lenka	žirafa síťovaná
Badalová Eva, Mgr.	želva amboinská
Bazala Vojtěch	želva paprščitá
Bednaříková Kateřina	mýval severní
Bekrová Iva	kaloň plavý
Beranová Veronika	hutie stromová
Black Cat	krkavec velký
Blažkovi Jana a Dita	husička vdovka, pekari bělobradý
Blinková Iveta	surikata
Bošková Martina	psoun prériový
Brabcová Tereza	kosman zakrslý
Burešová Barbora	panda červená
Burian Josef	lachtan medvědí
Burian Radek	medvěd kamčatský
Cizlerovi Markétka, Míša, Petr	andulka papoušek vlnkovaný
Čaňkovi Antonín a Vašek	leguánek měnivý
Čermáková Gabriela	mara stepní
Černotikovi Marcela a Josef	klokánek králikovitý
Dědřalická Erik	vlk arktický
Daňková Dana	krkavec velký
Dvořáčková Dana	leguánek měnivý
EUROBI spol., s.r.o.	ledňák obrovský
Faltýnkovi Gabriela a Vladimír	pavián anubi
Fedr Radek	želva paprščitá
Fišer Josef	levhart cejlonský
Fišerová Jana	čipmank východní
Focke Iva a Tomáš	andulka papoušek vlnkovaný
Fojtikova Anna	vlk hřivnatý
Formánková Naděžda, MUDr.	vlk arktický
Frank Tomáš	leguánek měnivý

Obchodně ekonomický úsek

Marketing Department

Gabryšová Eva	papoušek zpěvavý
Gaillyová Anita	želva uhlířská
Gilbertová Marie	klokánek krysí
Gregorovi Robin a David	bazilišek zelený
Hadačová Sylvie	piraňa rostlinožravá
Hampl Michal	lev konžský
Hassanovi Miroslava a Sherif	orel bělohlavý
Heger Zbyněk	leguán zelený
Hloušková Kateřina	želva pardálí
Holcova rodina	agapornis fischerův
Holubová Barbora	holub zelenokřídlý
Horáková Petra	medvěd lední
Hornák Michal	surikata
Horváthová Andrea	vlk arktický
Hoskovec Lukáš	plameňák růžový
Hrádela Martin	rosnice siná
Hynková Adéla	klokánek králíkovitý
Hyspecká Klára	leskoptev třibarvá
CHAPS SPOL, S. R. O.	psoun prériový
Chatrná Eva	andulka papoušek vlnkovaný
Chrást Miloš	mara stepní
Chrastina Jan	leguán nosorohý
Chvátalová Naděžda	chov zvířat
Jahoda Miroslav	kočka pouštní
Janáček Matouš	karetka novoguinejská
Janáčková Anežka	klokánek králíkovitý
Jarošova Barbora	vlk arktický
Jednota OREL Drnovice	papoušek zpěvavý
Jogínci Happyoga Brno	ara ararauna
Juříková Jana	klokánek králíkovitý
Kapounová Kateřina, Veronika	zvířata v Zoo Brno
Karásková Květoslava	žako šedý žako šedý

Obchodně ekonomický úsek

Marketing Department

Karolovi Veronika a Ladislav	bobr kanadský
Kašíková Ivana	panda červená
Kaufová Věra	kuandu obecný
Klevarová Barbora	šimpanz
Klimošová Andrea	levhart cejlonský
Kočková Štěpánka	lemur kata
Kopřivová Jana	leguán zelený
Kostková Daniela	karetka novoguinejská
Košková Olga	osmák degu
Koutníkovi Jana a Vojtěch	anakonda velká
Krajské ředitelství policie JMK	ara ararauna
Králíková Irena Ida	klokánek králikovitý
Křenová Marie	orel východní
Křivý Michalka a Vojta	kuandu obecný
Kunášová Patrícia	krajta královská
Kuncovi Jiří a Dagmar	surikata
Kunrtová Tereza	kůň převalského
Kupka Martin	vlk arktický
Kupková Jitka	surikata
Kupková Petra	surikata
Kupr David	pásovec štětinatý
Lapešovi	osmák degu
Liptrová Agáta	želva paprščitá
Maďarová Julie	želva pardálí, želva nádherná
Majerčíková Sára	puštík bělavý
Matulová Petra	čipmank východní
Melusinovi Eva a Miroslav	urzon kanadský
Menšíkovi Ilona a Pavel	medvěd lední
Měřínský Radek	páv korunkatý
Michalčíková Daniela	krkavec velký
Mikitová Karolína	páv korunkatý
Moravcovi Adélka a Vojta	ara ararauna ara ararauna
Moravčík Martin	kotul veverovitý

Obchodně ekonomický úsek

Marketing Department

Mrázová Jarmila	lemur kata
MŠ Cihelní	želva nádherná
MŠ STUDÁNKA Kníničky	klokánek králikovitý
Mytiskovi	klokánek králikovitý
Navrátilovi Hanka a Petr	klokánek králikovitý
Nedvěd Vladimír	medvěd kamčatský
Němcovi	osmák degu
Nezvalová Jana	želva nádherná
Novotná Šárka	piraňa rostlinožravá
Odrážka Honzík	plameňák růžový
Orlová Lenka	čipmank východní
Ouještí Jiřínek a Barunka	tygr sumaterský
Pacáková Jana	koza domácí kamerunská
Pacek Vladimír	jespák bojovný
Packovi Bára a Jan	želva nádherná
Pantučková Alena, MUDr.	ara ararauna
Pavlína Trajtělová, Ing.	medvěd kamčatský
Pavlovští Anežk a Honzík	želva amboinská
Pernička Marek	surikata
Perničková Jitka	čipmank východní
Peroutka Ivan	medvěd kamčatský, medvěd lední
Peška Libor	šimpanz
Petřek Lubomír	panda červená, medvěd lední
Plesníková Lucie	surikata
Plochová Vlasta	kočka pouštní
Plšek Pavel	kozorožec sibiřský
Podborský Martin	vlk arktický
Pohanková Dana	želva pardálí
Pokorní Miunka a Matiasek	lev koňský
Posádková Sylva	majna rothschildova
Potěšilovi Monika a Lukáš	lemur kata, tapír jihoamerický
Pražáková Monika	želva uhlířská

Obchodně ekonomický úsek

Marketing Department

Procházková Hana	kočka pouštní
Prokop Tomáš	medvěd lední, krkavec velký
Příbylovi Jaroslava a Bedřich	medvěd lední
PŘÍPRAVKA FC Dosta Bystrc - Kníničky	tygr sumaterský
Randa Jakub	želva uhlířská
Randula Roman	surikata
Raušová Karolína	žirafa síťovaná
Reinhardová Patricie	bazilišek zelený
Rémigy Hervé-William	kaloň plavý
Renata a Dobroslav Koutníkovi	žirafa síťovaná
Richterovi Emma a Jáchym	želva nádherná
Rozehnalová Magda	želva amboinská
Rozsivalová Černá Kristýna	psoun prériový
Růžička Roman	lachtan medvědí
Rychnovská Jolanka	husička vdovka
Řehulková Radmila	kočka pouštní
Řezáčová Alena	raroh velký
Řondíkovi	medvěd kamčatský
Sazimová Lenka	žako šedý
Sedláček Libor	pekari bělobradý
Sedláčková Jana	psoun prériový
Sehnalová Anna	kapybara
Schallenbergová Vendula	kaloň plavý
Silvie Hirtová	rys kanadský
Slováčková Zdeňka	kočka pouštní
Solaříková Simona	želva paprscitá
SONS ČR, z.s., Oblastní odbočka Brno střed	želva paprscitá
Soukup Kvído	ara ararauna
Soukup Osvald	klokánek králikovitý
Soukupová Zdeňka	želva paprscitá
Spolek rodičů dětí - Zelená Boskovice	čipmank východní
Spousta Martin	želva pardálí

Obchodně ekonomický úsek

Marketing Department

Stachová Věra	vlk arktický
Stehlíková Jitka	korovec mexický
Stroblíkovi Elenka, Rudík a Edík	ara ararauna
Strubl Stanislav	tygr sumaterský
Svobodová Eva	rosomák
Svobodová Lenka	leguánek měnivý, korela chocholatá
Sýkorová Helena, JUDr.	žako šedý
Ščeblykin Kirill	kapybara
Ščudla Marek	leguánek měnivý
Šenková Monika	mara stepní
Ševečková Hana, Mgr.	kočka pouštní
Šichová Michaela	levhart cejlonský
Šinoglová Adéla	panda červená
Škamradová Eva	hoko červený
Šnobl František	čipmank východní
Šopek Karel	želva paprscitá
Špátová Zuzana a Petr Šmora	sob polární, medvěd lední, medvěd kamčatský
Špinler Martin	bizon
Špiřík Jakub	medvěd lední
Šváb Karel	ara ararauna
Tabarová Lucie	želva paprscitá
Talafantová Radka	želva amboinská
Tesáčková Ludmila	los evropský
Tomáš Dvořáček, Ing.	papoušek zpěvavý
Tranová Anička	osmák degu
Trčka František	korela chocholatá
Trtík Jiří	margay
Uhlířová Gabriela, Ing., Ph.D.	rosnice siná
Urbánková Barbora	lev kozžský
Ustohal Karel a Vaverková Šárka	leguánek měnivý
Ustohal Zdeněk	puštíček bělavý
Valíček Jiří	panda červená

Obchodně ekonomický úsek

Marketing Department

Válková Lenka	levhart cejlonský
Vargová Lucie	klokánek králikovitý
Vávra Jakub	tygr sumaterský
Veselá Terežka	tygr sumaterský
Veselý Ondřej	krkavec velký
Veterinární ordinace, Viniční 20, Brno	krkavec velký
Vlček Michal	vlk arktický
Voborník Miloš	panda červená
Voborníková Jolana	medvěd kamčatský
Vojáček Kuba	želva paprsčitá
Vyhnalová Libuše	medvěd lední, medvěd kamčatský
Vyskotová Eva	čipmank východní
Walczysko Janis	pásovec kulovitý
Wolf Marek	páv korunkatý
Základní škola Svitavy	papoušek patagonský
Zavadilová Emmička	želva paprsčitá
Zawadová Dorota	kočka pouštní
Zdráhal Zbyněk	mara stepní
Zelníček Pavel	osmák degu
ZŠ a MŠ Vysoké Popovice	želva paprsčitá
ZŠ Černá Hora, p.o. - 3.B	želva nádherná
ZŠ Zbraslav, IV. třída	páv korunkatý
ZŠ Zbraslav, V. třída	želva paprsčitá
Zubalík Lukáš	osmák degu
Zumrová Lucie	kuandu obecný
Žárský Maxim	varan komodský

Obchodně ekonomický úsek

Marketing Department

Seznam adoptivních rodičů a sponzorů

Adoptivní rodiče do 5 000 Kč	
Babička Radek a Fialová Dominika	pásovec štetinatý
BeF Home, s.r.o.	vlk arktický
Beránkovi Luděk a Viola	skunk pruhovaný, husička dvoubarvá
Billa spol. s.r. o., Brno Lesná	anakonda veká, želva paprscitá, páv korunkatý
Boleslav René	skunk pruhovaný
Brázdilová Silvie Luisa	lemur kata
Bukovjanová Anežka	sovice sněžní
Byznys servis, s. r. o.	kočka pouštní
Cahová Zdeňka	puštík bělavý
Cejnarová Eva, MUDr.	hoko červený, turako šedý
Čápková Markéta	pekari bělobradý
Čurdová Jindra	nosál červený
Daniel a Rendl	rosomák
Darka U Marušky	kůň domácí- Irský cob
Dohnálková Michaela	kočka pouštní
Domov pro seniory Mikulášskovo náměstí p.o.	ara ararauna - papoušek Eda
Dumková Jana	panda červená
Formánková Petra	vlk arktický
Frankovi Jakub a Soňa	bobr kanadský
Friedlová Hana	pásovec štetinatý
Gymnázium a ZUŠ Šlapanice, p.o. - Tercie	čipmank východní
Hamiltonová Irena	kočka pouštní
Haraštová Lenka	puštík bělavý
Hejčová Miluše	vikuňa
Horová Aneta	puštík bělavý
Hradilová Ladislava	bazilišek zelený, korálovka sedlatá, bobr kanadský, sovice sněžní, lemur kata
Hromadovi Hana a Martin	leguán madagaskarský, osmák degu, psoun prériový
Hutáková Marie	surikata
Chovancová Jitka	krajta královská

Obchodně ekonomický úsek

Marketing Department

Chovatelské potřeby POnPS	pásovec kulovitý
Janek Tomáš	mýval severní
Jankových Kateřina	vlk arktický
Jarošová Ivana	vlk arktický
Jeřábková Jitka	surikata
Kašíková Ivana	surikata
kolegové ÚVIS, Mendelu Brno	lemur kata
Kostelník Jiří Bc., Dis.	klokan žlutonohý
Kostková Michaela	kotul veverovitý
Koza Emil, MUDr.	manul
Kratochvíl parket profi, s. r. o.	lvíček zlatohlavý
Kselíková Věra	ledňák obrovský
Kvítková Martina	kotul veverovitý
Kyselková Gabriela	panda červená
Langerová Ivana, Ing.	surikata
Lucky Service, s.r.o.	rosomák
Luska Pavlík	surikata
Mackerle David, Michaela a Amelie	sovice sněžní
Macková Vendula	kotul veverovitý
Macháček Felix	lvíček zlatohlavý
MAKRO Cash and Carry	surikata
Malé opatství Thelemské	vlk arktický
Mareschová Iveta	sovice sněžní
Marešová Kristina	puštík bělavý
Mašlaňová Hana	tamarín žlutoruký
Matějčíková Naďa	vlk arktický
Mazálková Jana	kůň převalského
město Modřice	tamarín žlutoruký
Mikšovič Petr	sovice sněžní
Milčákoví Anička, Natálka a Pavel	medvěd lední, medvěd kamčatský, žirafa síťovaná
Mokrý Marcel	klokan žlutonohý
Moravská Bastei MOBA, s. r. o.	surikata

Obchodně ekonomický úsek

Marketing Department

MŠ Zámecká Rosice	pavián anubi
Mutlová Dana	medvěd lední
N. Petr a Lenka	vlk hřivnatý
Nečas Jakub	vlk arktický
Oddělení klinické mikrobiologie Fakultní nemocnice Brno	vlk arktický
Peroutka Ivan	medvěd kamčatský, medvěd lední
Polišenská Soňa	kakadu palmový
Povolný Jiří	tygr sumaterský
Reeisswolf likvidace dokumentů DAT, S. R. O.	vlk hřivnatý
Rodina Šívarova	lemur kata
Rosalind Miranda	korela chocholatá, rosnice siná, bazilišek zelený, lemur běločelý, tamarin pinčí
Rousková Jana	surikata
Sdružení taoistického Tai Chi v České republice, z.s.	fríský kůň
Sobotka Jaromír	lemur kata
Soukup Osvald	klokánek králíkovitý
Soukupová Zdeňka	želva paprscitá,
Spolek rodičů a přátel ZŠ a MŠ TGM Zastávka	manul
Stomatologická ordinace	bobr kanadský
ŠD při ZŠ Úvoz	liška polární
Šebková Michaela	kuandu obecný
Šimáková Radmila	kočka pouštní
Škvařil Lubomír	výr velký západosibiřský
Špinarovi Monika a Petr	manul
Šrotířová Ludmila	sovice sněžní, jeřáb mandžuský
Štěpánkovy Eva a Zdeňka	klokánek králíkovitý
Švejnhovi Eva a Martin	lemur kata
Talábová Adélka	kočka pouštní
TEDEX, spol. s.r.o.	kočka pouštní
TJ Dukla Brno	velbloud dvouhrbý
TRADIX UH, a.s.	panda červená

Obchodně ekonomický úsek

Marketing Department

Vaculovič Marek	žako šedý
Valenta Marek	nestor kea
Vančatová Ivana	surikata
Vladimír Škoda, MUDr.	výr virginský
Vlachová Ludmila	žirafa síťovaná
Votroubková Markéta	kočka pouštní
Winkler Róbert	pásovec štětinatý
Základní škola Kuřim	anakonda velká, lemur běločelý
Zaměstnanci firmy Dixons Carphone CoE, Brno	vlk arktický
Zemanovi Dominika a Martin	lemur kata
ZŠ a MŠ Brno, Jihomoravské náměstí	vlk arktický
ZŠ a MŠ Kanice, p.o.	tygr sumaterský
ZŠ Horácké nám. - třída 3.D	mýval severní
Žáci a pedagogové ZŠ Palackého tř. 68, Brno	páv korunkatý, rys kanadský, skunk pruhovaný
ZŠ a MŠ Pramínek, o.p.s.	nosál červený

Obchodně ekonomický úsek

Marketing Department

Seznam adoptivních rodičů a sponzorů

Adoptivní rodiče do 10 000 Kč	
Cvilinek Luboš	bizon americký
Drozďová Eva, doc. RNDr., PhD.	manul, kočka pouštní
Fincentrum a.s.	lev konžský
Forštová Helena	tapír jihoamerický
Harley-Davidson Club Brno	orel bělohavý
Hepplerová Eva	kapybara, tapír jihoamerický
Hořicová Eva	jak domácí
Jurga Michal	kočka pouštní
Klasické a španělské gymnázium - třída 2A6	sob polární
Malý Zdeněk, Prof. MUDr., CsC.	orel bělohavý
Mátl & Bula, spol. s. r. o.	wapiti sibiřský
Moravská Bastei MOBA, s. r. o.	rys kanadský
Ouještí Jiří a Věra	koza domácí - kamerunská, vlk arktický
Regionální hospodářská komora	takin indický
Šimková Rafaela	klokánek králikovitý, klokan bažinný, klokan žlutohý
Šípkovi Jitka a Jan	nestor kea
Štencová Stanislava, Mgr.	vlk arktický, manul
Valová Petra	jelen milu
ZŠ Masarova	surikata, lev konžský

Seznam adoptivních rodičů a sponzorů

Adoptivní rodiče nad 10 000 Kč	
Bagalio	panda červená
CDP IVORY, s.r.o.	sysel obecný
ČESKÁ LÉKÁRNA HOLDING, A. S.	tygr sumaterský
Doležalová Lenka, MUDr.	tapír jihoamerický, sovice sněžní, nosál červený, urzon kanadský, lemur běločelý, krkavec velký, panda červená
MS-alza, s. r. o.	levhart cejlonský
Novaservis spol, s.r.o.	manuľ, dželada
Rozhonovi	medvěd lední - Noria a Cora
ŠIMEK 96, spol. s.r.o.	lama alpaka, mara stepní, surikata, želva paprscitá
Vaillant Group Czech, s. r. o.	medvěd kamčatský
Wieczorková Diana	kočka pouštní, psoun prériový, vlk arktický
Základní škola Brno, Otevřená 20a, příspěvková organizace	margay
ZŠ a MŠ Brno, Jihomoravské náměstí	lviček zlatohlavý, želva paprscitá, plameňák růžový
ZŠ Brno, Hroznová 1	margay, vlk arktický, liška polární
ZŠ Janouškova 2, Brno, z.s.	sovice sněžní, zebra grévyho
ZŠ Novolíšeňská, rodiče a žáci	žirafa síťovaná
ZŠ Rosice - žáci I. a II. stupně	páv korunkatý, klokánek králikovitý, rys kanadský, psoun prériový, anakonda velká, ara ararauna a liška polární
Štencová Stanislava, Mgr.	vlk arktický, manuľ
Valová Petra	jelen milu
ZŠ Masarova	surikata, lev konžský

Zoo Brno a stanice zájmových činností,

příspěvková organizace

zřizovatel: Statutární město Brno

U Zoologické zahrady 46, 635 00 Brno

tel.: 546 432 311, fax: 546 210 000

e-mail: zoo@zoobrno.cz

www.zoobrno.cz